

**MASARYKOVA UNIVERZITA
FILOZOFICKÁ FAKULTA**

Ústav jazykovědy a baltistiky

Bakalářská diplomová práce

2018

Marie Věchetová

**MASARYKOVA UNIVERZITA
FILOZOFICKÁ FAKULTA**

Ústav jazykovědy a baltistiky

Obecná jazykověda

Marie Věchetová

**Cizojazyčné prvky v českém textu
Problematika působení anglicismů ve vyjadřování
(nejen) mladých lidí**

Bakalářská diplomová práce

Vedoucí práce: prof. PhDr. Marie Krčmová, CSc.

2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

.....

Podpis autora práce

Na tomto místě bych ráda srdečně poděkovala vedoucí mé bakalářské práce, prof. PhDr. Marii Krčmové, CSc., a to především za její trpělivost, vstřícnost, příjemný přístup, cenné připomínky a rady, které mne vždy inspirovaly a moc mi pomohly. Dále bych chtěla poděkovat mé rodině za veškerou podporu a mým úžasným přátelům, kteří byli vždy připraveni mě povzbudit a rozveselit. Mé díky též patří všem mým respondentům, kteří byli ochotni se zúčastnit mého dotazníkového průzkumu.

Obsah

Úvod	7
TEORETICKÁ ČÁST	9
1 Anglicismy	9
1.1 Pojetí anglicismů	10
1.2 Historie pronikání anglicismů do češtiny	10
1.3 Třídění anglicismů	12
2 Problematika formální adaptace anglicismů v češtině	14
2.1 Proces počestřování	15
2.2 Typy přejímek podle stupně formální adaptace	16
2.3 Ortograficko-ortoepická adaptace	18
2.4 Morfologická adaptace	21
2.5 Slovtvorná adaptace	22
2.6 Adaptace v dalších rovinách češtiny	27
3 Anglicismy v současné komunikaci	28
3.1 Mluva a styl vyjadřování u mladých lidí	28
3.2 Jazykové hry a zkratky u mladistvých	30
3.3 Anglicismy v řeči mládeže	32
3.4 Uplatnění anglicismů v určitých sférách komunikace v českém prostředí	34
4 Postavení angličtiny v dnešním světě	36
PRAKTICKÁ ČÁST	38
5 Dotazníkový průzkum	38
5.1 Cíl a metoda výzkumu	38
5.2 Sestavování a struktura dotazníku	38
5.3 Výběr zkratk a slov pro dotazník	40
5.4 Charakteristika zvolených lexémů	40
5.5 Zadání výzkumu – kompletní dotazník	42
6 Vyhodnocení a analýza dotazníkového šetření	46
6.1 Kvantitativní a procentuální analýza dosaženého počtu dotazovaných s přihlédnutím na pohlaví a věk	46
6.2 Kvantitativní a procentuální analýza dosaženého vzdělání u dotazovaných	48
6.3 Kvantitativní a procentuální analýza míry zkušeností se studiem anglického jazyka u dotazovaných	49
6.4 Kvantitativní a procentuální analýza míry využívání a setkávání se s angličtinou v běžném životě u dotazovaných	50
6.5 Procentuální analýza míry povědomí o anglicismech u dotazovaných	52

6.6 Kvantitativní a procentuální analýza důvodů užívání anglicismů u dotazovaných	54
6.7 Slovní analýza názorů dotazovaných ohledně nezbytnosti užití anglických výrazů v určitých situacích.....	56
6.8 Procentuální a slovní analýza přístupů dotazovaných k užívání anglicismů	59
6.9 Procentuální a slovní analýza názorů dotazovaných ohledně ohrožení češtiny vlivem angličtiny	60
6.10 Procentuální analýza povědomí o reklamách s anglickými výrazy u dotazovaných	64
6.11 Procentuální analýza prostředí, kde se dotazovaní nejčastěji setkávají s anglicismy	66
6.12 Průzkum porozumění významu a rozdílu výslovnosti u vybraných anglických zkratek	66
6.13 Průzkum schopnosti přepsání počestěné formy anglického výrazu do původní anglické podoby	70
6.14 Průzkum porozumění významu v kontextu u vybraných anglicismů	72
Závěr	78
Seznam použité literatury	80

Motto:

*Čteme bestsellery.
Prožíváme story.
Holdujeme drinkům.
Užíváme spray.
Posloucháme hity...
Že jste K.O.?
Sorry –
ale my jsme O.K.
čili je nám hej.*

Jiří Žáček – Džínový song aneb chvála češtiny

Úvod

Svět kolem nás se stále mění, a to se týká i vývoje jazyka, především jeho slovní zásoby. Pronikání cizích slov do české slovní zásoby je v dnešní době velmi aktuální a diskutované téma. Obzvláště problematika přílivu slov z anglického jazyka do češtiny se stává typickým jevem současnosti. Těmto vlivům je vystavena ve větší míře mluvená čeština, avšak lze je nalézt i v psané komunikaci. Je očividné, že počet anglických přejímek se čím dál víc zvyšuje. Lze předpokládat, že se tak děje v souvislosti s rozvojem moderních, komunikačních technologií. S těmito technologiemi přichází do styku nejvíce mladá generace Čechů, proto je logické, že využívání anglicismů je charakteristické zejména pro tuto věkovou kategorii.

Tato práce se tedy zabývá pronikáním anglicismů do současné češtiny a zkoumá jejich působení a vliv na především mladé generace. Obsahuje teoretickou a praktickou část. V teoretických kapitolách se zaměřím na anglicismy jako takové, jejich působení, historii, kdy a jak začaly pronikat do českého jazyka a také zmíním jejich třídění. Velkou a důležitou část teoretické části zabírá kapitola, ve které nastiňuji problematiku, která se týká formální adaptace anglicismů v češtině. Zabývám se hlavně morfologickou, slovtvornou a ortograficko-ortoepickou adaptací. V dalších kapitolách popíši situaci anglických přejímek v současné komunikaci, kde ukážu jejich vliv na mluvu a styl vyjadřování dnešní mládeže. Teoretickou část pak ukončuji kapitolou, která se zabývá stručným nástinem postavení angličtiny v dnešním světě.

Druhá část práce je praktická. Tomuto úseku práce dominuje dotazník a jeho následné podrobné vyhodnocení. Dotazník si klade za cíl zjistit, jaký vztah mají především mladí lidé k anglicismům. Průzkum má odrazit schopnost dotazovaných popsat správný význam a výslovnost uvedených výrazů. Také se soustředí na to, proč a v jakých situacích čeští mluvčí anglicismy používají a v jaké míře je

využívají. Kromě toho dotazníkový výzkum zjišťuje, kde se s anglickými přejímkami respondenti setkávají a jakým způsobem se s nimi vypořádávají. Neopomněla jsem položit i dotaz, který měl prozkoumat, zda respondenti vnímají angličtinu jako hrozbu pro náš mateřský jazyk či nikoliv. Výzkumem jsem se tedy snažila alespoň částečně postihnout závažnost šíření anglicismů mezi českými mluvčími.

Tato bakalářská práce si klade za cíl osvětlit problematiku anglicismů v současné době, snaží se ukázat, jaký výrazný vliv mají na českou slovní zásobu, na vyjadřování především mladých lidí, a též se snaží prozkoumat, jakým způsobem a s jakým přesvědčením se s anglickými přejímkami vypořádávají samotní čeští mluvčí.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Anglicismy

Anglický jazyk a jeho vliv na podobu současné češtiny by se dal označit za nejvýraznější rys dnešní slovní zásoby českého jazyka. V dnešní době se angličtina též stává čím dál tím víc oblíbenější, modernější, a především rozšířenější v celém světě. Proč tomu tak je? Můžeme předpokládat, že jeden z hlavních důvodů je faktická prestiž angličtiny, která vychází z ekonomické převahy anglicky mluvícího světa, hlavně z bohatství a moci Spojených států a Velké Británie. V dnešní době se tyto země řadí mezi ty nejvlivnější. Tento vliv je znatelný nejen ve formě komunikačních prostředků, ale také v podobě nápisů na ulicích, reklamních sloganů, názvů jídel, služeb a podniků apod. Denně se můžeme zas a znova přesvědčovat o jejím vlivu – naše setkávání s ním je tak časté, až si to mnohokrát neuvědomujeme a přehlízíme je. Nelze se ubránit faktu, že angličtina se již opravdu používá téměř po celém světě a nezanedbatelně prosakuje do všech jazyků. I když se k nám dostala s lehkým opožděním, dostihl tento vliv i češtinu a viditelně ji ovlivnil. Zajímavé je, že jsem se ohledně otázky, proč je angličtina ve světě tak používaná, setkala i s názorem, že je to kvůli její gramatice, která není obtížná, je snadno naučitelná, srozumitelná a též lehce dostupná.

Nutno podotknout, že ačkoliv kolem sebe můžeme slyšet stížnosti, jak je čeština anglicismy doslova zanesena a jak jí tyto výrazy škodí, jedním z nejproduktivnějších způsobů obohacování současné české slovní zásoby je právě přejímání slov z cizích jazyků. Zmíněná „škodlivost“ je však otázkou stylu a stylizace. Např. řekne-li se *kouč* místo *trenér*, tak takové vyjádření bychom mohli označit za projev spíše méně formální. Na rozdíl od domácího slova *trenér*, slovu *kouč* chybí neutrálnost, takže by se ho v oficiálním spisovném textu nemělo vůbec užít. Vznikl by tak jazykový nedostatek. Existují i takové výrazy, které češtině napomáhají překlenout nedostatek domácího výraziva, např. v technických oblastech.¹ Tímto okruhem problematiky se budeme nadále více dopodrobna zabývat v dalších kapitolách.

¹ PROŠEK, Martin. *Anglicismy*. In: *Český rozhlas*. [online]. Plzeň: 23.9.2010 [cit. 2018-01-11]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/plzen/jazykovykoutek/_zprava/anglicismy--322943.

1.1 Pojetí anglicismů

Při hledání výstižného pojetí termínu „anglicismy“ jsem nahlédla do *Nového akademického slovníku cizích slov*². Ten definuje anglicismus jako „*jazykový prostředek převzatý z angličtiny do jiného jazyka nebo podle angličtiny v něm vytvořený. Za anglicismus se v širokém smyslu považují prvky všech jazykových rovin a na všech stupních adaptace, v užším smyslu lexikální prostředky přejaté z angličtiny.*“³ Pro lexikální výpůjčky bývá motivací chybějící označení pro daný předmět nebo společenský fenomén. Důležitou roli hraje při výpůjčkách i prestiž výchozího jazyka, to znamená, že k výpůjčkám slov, jejichž nociónální význam je pokryt domácím slovem (kdežto nové pragmatické významy přináší výpůjčka), tu dochází mnohokrát. „*Anglicismy pojmenovávají nejen skutečnosti nové (na poč. 21. stol. např. selfie) nebo dosud nepojmenované (např. i některé reálie zemí spjatých s angl.), ale často se přejímají jako nová pojmenování pro známé, dříve existující a již pojmenované skutečnosti*“⁴, např.: *dress code* – společenská pravidla oblékání, *shopping center* – dříve nákupní středisko, *deadline* – lhůta, *wellness* – rekreace, *top modelka* – přední modelka apod. Nejčastěji se v lexikální oblasti přejímají termíny a slangové výrazy. Anglicismy se ze slangu a terminologie často dostávají i do ostatních slovníkových vrstev a uplatňují se prakticky ve všech sférách společenské komunikace, tedy i v běžném dorozumívání.

Občas se však za anglicismy považují jen taková anglická slova, která si i v novém jazyce drží svou původní podobu, např. *hardware*. Mezi ně můžeme zahrnout i takzvané „staré anglicismy“ – taková slova, která jsou v české slovní zásobě mnoho let, a proto již nejeví známku cizosti tak nápadně, např. *hoby, fotbal, džem, sejf*. Aktuální pohled na anglicismy v našem jazyce posledních let tedy zahrnuje i tyto staré anglicismy, ale již na ně nesoustředí svou hlavní pozornost. Tu zaměřuje spíše na pronikání nových výrazů.⁵

1.2 Historie pronikání anglicismů do češtiny

Styky českých zemí s anglofonními zeměmi sahají až do středověku. M. Nekula⁶ ve svém pojednání odkazuje na Polišenského, který upozorňuje např. na Roberta Anglicuse, notáře Přemysla I. Otakara, který se stal moravským biskupem. Kulturní význam pro české země měla roku 1382 i Oxfordská

² BOZDĚCHOVÁ, Ivana. *Anglicismy v českém lexiku*. In: *Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017 [cit. 2018-01-10]. Dostupné z:

<https://www.czechency.org/slovník/ANGLICISMY%20V%20%C4%8CESK%C3%89M%20LEXIKU>.

³ Tamtéž.

⁴ Tamtéž.

⁵ BOZDĚCHOVÁ, Ivana. *Vliv angličtiny na češtinu*. In: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. František Daneš a kol. Praha, Academia, 1997, s. 272.

⁶ NEKULA, Marek. *Anglicismy v češtině*. In: *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. VIERECK, W., VIERECK, K., RAMISCH, H., Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 259.

univerzita s jejímiž spisy se seznámil Jan Hus. Dále zmiňuje i J. Kučeru, který tvrdí, že významnou událostí počátkem 40. let 17. stol. byla i vstřícnost Anglie vůči Janu Amosu Komenskému, kterému bylo nabídnuto místo rektora Harvardovy univerzity. V návaznosti na toto je vhodné uvést, že v té době anglická společnost chovala vůči Čechům velké sympatie, proto také v Anglii našlo útočiště několik českých exulantů. Avšak to na utváření českého jazyka nemělo žádný vliv.

Anglická slova do české slovní zásoby začala v menší míře pronikat až v 19. stol., např. výraz *manšestr* se začal používat právě v tomto období.⁷ Dále se u nás lexikální výpůjčky z angličtiny objevují v období po 1. světové válce, kdy docházelo ke změně společenské orientace první republiky na vítězné mocnosti Dohody, mezi nimiž zaujímal významné postavení Velká Británie.

Výraznější rozšíření anglicismů se u nás objevilo až v průběhu 20. století. Jednou z příčin, která může za jejich šíření, je globalizace. Na počátku tohoto století se v češtině objevují anglicismy z oblasti sportovní a technické terminologie. Pro ukázkou jde například o slova jako je: *fotbal, gól, hokej, tramvaj* či *trolejbus*.⁸ V průběhu 20. století se anglický jazyk stává v některých oblastech univerzálním dorozumívacím prostředkem – zajímavé je, že v mnoha nových oborech tvoří takřka základ odborné terminologie. Dominuje především v disciplínách ekonomických a technických, které se vyvíjí velmi rychle, a tak zde není možné ani potřebné vytvářet okamžitě k novým anglickým termínům české ekvivalenty. V těchto oborech se proto často užívají původní anglické názvy, byť různě adaptované, které mají navíc výhodu mezinárodní srozumitelnosti.⁹ Dalšími oblastmi, kde se anglicismy často vyskytují, jsou například některé hudební žánry a internetová komunikace. Tímto se ale podrobněji budeme zabývat v jiné kapitole.

Přejímání anglicismů bylo oslabeno po roce 1948 v souvislosti s komunistickým převzetím moci. Vláda nepříznivě reagovala na proudění anglicismů do českého jazyka, a tak bylo používání takových slov odmítáno, dokonce i z důvodu ohrožení cizí ideologií, která by mohla příliš výrazně vstoupit do podvědomí veřejnosti. Dalším uváděným důvodem je také to, že užívání tohoto jazyka mohlo vyvolat nežádoucí dojem existence třídních rozdílů. Toto podivné období označuje M. Nekula¹⁰ jako „*ideologicky motivovaný purismus*“. V této době byla ruština jediný povinně vyučovaný jazyk na základních školách.

⁷ Tamtéž, str. 263.

⁸ NEKULA, Marek. *Anglicismy v češtině*. In: *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. VIŘECK, W., VIŘECK, K., RAMISCH, H., Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 263.

⁹ GOCKERTOVIÁ, Kristina. *Anglicismy ve vyjadřování mladých lidí*, Brno, 2014. Diplomová práce (Bc.). Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav českého jazyka.

¹⁰ Tamtéž, str. 264.

Avšak od roku 1967 začal proces přejímání slov z angličtiny opět sílit s uvolněním poměrů během demokratizačního procesu „pražského jara“.¹¹ Největší rozmach přejímání slov z angličtiny však přichází až po roce 1989, kdy se Čechům otevírají hranice na Západ a lidé si začínají uvědomovat důležitost tohoto jazyka. Proč má angličtina najednou takový výraznější vliv? Dle slov F. Daneše¹² je to proto, že na rozdíl od ruštiny si ji mohli lidé ke studiu sami zvolit, a dále proto, že hodnoty západního světa byly pro Čechy lákavější.

Angličtina má podstatný vliv téměř na všechny jazyky na světě, především díky sociálním sítím a výpočetní technice. V dnešní době se můžeme setkat i s jejím označením jako *lingua franca* – toto pojmenování vyjadřuje „*jazyk, na kterém se jako na médiu komunikace shodnou lidé mluvící různými prvními jazyky.*“¹³

Na poli jazykovědy byla anglicismům, které do češtiny začaly pronikat po roce 1989, věnována značná pozornost. Už od 90. let 20. století je analyzují například František Daneš, Ivana Bozděchová, Jiří Rejzek či Jiří Kraus. Užití anglicismů v konkrétních komunikačních oblastech pak sleduje např. Diana Svobodová (publicistika), Vladimír Koblížek (výpočetní technika), Jindra Světlá (cestovní ruch) a mnoho dalších.¹⁴

1.3 Třídění anglicismů

Pro přehlednost a zjednodušení můžeme anglicismy v češtině rozčlenit do několika kategorií na základě různých kritériích. A to podle:

- doby, kdy byly přijaty
- míry adaptace
- existence funkčního českého ekvivalentu

Typy anglicismů podle doby přijetí

Jak již zpola napovídá název, tuto klasifikaci jsme si připomněli ve výše uvedené podkapitole, která pojednává o historii anglicismů. Pro zjednodušení, shrnutí a lepší přehled je lze rozdělit na anglicismy:

¹¹ PALKOVIČOVÁ, Martina. *Anglicismy v českém jazyce v psané podobě u žáků ZŠ a studentů gymnázia*, Olomouc, 2011. Diplomová práce (Bc.). Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra českého jazyka a literatury.

¹² DANEŠ, František: *Situace a celkový stav dnešní češtiny*. In: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. František Daneš a kol. Praha, Academia 1997, s. 19.

¹³ SALZMANN, Zdeněk.: *Jazyk, kultura a společnost*. Praha 1997, Ústav pro etnografii a folkloristiku AV ČR, s. 211.

¹⁴ Tamtéž.

- přejaté do začátku 20.století (*park, parlament*)
- přejaté od začátku 20. století do druhé světové války (*klub, gól*)
- přejaté po druhé světové válce a v období komunismu (*dispečer, chuligán*)
- přejaté po roce 1989¹⁵ (*lobbying*)

Typy anglicismů podle míry adaptace

Stupně adaptace anglicismů můžou probíhat v několika daných rovinách. Jelikož se touto problematikou budeme do detailů zabývat v následující (druhé) kapitole, pro letmé obeznámení zde nastíním toto rozčlenění prozatím pouze v bodech. Mechanismy adaptace tedy probíhají na úrovni:

- fonetické
- grafické
- morfologické
- slovotvorné

Typy anglicismů podle existence/neexistence českého ekvivalentu

Ve shodě s P. Jelínkovou¹⁶, která ve své práci uvádí, že „*motivací k přejímání nových slov může být skutečnost, že cílový jazyk nedisponuje výrazy pro označení určitých jevů a objektů, a takový prázdný prostor musí být zaplněn*“, zdůrazňuji, že v jiných případech používání anglicismů může být pouze pokusem o jazykovou aktualizaci. Dle práce P. Jelínkové uvádím typologii, která nám ukazuje, zda přejatý výraz má či nemá domácí ekvivalent:

- **Anglicismy, pro něž má čeština vlastní synonyma**
Může se stát, že i toto synonymum má cizí původ, ale pokud je v české slovní zásobě už delší dobu, pravděpodobně nebude pociťováno jako cizí. Tento typ nových anglicismů lze považovat za snahu o aktualizaci, za módní výrazy a sloužící často k upoutání pozornosti, např. *gig* = koncert, *band* = hudební kapela, *cool* = super, skvělý. Zejména s tímto typem používání se můžeme setkat u mladistvých lidí, tzv. „teenagerů“.
- **Anglicismy, pro něž má čeština jen částečné ekvivalenty**
Do této kategorie lze zahrnout takové výrazy, které sice mají české synonymum, ale co se týče jejich významu, ten se překrývá pouze částečně či nedokonale.
- **Anglicismy, pro něž neexistuje vhodný ekvivalent**

¹⁵ NEKULA, Marek. *Anglicismy v češtině*. In: *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. VIŘECK, W., VIŘECK, K., RAMISCH, H., Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 274-275.

¹⁶ JELÍNKOVÁ, Petra. *Anglicismy v hudebních recenzích*. Brno, 2010. Diplomová práce (Bc.). Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra mediálních studií a žurnalistiky.

V případech, jako je tento, se použití anglicismu nelze nijak vyhnout z toho důvodu, že by daný pojem v češtině bylo velice komplikované a zdlouhavé popsat či jinak definovat. Do takové kategorie řadíme názvy tanců, hudebních stylů, způsobů her atd., např. *punk, ethno, swing, country, rock'n'roll, jazz*.

2 Problematika formální adaptace anglicismů v češtině

Formální adaptace je jedním z obsáhlých problémů spojených s používáním anglicismů. V této kapitole se proto blíže a podrobněji podíváme na proces počešťování anglicismů, a nejen na ně. Ukážeme si, jaké typy přejímek rozlišujeme a podle čeho, dále jaké formální adaptace existují, jakým způsobem k nim dochází a co se při nich děje. Za adaptaci jako takovou se považuje přizpůsobení cizího slova domácím typům.¹⁷ V lingvistickém pohledu jde o problém velmi aktuální, a to nejen z důvodu dynamiky celého procesu, ale taktéž proto, že mnozí uživatelé jazyka se ještě stále staví k počešťování anglicismů poměrně rozpačitě a s určitou odmítavostí.

Navzdory tomu, formální adaptace v současné době přejímaných anglicismů (i dalších cizojazyčných prvků) má výhodu – drtivá většina uživatelů češtiny si postupem času domyslí, jaký je jejich správný význam v daných promluvách, a to i těch, kteří anglicky umí jen velmi spoře. Takže vlastně není nikterak k podivu, že i ti nejméně znalí anglického jazyka u nás postupem času „chtě nechtě“ porozumí některým, v této době již běžně užívaným, anglickým výrazům. Ovšem nezbytně nutné je zmínit skutečnost, že se přitom často stává, že někdo nezná správná pravidla týkající se výslovnosti angličtiny. A tak zde dochází k problémům s výslovností některých slov. V takové situaci je vhodné použít *Slovník cizích slov* či nahlédnout do nějakého anglického slovníku, kde si přibližnou výslovnost slova můžeme najít.

Tento adaptační proces je velmi progresivní a zdlouhavý, a co se týče nových přejímek v češtině, tak jejich utváření ještě zdaleka nebylo ukončeno a stále se děje. Nutno též podotknout, že jednotlivé výrazy a jejich formy procházejí v daném časovém bodě různými fázemi tohoto již zmíněného velkého procesu a většinou se pohybují na jasné ose jazykový *standard* - *substandard*.¹⁸ Termínem *standard* povětšinou chápeme doporučené, prestižní jazykové vyjadřování vyznačující se jazykovou správností, stylistickou přiměřeností, kulturností a dalšími kvalitami. Kdežto *substandardem* se

¹⁷ RUSÍNOVÁ, Zdenka. *Pokušení struktury*. Brno: Host, 2011. Studie osobností brněnské lingvistiky, s. 97

¹⁸ SVOBODOVÁ, Diana. *Internacionalizace současné české slovní zásoby*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2007. s. 30.

označují společensky nižší způsoby vyjadřování a jazykové útvary a vrstvy na nízké úrovni. Pod substandard řadíme *slangy* jako takové a např. *argoty*, které jsou považovány za typické představitele substandardu.¹⁹ Pro upřesnění – slangy jsou různé profesionální mluvy nespisovného charakteru, jako je třeba mluva u hutníků, myslivců, horníků, železničářů, poštovních zaměstnanců apod., zatímco argot je druh slangu, který je užíváný uzavřenými skupinami lidí. Většinou se za takové lidi považují ti, kteří se pohybují na okraji společnosti. Tedy například zloději, narkomani, pobudové, vězni, prostitutky apod. Principem argotu je vytvoření tajné mluvy, která by byla pro okolí nesrozumitelná.²⁰ I na těchto osách se tedy anglicismy pohybují a svým způsobem osy ovlivňují.

Pro zajímavost ještě úvodem této kapitoly zmíním, že když bychom podrobně srovnali anglický jazyk s českým jazykem, ukázalo by se, že některé syntaktické funkce, které plní rozvinutá česká flexe, se vymykají působnosti poměrně chudé anglické flexe. Z takové skutečnosti vzniká potřeba uplatnění jiných prostředků vyjadřování syntaktických vztahů.²¹ V angličtině jsou nutné různé slovosledy, avšak pro adaptaci do češtiny je tato potřeba takzvaného „zařazení se“ podnětem pro adaptace koncovkami, derivací do sloves a tak dále.

2.1 Proces počešťování

Samotný proces počešťování je složitý, pozvolný a hraje v něm roli mnoho faktorů. Podstatně důležitá je tu frekvence výrazu, jeho lexikální a morfologické vlastnosti, podobnost se slovy domácími, a také oblast užívání. Jak uvádí *Internetová jazyková příručka*²²: „*O pravopisu přejatých slov rozhoduje především míra jejich zdomácnění – slova řídká a úzce odborná se píšou obvykle pravopisem původním, slova zdomácnělá, včetně běžně užívaných odborných výrazů, se do češtiny začleňují jak po stránce tvaroslovné, tak pravopisné. Existují slova, která se začnou psát počeštěně velmi záhy, jiná po delší době, avšak některá slova si stále zachovávají původní pravopis, přestože pojmenování je v češtině pevně zakotvené.*“

¹⁹ MÜLLEROVÁ, Olga. *Standard a substandard v zemích východní a jihovýchodní Evropy*. Slovo a slovesnost [online]. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, 1993, ročník 54, č. 2., s. 159-160 [cit. 2018-03-03]. ISSN 0037-7031. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3524>.

²⁰ KOPEČNÝ, František. *K původu termínů slang, argot, hantýrka a žargón*. Naše řeč [online]. 1981, ročník 64, č. 2, s. 76-80 [cit. 2018-03-03]. ISSN 0027-8203. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6239>.

²¹ DUŠKOVÁ, Libuše. *Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny*. 4. vyd. Praha: Academia, 2012, s. 11.

²² INTERNETOVÁ JAZYKOVÁ PŘÍRUČKA. *Poešťování přejatých slov včetně vlastních jmen* [online]. [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/?id=120>.

Jak uvádí D. Svobodová²³, v současné české lexikologii můžeme na základě stupně počeštění rozlišovat dva základní typy cizojazyčných lexémů:

1) „slova, která se užívají záměrně jako slova cizího jazyka s plným vědomím a všemi důsledky této skutečnosti“ (slova cizí)

2) „slova, jež se chápou jako součást české slovní zásoby a také jsou podle toho vyslovována, skloňována apod.“²⁴ (slova přejatá)

Anglická slova procházející procesem počešťování, během něhož se adaptuje jejich forma, ale i ustaluje jejich funkčnost, tj. místo v českém lexikálním systému, patří mezi ty dynamičtější a problematičtější. Jejich ukotvení v české slovní zásobě souvisí i s jejich stylovou platností. Některé anglicismy, a nutno podotknout, že je jich mnoho, lze nahradit českými ekvivalenty – český a anglický výraz si konkurují nebo se některý z nich postupně přestává používat, například *P.O.Box* vyjadřující *poštovní příhrádku*, *cash* vyjadřující *v hotovosti*, *public relations* pojmenovávající *vztahy s veřejností* atd. A na rozdíl od toho vlastní oborové termíny se přejímají, kupříkladu *text-processing*, *gender studies*.²⁵

Tlak na počešťování je různý, ale především vzrůstá u takových slov, která přecházejí z vrstvy úzce speciálních termínů do vrstvy výrazů používaných i mimo odbornou sféru. Počeštění v takové neoborné sféře může být často nežádoucí, jelikož může snižovat identifikační hodnotu výrazů, např. četná pojmenování technická či sportovní.²⁶ Tomuto se ale blíže budeme věnovat až posléze, v jiné kapitole.

2.2 Typy přejímek podle stupně formální adaptace

Než si ukážeme konkrétní rozvrstvení skupin, při jejichž vymezení jsem se inspirovala prací D. Svobodové²⁷, je k tomuto ještě nutno krátce podotknout, že přejímání slov zahrnuje nejen adopci formálně (a zároveň i významově) odlišných lexikálních jednotek, ale též vytváření lexémů z domácích prostředků podle cizího modelu. Tímto tak vznikají tři velké skupiny:

1. Lexémy původní, neadaptované

²³ SVOBODOVÁ, Diana. *Internacionalizace současné české slovní zásoby*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta 2007, s. 26.

²⁴ Tamtéž.

²⁵ BOZDĚCHOVÁ, Ivana. *Vliv angličtiny na češtinu*. In: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. František Daneš a kol. Praha, Academia, 1997, s. 272.

²⁶ TEJNOR, Antonín. *Anglicismy v češtině*. In: *Aktuální otázky jazykové kultury v socialistické společnosti*. Kuchař, Jaroslav. Praha: Academia, 1979, s. 208.

²⁷ SVOBODOVÁ, Diana. *Internacionalizace současné české slovní zásoby*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta 2007, s. 26-28.

Pod tento druh lexémů spadají:

a) Slova a slovní spojení citátová – jsou nejméně začleněná do české slovní zásoby, především užívaná vědomě jako prostředky cizí (obzvláště v jistém profesním, sociálním a kulturním okruhu). U takových lexémů zůstává nezměněn původní pravopis, a také zůstává odlišnost od domácího morfologického systému. Původní výslovnost se z určité části zachovává. Většinou existují spojení víceslovná, např. latinská: *status quo*, *de facto*, francouzská: *en face*, *faux pas*, italská: *fata morgana*, anglická: *science fiction*, *fair play*, *happy end* apod. A také jsou to jednoslovné výrazy, nesklonné lexémy, např.: *hobby*, *barbecue*. Z hlediska stylistického zůstávají citátová slova příznakovými prostředky, jelikož z hlediska pojmenovacích potřeb jsou druhotná. Nutno zdůraznit, že přesné stanovení hranice citátovosti je prakticky nemožné.²⁸

b) Cizojazyčná, takzvaná okřídlená slova, respektive přeložené citáty a výroky, které již jsou součástí jazykového úzu, např. *veni-vidi-vici*, *carpe diem*, *la femme, no comment*, *Don't worry, be happy!*, *Keep smiling!* aj.

2. Slova přejatá, v češtině adaptovaná

Pod tuto kategorii slov spadají:

a) V nedávné době přejaté lexémy, které si zachovávají základní rysy výchozího jazyka, obzvláště v pravopisu a částečně i výslovnosti, ale zařazené morfologicky, např. *hardware*, *G sg. hardwaru*.

b) Pravopisně počestěná slova, ale stále poctívaná jako cizí, např. *terapie*, *brožura*.

c) Slova pravopisně rozkolísaná se nacházejí na přechodu mezi těmito dvěma stupni a vyskytují se ve více pravopisných podobách, např. *jam – džem*, *speaker – spíkr*, *computer komputer i kompjútr*, *briefing – brífing*, *marketing – marketink*.²⁹

d) Plně zdomácnělé lexémy, již natolik přizpůsobené českému jazykovému prostředí, že povědomí o jejich cizím původu se doslova vytratilo. A to obvykle proto, že se pojmenovaná skutečnost stala naprosto běžnou, např. *pošta*, *celer*, *muset*, *gól*, *vzduch*, *fotbal*, *škola* apod.

²⁸ HRBÁČEK, Josef. *Citátové výrazy a jiné periferní lexikální prvky cizího původu v slovní zásobě češtiny*. Slovo a slovesnost [online]. 1971, ročník 32, č. 1., s. 26-34 [cit. 2018-02-23]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2061>.

²⁹ SVOBODOVÁ, Diana. *Internacionalizace současné české slovní zásoby*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta 2007, s. 27.

e) Hybridní výrazy, u kterých se spojilo působení dvou jazyků, např: kompozita *videopřehrávač, rychlodabing, elektroléčba, plynofikace* s jedním komponentem přejatým a jedním domácím či substantiva typu *megaúspěch, antisoutěž*, hovorová expresiva *vědátor a pracant* aj. s přejatým afixem připojeným k českému základu.³⁰

3. Kalky, tj. doslovné překlady

Rozlišujeme tyto druhy:

a) Slovo tvorné kalky, které vznikají překladem nebo náhradou jednotlivých komponentů či formantů slov cizího původu, např. *pode-psat (sub-scribere, unter-schreiben), surf-ař, surf-ista (surf-er), počít-ač, čas-ovač (compute-r, time-r), země-pis, životo-pis (geo-graphia, bio-graphia)*.

b) Víceslovné kalky, např. frazeologismy *startovat proces – start process*, slovesné vazby *zabukovat letenku – book air ticket*, podobně jako *mít úkolů až po krk – up to neck* místo v češtině dobře známého *až nad hlavu*, nebo i atributivní syntagmata *trvale udržitelný vývoj – sustainable development, běžný účet – conto corrente* apod.³¹

c) Sémantické kalky, které se tvoří tím, že slovo existující v daném jazyce v jistém významu nabyde dalšího významu dle cizí předlohy, např. *myš* (myšleno hlodavec) získalo další význam jako „prostředek na ovládnutí počítače“ překladem anglického *mouse*, které nese oba významy. Jak podotýká D. Svobodová³², „v rámci současné slovní zásoby byly zachyceny i derivace typu *myšovat, myšování* apod.“

Avšak jeden z hlavních problémů, na který při přejímání anglicismů narážíme, je pro češtinu neobvyklý rozdíl mezi grafickou a zvukovou podobou. Stěžejní otázkou tak v této problematice zůstává, zda přejatá anglická slova přímo počešťovat, nebo zachovat jejich původní podobu. Proto se nyní blíže podíváme na jednotlivé druhy adaptací.

2.3 Ortograficko-ortoepická adaptace

„Angličtina, ta se temně s prsou vine,

³⁰ Tamtéž.

³¹ Tamtéž.

³² SVOBODOVÁ, Diana. *Internacionalizace současné české slovní zásoby*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta 2007, s. 28.

česká řeč však z srdce v srdce plyne.“³³

Uvedený citát popisuje zvukový rozdíl mezi angličtinou a češtinou, který vyjádřil ve verši František Jaromír Rubeš již v polovině 19. století. V této podkapitole si ukážeme rozdíl mezi zvukovou (ortoepickou) a grafickou podobou anglicismů, který je pro náš jazyk tak nezvyklý – proto se cizí přejímaná slova většinou vždy přizpůsobují českému jazyku právě v rovině ortoepické (zvukové) i ortografické (pravopisné). Jelikož adaptace podoby psaných slov úzce souvisí s výslovnostní adaptací, zahrnula jsem je do jedné podkapitoly. Staré přejímky ale ve výkladu dál sledovat nebudeme.

Co se přímo týče grafické adaptace anglicismů, je třeba zmínit, že podstatným problémem tu bývá poměr mezi psanou a mluvenou podobou anglického jazyka. Ten je totiž oproti češtině kvalitativně jiný. Pro začátek uvedu na příkladech anglických termínů základní způsoby formální adaptace, které vymezují dle J. Obdržálka³⁴ :

1. Převzetí:
 - a) formy pravopisné s anglickou výslovností, např. *laser*
 - b) formy pravopisné s českou výslovností, např. *radar*
 - c) formy pravopisné podle chybné výslovnosti, např. *volejbal*
 - d) přepisem výslovnosti původní, např. *displej*
2. Překlad: např. *computer – počítač*
3. Náhrada jiným slovem např. *shunt – bočník*

Autor zde považuje za progresivní přepis dle výslovnosti s tím, že upozorňuje i na úskalí rozkolísanosti výslovnosti v rámci variant anglického jazyka.

Pro přehledný nástin změn ve výslovnosti anglicismů se nyní opřu o rozčlenění, které stanovil M. Nekula³⁵. Ten uvádí, že vzhledem k rozdílnosti fonologického systému při výslovnostní adaptaci výpůjček z anglického jazyka do českého jazyka, dochází k těmto změnám:

1. Vedlejší přízvuk se vytrácí a mění se postavení hlavního přízvuku, např. *recyklace* z ang. *recycling*.
2. Vzniká asimilace znělosti u znělých souhlásek na konci slova nebo morfému.
3. Nevzniká redukce koncových slabik, např. *Wilson, transfer, terminál, Washington*.

³³ PEPRNÍK, Jaroslav. *Anglie očima české literatury od středověku po rok 2000*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001, s. 30.

³⁴ OBDRŽÁLEK, Jan. *O fyzikální terminologii*. Naše řeč, 78, 1995, s. 145-147.

³⁵ NEKULA, Marek. *Anglicismy v češtině*. In: *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. VIŘECK, W., VIŘECK, K., RAMISCH, H., Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 268.

4. Absolutní realizace souhlásky *r*, např. *servis, park, skateboard, párty*.
5. Ztrácí se aspirace hlásek *p, k, t* v pozici počáteční, např. *tým, tenis, komputer*.
6. Ztráta či jiné realizování specifických fonémů:
 - a) -th [θ] na začátku slova jako *s* i *t*, např. *thriller* [triler], na konci morfému lexikálního jako *s*, např. *Smith* [smis]; podobně i hláska [ð] jako [d], např. *motherboard* [madrbórd]
 - b) bilabiální /w/ jako labiodentální /v/, např. *tramvaj, whisky, wigvam (wigvam)*
 - c) *a* ve slabice zavřené, v angličtině realizované jako [æ] se v češtině vyslovuje jako [a] nebo [e], např. *sendvič (sandwich), džentlmen (gentleman)*
7. Okrajové fonémy a varianty /ou/, /dž/ a velární [ŋ] v češtině se ve výpůjčkách z anglického jazyka pomíjejí ve prospěch fonémů z centra českého fonologického systému, např. *jacket, dis(k)žokej (jockey); jeep, džem; rolovat (roll), rostbíf (roastbeef), kompost*. Anglické /ŋ/ v -ing se adaptuje v češtině v [-ŋk], někdy i nověji v [-n], např. *screening, body building*. Preference formy -incích ukazuje skutečnost, že četný nominativ a akuzativ sg. substantiv se vyslovuje jako [-iŋk]. Naopak u adverbií a adjektiv odvozených od výrazů s -ing se ve výslovnosti a v pravopisu upřednostňuje podoba s [-g-], např. *dopingový*.

V návaznosti na tvrzení D. Svobodové³⁶ je jistě vhodné ještě zmínit pravopisně adaptovaná a neadaptovaná slova. Mezi pravopisně adaptovaná (přizpůsobená) slova můžeme řadit výrazy typu, jako je *skútr, spíkr, džus*. Avšak jsou i taková slova, která jsou již tak silně zdomácněná (*salát, talíř*), že si v dnešní době povětšinou vůbec neuvědomujeme jejich cizí původ. Většinou se jedná o slova přejatá před několika stoletími. Naopak mezi neadaptovaná (nepřizpůsobená) slova zahrnujeme např. *whisky, bowling, sex-appeal* aj. Taková slova se píší původním pravopisem, a jestliže zůstávají nesklonná, můžeme je označit za citátové výrazy. S těmi jsme si obeznámili již v podkapitole 2.2. Názvy typu *scherzo, adagio, fortissimo* zůstávají taktéž nepočestěné.

Než přejdeme k dalšímu druhu adaptace, uvedu ještě pár informací o problematice dublet. Termínem dubleta chápeme „slova téhož původu rozštěpená hláskovým vývojem“³⁷, např. *památný – pamětný, sluha – slouha* apod. Slovník spisovného jazyka českého chápe tento termín synchronně jako „dvojí podoby slovo tvorné, hláskové a pravopisné.“³⁸ Podle M. Nekuly³⁹ je příčinou dublet „napětí mezi původním pravopisem a výslovností na jedné straně a českou výslovností a tendencí sblížit zvukovou a

³⁶ SVOBODOVÁ, Diana. *Internacionalizace současné české slovní zásoby*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta 2007, s. 31.

³⁷ HRBÁČEK, Josef. *Lexikální ekvivalenty, dublety a varianty*. Naše řeč, 57, 1974, č. 1, s. 28.

³⁸ Tamtéž.

³⁹ NEKULA, Marek. *Anglicismy v češtině*. In: *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. VIŘECK, W., VIŘECK, K., RAMISCH, H., Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 269.

psanou podobu jazykového výrazu na straně druhé“. Mezi takové dublety uvádí např. *tramp/tremp*, *jazz/džez* aj. Autor ve svém pojednání odkazuje i na I. Bozděchovou, která upozorňuje na podobné kolísání u zakončení *-ing*, např. ve starších anglicismech jde znát česká výslovnost (*trénink*, *puding*, *dispečink* apod.). Novější přejímky upřednostňují právě pravopis s *-ing*, např. *inženýring*, *dabing*, *skauting*. Dublety se užívají přechodně vedle sebe, s rozdílnou distribucí a frekvencí, až se obvykle ustálí nebo převáží jedna z nich – obvykle je to ta varianta, která nese počestěný pravopis.⁴⁰

2.4 Morfologická adaptace

Morfologická adaptace se úzce váže na adaptaci grafickou (avšak nevyžaduje nutně její adaptaci a naopak) a je dalším výrazným a viditelným znakem přejatých slov, která ztratila svou cizost. Za nejsilnějšího spojence této adaptace se nepochybně považuje i adaptace slootovorná. Tuto adaptaci považujeme za jeden ze základních způsobů počestění přejatých výrazů a jejich inkorporace do české slovní zásoby.⁴¹

Podle J. Mravinacové⁴² můžeme morfologickou adaptaci nazvat procesem, „v jehož průběhu se forma přejímaných lexémů podle potřeby transformuje, přizpůsobuje pomocí takových prostředků (tvarotvorných a slootovorných formantů), jimiž se v češtině vyjadřují kategorie slovních druhů a další morfologické kategorie, které jsou s příslušnými slovními druhy spojeny.“⁴³ K utváření morfologické formy se vyjadřuje i Z. Rusínová⁴⁴, která podotýká, že za základ tohoto tvoření považujeme „*hotová pojmenování, základní vztah k myšlenkovému odrazu reality je již vyřešen. Morfologická forma usouvztažňuje pojmy jeden k druhému na syntagmatické ose při konkrétní promluvě.*“

Jak uvádí I. Bozděchová⁴⁵, morfologická adaptace se především týká substantiv a adjektiv. Anglická jména, která se ve výslovnosti zakončením shodují s českými typy, např. *software* [*softver*], *-u*, *m*, se morfologicky adaptují snáze. Z tohoto důvodu se často prosazuje česká pravopisná varianta dle výslovnosti. Avšak hlavně ta jména, která mají odlišné zakončení, zůstávají nesklonná, např. (*summary*, *kiwi*). I substantiva původem vícečlenná, která obsahují složky různého slovnědruhového původu (*fast-back*, *drop-in*), zůstávají nesklonná. Dochází tu ke značné nepravidelnosti a variantnosti,

⁴⁰ BOZDĚCHOVÁ, Ivana. *Vliv angličtiny na češtinu*. In: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. František Daneš a kol. Praha, Academia, 1997, s. 274.

⁴¹ SVOBODOVÁ, Diana. *Internacionalizace současné české slovní zásoby*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta 2007, s. 50.

⁴² MRAVINACOVÁ, Jitka. *Přejímání cizích lexémů*. In: Martincová, Olga a kol. *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha, ÚJČ AV ČR 2005, s. 192.

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ RUSÍNOVÁ, Zdenka. *Pokušení struktury*. Brno: Host, 2011. Studie osobností brněnské lingvistiky, s. 85.

⁴⁵ BOZDĚCHOVÁ, Ivana. *Vliv angličtiny na češtinu*. In: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. František Daneš a kol. Praha, Academia, 1997, s. 274.

a tím se dostáváme ke složitosti formální adaptace anglicismů do českého jazyka vůbec. Tato složitost se projevuje zejména „rozkolísaností v úzu i normě a ztěžuje kodifikaci, která je náročná i vzhledem k jejich počtu.“⁴⁶

K morfologické adaptaci se vyjadřuje i M. Nekula⁴⁷, který upozorňuje, že substantiva anglická přijímají v češtině rod podle přirozeného rodu, a to i s rozlišením na životné a neživotné u maskulin, či podle příslušného zakončení v zákl. tvaru, např. *businessman*. Na slovech jako je *image* [imič] (m., f., popř. neskl. n.) nebo *puzzle* (f./n.) či *džíny/džínsy* (m./f.), lze vidět kolísání rodu, které je následkem stanovení rodu podle výslovnostního zakončení v základním tvaru. Autor uvádí, že svou roli tu hraje i analogie podle významově blízkých či nadřazených výraziv, např. *power play* podle *přesilová hra*, *story* podle *povídka/povídání*, *infoline* podle *linka* apod. Způsob skloňování podle deklinačních vzorů se též řídí podle zakončení: *outsider*, *dealer* jako *pán*; *diskžokej*, *dýdžej* jako *muž*; *laptop*, *bar* jako *hrad*; *displej* jako *stroj* apod. Kromě toho, že má na způsob skloňování vliv zakončení kmene, je třeba brát v potaz i vliv významové analogie, vliv zprostředkujících jazyků a slovtvornou adaptaci.⁴⁸

2.5 Slovtvorná adaptace

Tato adaptace přejatých výrazů se těsně váže se stupněm jejich adaptace morfologické a z jisté části též výslovnostní a pravopisné. S těmi jsme se seznámili v kapitolách uvedených výše. Užití slovtvorných domácích afixů u přejímaných cizích základů lze považovat za velmi rozšířené. Ve slovtvorné adaptaci jde buď o přejímání hotových, slovtvorně utvářených pojmenování z anglického jazyka, nebo o „tvoření slovtvornými postupy a prostředky analogickými s postupy domácími, od anglických základů.“⁴⁹ U podstatných jmen bývá nejčastější kompozice, derivace a zkratkové tvoření, u přídavných jmen konverze a derivace a u sloves derivace. Například utváření pojmenování osob podle toho, co činí: *rocker* - *rockerka*, *skateborder* - *skateboardista*, *windowsář* - *windowsista*, *speaker* - *spíkr* apod. Slovy Z. Rusínové⁵⁰ tu jde o „samostatný proces složitého přibližování se cizího slovního základu slovnímu druhu, do něhož v češtině vstupuje, a tento proces má své osobité zákonitosti, protože vstupuje na půdu již obsazenou domácími významy i formami a prostoupenou již existujícími vztahy mezi nimi.“

⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁷ NEKULA, Marek. *Anglicismy v češtině*. In: *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. VIERECK, W., VIERECK, K., RAMISCH, H., Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 270.

⁴⁸ Tamtéž, s. 271.

⁴⁹ BOZDĚCHOVÁ, Ivana. *Vliv angličtiny na češtinu*. In: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. František Daneš a kol. Praha, Academia, 1997, s. 275.

⁵⁰ RUSÍNOVÁ, Zdenka. *Pokušení struktury*. Brno: Host, 2011. Studie osobností brněnské lingvistiky, s. 106.

Slovotvorných způsobů a možností češtiny spíše využívá mluvený jazyk než ten psaný, největší zastoupení má například ve slangu. Hybridní tvoření a utváření synonymních slangových a hovorových pojmenování, která podlela české slovtvorbě, jsou zcela běžná a vysoce produktivní. Nejčastěji jde o komolení, které se přizpůsobuje zvukové a slovtvorné stránce, např. *sekáč* – second hand, *týpko* – tepee, *androš* – příslušník undergroundu, *hipísák* – příslušník vyznávající kulturu hippie, *texták* – textový editor.⁵¹ Sémantické tvoření a kalkování se uplatňují poměrně méně, např. *časovač* – timer, *tráva* – ang. slang. grass jako marihuana. Úplné převzetí slova z angličtiny ve specializovaném terminologickém významu se užívá především v odborném vyjadřování, např. *monitoring*, *notebook*, *download*, *screening*.

Nyní jednotlivě nastíním a podrobněji popíšu slovtvornou adaptaci u substantiv, adjektiv, sloves a u zkratk a zkratkových slov.

Podstatná jména (substantiva)

Substantiva lze rozdělit na základě jmenných rodů a formálních a sémantických skupin, k nimž jsou v češtině přiřazována. U adaptace podstatných jmen může docházet i ke ztrátě charakteru komponentů u některých původních částí složenin. Ty pak nabývají charakteru přípon a často se jedná o slovtvorné prostředky cizího původu, např. *privatizace*, *digitalizace*, *informatizace*.

U podstatných jmen je nejběžnějším slovtvorným postupem:

- 1) odvozování (derivace)
- 2) skládání (kompozice)
- 3) tvoření zkratkové

Takové odvozování se nejčastěji děje za pomoci sufixů: *-er*, *-ář/ař*, *-ista*, *-ák*, *-ka*.

Substantiva využívají ve výrazném množství prostředků ze svého slovtvorného inventáře. Jak uvádí M. Nekula⁵², platí to například pro nomina actoris i instrumentis (*disid-ent*, *pank-áč*, *prof-ík*), deminutiva (*buldoč-ek*, *test-ík*), přechýlená jména (*model-ka*, *manažer-ka*), abstrakta (*sponzorován-í*, *sponzor-ství*) aj.

Vyjadřování mladší generace je v této době prostoupeno výraznou expresivitou. Většinou tomu bývá v důsledku častého užívání takzvaných *deminutiv*. Tento pojem slouží k „označování předmětů menších, než je to obvyklé, a k vyjadřování citového vztahu k označovaným předmětům, vztahu libosti

⁵¹ NEKULA, Marek. *Anglicismy v češtině*. In: *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. VIŘECK, W., VIŘECK, K., RAMISCH, H., Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 272.

⁵² Tamtéž.

– tyto významy se často prolínají.⁵³ Dokonce i u různých typů profesních či zájmových slangismů lze narazit na deminutivní podoby ve kterých se objevuje snaha o jazykovou hru a též emotivnost. Jedná se například o slova: *drinčík* – drink, *gameska* – počítačová hra, *restík* – nedokončená práce, *busík* – autobus, *privátek* – privát, *chatík* – chat, *netík* – internet, *kompík* – počítač, *kolorka* – barva atd. Podle D. Svobodové je zřejmé, že „perspektiva začlenitelnosti lexémů cizího původu do české slovní zásoby závisí mimo jiné na jejich operativnosti, tj. schopnosti stávat se základem odvozování.“⁵⁴ Nutno zmínit, že v mnoha případech přejatých základů se v nich projevuje vysoká gramatičnost češtiny, ve které je možné pomocí čtených slovotvorných prostředků tvořit nepřeborná množství syntetických pojmenování. Ty pak vstupují do slovotvorných řad a svazků. Pro příklad si můžeme ukázat výraz *sprej*, který má tyto derivace: *nasprejovat*, *sprejovat*, *přesprejovat*, *sprejersky*, *nasprejovaný*, *sprejer*, *sprejový*, *sprejerský*, *sprejování*, *sprejovat*⁵⁵

Substantiva mají podle J. Mravinacové⁵⁶ největší předpoklady stát se výchozími přejatými lexémy při utváření a rozvíjení slovotvorných paradigmat uvnitř českého lexikálního systému.

Přídavná jména (adjektiva)

Adjektiva cizího původu lze v češtině rozčlenit do tří základních kategorií. Toto rozdělení jsem vypracovala v návaznosti na výklad D. Svobodové⁵⁷. Kategorie jsou následující:

- 1) Nesklonná adjektiva, která jsou nedotvořená českými sufixy. Užívají se v původním tvaru ve funkci atributů v syntagmatech hybridních s domácími i přejatými substantivy, totožně jako v původních přejatých spojeních s výrazy morfologicky, pravopisně a slovotvorně adaptovanými či neadaptovanými. Např. *khaki*, *nóbl*, *fajn*, *prima*, *fér*.
- 2) Adjektiva, která se vyskytují ve vícero podobách z hlediska formy, tj. v původním neohebném tvaru i v sufixálně derivované podobě se zachováním pravopisné původní podoby (i s počestěným základem). Např. *project manager* a *projektový manažer*, *secondhand zboží* a *secondhandové zboží* nebo *suprácký*, *primový*, *férový*.
- 3) Derivovaná adjektiva, nejčastěji od adjektivních, substantivních a verbálních základů.

⁵³ ČECHOVÁ, Marie. *Čeština - řeč a jazyk*. Marie Čechová a kolektiv. 2., Praha: ISV, 2000. s. 112. ISBN 8085866579.

⁵⁴ SVOBODOVÁ, Diana. *Internacionalizace současné české slovní zásoby*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta 2007, s. 63.

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ MRAVINACOVÁ, Jitka. *Přejímání cizích lexémů*. In: Martincová, Olga a kol. *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha, ÚJČ AV ČR 2005, s. 204.

⁵⁷ SVOBODOVÁ, Diana. *Internacionalizace současné české slovní zásoby*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta 2007, s. 64.

Přídavná jména se z angličtiny (až na výjimky) nepřejímají bez připojení českého sufixu. Nejčastěji se u adjektiv tvořených od původních substantivních či adjektivních tvarů setkáváme se sufixy: *-ský*, *-ový*, *-ní*, *-ný*, *-ský* a *-cký* (včetně jejich slovotvorných variant). Pro ukázkou uvádím pár takových slov: *gender* – *genderový*, *blues* – *bluesový*, *stres* – *stresový*, *gentleman* – *gentlemanský*, *sponzor* – *sponzorský*, *rap* – *rapácký*, *materialista* – *materialistický*, *instatní*, *ideální*, *klonovat* – *klonovaný*, *dabovat* – *dabovaný* apod. Za významnou skupinu v rámci typů adjektiv považujeme derivaci od anglických dějových substantiv se zakončením *-ing*. Většinou jeho podoba zůstává v té původní s neadaptovaným koncovým konsonantem *-g*. Například u slov: *doping* – *dopingový*, *camping* – *campingový*, *lifting* – *liftingový*, *strečing* – *strečingový*, *trekking* – *trekkingový*, *peeling* – *peelingový* apod.⁵⁸

Slovesa (verba)

Tvoření derivací verbálních je považováno za jeden ze základních způsobů začleňování cizojazyčných přejímek do naší slovní zásoby. U sloves je využití slovotvorných sufixů omezeno pouze sémantikou slovotvorného základu. Slovesa cizího původu jsou od počátku svého výskytu v češtině slovotvorně spjata s přejatými substantivy. Obecně můžeme říci, že se slovesa adaptují hlavně slovotvorně domácími slovotvornými formanty a do českých konjugačních paradigmat se začleňují téměř bez jakýchkoliv komplikací.⁵⁹

V této adaptaci je nejčastější odvozování formantem *-ova*, který zařazuje derivovaná slovesa ke třetí slovesné třídě. Tento sufix považujeme za jeden z nejproduktivnějších formantů, kterým se derivate tvoří neomezeně a frekventovaně. Kupříkladu u slov *digitalizovat*, *disponovat*, *moderovat*, *explodovat*, *scanovat*, *mobilovat*, *toustovat*, *relaxovat* apod. Tímto formantem se odvozují i slangová, hovorová a expresivní slovesa, která můžeme často slyšet převážně u mladistvých lidí, např. *čekovat* – kontrolovat, *smajlíkovat* – vkládat do chatu obličej s různými výrazy emocí, *fuckovat* – z ang. vulg. fuck, posílat „do háje“, *workovat* – pracovat, *deletovat* – vymazávat, *zoomovat* – zvětšovat či zmenšovat něco na obrazovce monitoru, *sexovat*, *džampovat* – skákat atd. Kmenotvorná přípona *-nou-* je také velmi běžná a na tvoření produktivní v neformálních komunikátech. Velmi často se jedná právě o slangismy a hovorové výrazy s výrazným příznakem nespisovnosti, např: *callnout* – zavolat, *kliknout* – stisknout tlačítko myši u počítače, *repeatnout* – zopakovat, *helpnout* – pomoci, *buknout* – zamluvit aj.⁶⁰

⁵⁸ Tamtéž, s. 64-70.

⁵⁹ MRAVINACOVÁ, Jitka. *Přejímání cizích lexémů*. In: Martincová, Olga a kol. *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha, ÚJČ AV ČR 2005, s. 206.

⁶⁰ SVOBODOVÁ, Diana. *Internacionalizace současné české slovní zásoby*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta 2007, s. 70 – 72.

Podstatné je zmínit i skutečnost, kterou uvádí J. Mravinacová⁶¹. Ta ve své práci zmiňuje, že „známkou vyššího stupně integrace původem cizího slovesa do českého lexikálního systému je jeho schopnost stát se východiskem pro tvoření dalších lexémů.“ Přejatá slova tak jsou motivací pro další slovesa, která jsou významově samostatná. Podle D. Svobodové⁶² se následující prefixy řadí mezi ty nejčastější:

- *do-* : Ve smyslu dodatečné aktivity nebo jejího zakončení, např. *doinstalovat, dodefinovat*.
- *na-* : Ve smyslu vytvoření něčeho, naplnění aktivity, zasažení dějem, fixace, např. *naformátovat, nascanovat, namixovat, narolovat*.
- *o-* : Ve smyslu opatření něčeho něčím, např. *oskenovat, očipovat, otaxovat*.
- *od-* : Ve smyslu odstranit, zabavit, ukončit aktivitu, např. *odizolovat, odvirovat, odmailovat*.
- *pro-* : Ve smyslu úplné provedení aktivity či utracení finančních prostředků skrz nějakou činnost, např. *prosurfovat, profetovat, promailovat*.
- *pře-* : Ve smyslu něco udělat znovu či lépe, např. *přelogovat, přeformátovat, přescanovat*.
- *při-* : Ve smyslu přiblížit se něčemu, např. *přilogovat, přiscrollovat*.
- *u-* : Ve smyslu něco vykonat nebo se něčím unavit, např. *uchatovat, ufinancovat, uklikat*.
- *vy-* : Ve smyslu vykonat aktivitu směrem ven či úplně, např. *vyeliminovat, vyseparovat, vyresetovat, vyklonovat, vyspekulovat*.
- *z-* : Nejběžněji v čistě vidovém významu, např. *zbombit, zbojkotovat, zrecyklovat*.
- *za-* : Ve smyslu vyplnění, zakrytí či omezování, např. *zainternovat, zavirovat, zabukovat*.

Typickým jevem pro běžně užívaný jazyk mládeže také bývají opisné tvary sloves, u nichž je součástí anglicismus nebo jiný přejatý výraz, např. *dát kill* – doslova zabít, vyřadit ze hry, *dát do ignorace* – ignorovat, *poslat link* – adresu internetové stránky, *hodit kontakt* – poslat adresu, *jít out* – odejít, *udělat overburn* – okopírovat něco.

Zkratky a zkratková slova

Co se týče zkratk a zkratkových slov, tak ty se tvoří převážně v textech, které mají funkci apelu (propagační, reklamní texty) nebo v odborných textech. Vhodné je zmínit i přebírání anglických iniciálových zkratk, tzv. *akronym*, nezřídka užívaných podle angličtiny i v atributivní platnosti, např. *CV, VIP, dBase* (databázový operační systém), *MS-DOS systém, cédémenu* (CD menu). Jak uvádí ve své

⁶¹ MRAVINACOVÁ, Jitka. *Přejímání cizích lexémů*. In: Martincová, Olga a kol. *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha, ÚJČ AV ČR 2005, s. 206.

⁶² SVOBODOVÁ, Diana. *Internacionalizace současné české slovní zásoby*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta 2007, s. 71 – 76.

publikaci I. Bozděchová⁶³, „zkratky a akronyma slouží především ke zkrácení, zhuštění textu, nezřídka se v nich kombinují velká a malá písmena, různé abecedy i kódy“, např. *LCD display*.

Někdy se při užívání mohou osamostatnit od výchozích víceslovných pojmenování a lze je chápat jako samostatná slova, např. *MC* – magnetophone cassette, *VCR* – video cassette recorder aj. Mezi běžný jev, který se děje především při slangové mluvě, řadíme derivaci ze zkratek a zkratkových slov, která umožňuje jejich snazší morfologické začlenění. V takovém případě pro vyjádření morfologických kategorií v psaném jazyce použijeme opisná slova, např. *CD-ROM* – *cédéromka*, v psaném textu *počítač PC* a v mluveném *písíčko/pécéčko*, *LP* – *elpičko*, *CD* – *cédéčko* apod.⁶⁴

Za zmínku jistě stojí i skutečnost, že se ve sledu posledních let hojně rozšířilo používání prefixoidů s kvantifikačně-intenzifikačním významem, které pojíme s českými základy. Tyto prefixoidy mají původ obvykle latinský (*mini-*, *super-*, *extra-*) či řecký (*anti-*, *mega-*, *hyper-*). Ale v současné češtině se rozšiřují hlavně v návaznosti na anglické výrazy. Tak se tomu děje například u slov: *supervelmoc*, *minihra*, *megaúspěch*, *antiradar*, *ultracitlivý*, *hyperobchod* apod.⁶⁵ Takzvaná hybridní kompozita vznikají spojením prefixoidu s českým základem, kde první ze základů je blízko k prefixu. V oblasti lingvistiky vymezení hybridních kompozit není zcela jednotné. Víme ale, že v současné době představují produktivní a komunikačně důležitou součást slovní zásoby. Tento jev můžeme vidět například na těchto výrazech: *švejkoland*, *retrozábava*, *stereo zvuk*, *vysokofrekvenční*, *elektrospotřebič*, *novogotika*, *termoprádlo* aj.⁶⁶

2.6 Adaptace v dalších rovinách češtiny

K uzavření celé kapitoly, ve které jsme si ukázali problematiku formálních adaptací, ještě krátce zmíním náznaky vlivu angličtiny, které se objevují i v ostatních adaptačních rovinách jazyka. V drtivé většině jsou sice minimální, avšak není vhodné je nechat zcela bez povšimnutí.

Například v rovině morfologické a syntaktické se jedná hlavně o šíření nesklonných anglických adjektiv v syntaktické funkci anteponovaného přívlastku, např. *hot jazz*, *top modelka*, *roll-on deodorant*, *dial-up směrování*, *non-profit* vedle *nonprofitní* a *hippie* vedle *hippiovský*. Dále jde v této

⁶³ BOZDĚCHOVÁ, Ivana. *Vliv angličtiny na češtinu*. In: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. František Daneš a kol. Praha, Academia, 1997, s. 275.

⁶⁴ Tamtéž, s. 276.

⁶⁵ SVOBODOVÁ, Diana. *Internacionalizace současné české slovní zásoby*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta 2007, s. 76-79.

⁶⁶ BOZDĚCHOVÁ, Ivana. *Hybridní kompozitum*. In: *Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017 [cit. 2018-03-04]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/HYBRIDN%C3%8D%20KOMPOZITUM>.

rovině o používání substantiv anglických v adjektivní funkci bez žádných formálních změn, např. *hi-end produkty*.⁶⁷

Dalšími jevy, které pod tuto problematiku spadají, jsou některé syntaktické jednotlivosti či těžko prokazatelné analogie. Ovšem ne pokaždé jde jednoznačně o přímý či jediný vliv. Pro srovnání můžeme například uvést používání nezvratných zájmen osobních namísto zvratných v textech přeložených z anglického jazyka, a to především v reklamě. Pro ukázkou: *Žádejte bezplatné předvedení ve vašem bytě! Dialogové okno se vás zeptá, zda si přejete zálohovat vaše původní soubory. Zakoupíte ve vaší lékárně.* Nové anglické syntaktické frazémy se do českého jazyka též přejímají, a to v čím dál větším množství. Mezi takové řadíme například: *být out* – nebýt moderní, *nejít s dobou*, *on-time* – na čas, *být in* – být módní, *jít s dobou*.⁶⁸

3 Anglicismy v současné komunikaci

3.1 Mluva a styl vyjadřování u mladých lidí

„Váú! To byl ale hártkór!“, „Pustím si tenhle song a půjdu počilovat do parku.“, „To byl děsně votřesnej nervák, měl sem nervy v kýblu.“, „Nájs, tak jsem redy a můžeme jít.“, „Dej si klida a nerad“ – není ti šedesát.“, „Ou nóu, zejtra máme ten těžkej předmět! Kánt vejť..“

Zní vám něco z toho povědomě? Zaposlouchali jste se někdy do hovorové mluvy některých mladých lidí? Jistě se již mnozí z vás stali svědky takových nebo podobných výlevů u teenagerů či obecně u mladistvých lidí. Běžná mluvená řeč má své vlastní varianty, většinou se jedná o územní varianty, ale vymezují se i generační. Podle J. V. Bečky⁶⁹ mezi takové varianty patří i námi zkoumaný jazyk mládeže. Styl a způsob vyjadřování mladých lidí oplývá rozmanitostí, jistou hravostí, je plný slovních obrátů, které hýří metaforami, příměry, slovními hříčkami, přímostí až bezohledností a je pokaždé vždy velmi expresivní. I přes svůj široký záběr je tento způsob mluvy charakteristický převážně pro mládež ve věku mezi 14 – 18 let. Pokud bychom i přesto chtěli tento jev nějak zařadit či charakterizovat z hlediska jazyka, dá se vyzorovat, že sahá od spisovné češtiny (v pasážích

⁶⁷ BOZDĚCHOVÁ, Ivana. *Vliv angličtiny na češtinu*. In: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. František Daneš a kol. Praha, Academia, 1997, s. 276.

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ BEČKA, Josef V. *Česká stylistika*. Praha: Academia, 1992, s. 10.

citátových) přes knižní a archaickou (v parodických a ironických textech), až k užívání výrazů obecné češtiny, dalších dialektů a interdialektů sociálních a lokálních, eventuálně i vulgarismů.⁷⁰

Tím, že mají mladí lidé odlišnější pohled a vztah k životu než dospělí, že prožívají životní okolnosti jinak, má jistě velký vliv i na jejich promluvu. Tuto odlišnost můžeme spatřit především v již zmíněné přímočarosti při jednání, v názorové radikálnosti, v intenzivním prožívání emocí či v živém temperamentu. Pro ukázkou uvedu pár ze slov, která bývají používána mládeží a řadí se do tzv. „označovací mánie“: (*ty si*) *totál vadnej, hnusec, vyděšeněj jak mraky, volouš, padlej na hlavu, expert, degen; (to je, bylo) žůžo, senza, efektní, hrozně krásný, tutový, bombový* apod.⁷¹

Často se u mladistvých projevuje snaha po odlišnosti od jiných, chtějí upoutat, být originální a vynikat v jazykových projevech. Aplikování výrazových prostředků do mluvy jim v tom může značně pomoci. Obecně se dá říci, že jejich vyjadřování je velice nápadité, neformální až provokující, s jazykem si doslova hrají a mají potěšení z nepřeborných výrazů. Neustále si slova různě přetvářejí a vymýšlejí si i zcela nová. Je nutné především zmínit silnou míru expresivity, která je jednoznačně společným rysem řeči mladistvých a jejím vlivem je nejvýrazněji zaplaven výběr jednotek lexikálních. Vyjadřování mládeže se přirozeně střetává i s výrazivou z různých vrstev jazyka, proto se může při jejich spontánním užívání vedle sebe v jedné rovině stát, že výrazy zcela neutrální získají v takovém kontextu expresivní zabarvení. Při utváření takových slov se ve velkém množství užívají prefixoidy, což jsou útvary na pomezí prefixu a složky kompozita, nejvíce *super-*, *mega-* a *hyper-*. Kupříkladu ve slovech *hypervýhodný, megaúspěch, superklub*. Pro ukázkou uvádím i pár expresivních a hyperbolických slov: *brutální, gigantické, bombastické, geniální*. V řeči mládeže se často objevují i citoslovce, jak česká, tak anglická. M. Slezáková⁷² ve svém článku uvádí citoslovce „*Wow!*“ a „*Oops!*“, která pocházejí z angličtiny. Mluví o nich jako o stále frekventovanějších citoslovcích v našich běžně mluvených, ale i psaných textech. Též slangy jsou primárním zdrojem pro expresivnost. Obecně lze mluvu mladistvých řadit mezi slangy, poněvadž je již natolik rozšířená, že splňuje kritéria pro tento pojem.⁷³

Projev neformální, nespoutaný žádnými pravidly či zákazy je tedy mladým lidem velmi blízký. Ironie – ta je velice častým a pravděpodobně i nejoblíbenějším a nejvlastnějším rysem užívaných v promluvách mládeže. Aplikují ji téměř na vše a ironizovat dokáží jak své přátele, sebe, rodinu či

⁷⁰ HOFFMANOVÁ, Jana. *Styl současných teenagerů (na pozadí úvahy o „stylech věkových“)*. Stylistyka, 9, 2000, s. 251.

⁷¹ JIRSOVÁ, Anna, PROUZOVÁ, Hana, SVOZILOVÁ, Naďa. *Poznámky k mluvě mládeže*. Naše řeč, 47, 1964, s. 193-199.

⁷² SLEZÁKOVÁ, M. *Wow! To 'sem teda nečekala! Oops! To sem nechtěla! O cizích slovech, ale nejen o nich*. Naše řeč, 89, 2006, s. 57-73.

⁷³ Tamtéž, s. 194.

známé, tak i ty nejrůznější společenské situace nebo okolí. Jak uvádí J. Hoffmanová⁷⁴, citace a parafráze, tradiční frazeologie nebo archaizace stylu jsou typickými pomocníky při vytváření ironické stylizace. Nutno též zmínit i intenzifikaci spolu s nadsázkou, slovní hříčky nebo různorodé hrátky s jazykem. Stejně tak i parodování (např. textů literárních, administrativních a odborných) a parafrázování všelijakých klišé či otřepaných témat a frází – to vše je v řeči mladistvých naprosto běžným a přirozeným jevem.

Zajímavé je, že mládež při komunikaci s jinými lidmi, než jsou jejich vrstevníci (rodina, učitelé, cizí lidé atd.), tyto slangové způsoby vypouští a používá je pouze mezi svou partou, přáteli, zkrátka v neoficiálních promluvách. Lze se domnívat, že je to z toho důvodu, protože si uvědomují nevhodnost a neslušnost jejich použití v daných situacích. V oficiálních promluvách, jako je třeba přednášení prezentací či referátů ve škole, ústní zkoušení a podobně, pak většinou nemají problém používat spisovnou češtinu. Stejně tak se tomu děje i v polooficiálních promluvách, mezi které se řadí například mluva s rodiči, s cizími lidmi a obecně dospělými jedinci.

Podle *Slovníku současné hovorové češtiny* od K. Rysové⁷⁵ zde ještě pro představu uvedu pár typických slangových slov, která jsou u mládeže velice frekventovaná: *alkáč* – alkohol, *bengoši, cajti* – policisté, *borka* – dívka, *čus bus* – pozdrav, *dostat tečku* – udělat monokl, *dylin* – hlupák, *cíčko, žváro* – cigareta, *hegeš* – nepořádek, *to je hukot* – výraz údivu, *chálka* – jídlo, *dělat si kozy, si děláš řiť* – dělat si legraci, *navátej* – opilý, *soráč* – promiň, *ty trubko* – oslovení, také hlupák, *tlemit* – smát se, *vo co go* – o co jde, *zdeklovat se* – opít se, *vodvaz* – dobrá zábava apod.

3.2 Jazykové hry a zkratky u mladistvých

V této části si blíže ukážeme, jaké jsou další základní rysy řeči mladých lidí, a konkrétně se zaměříme na jejich jazykové prostředky.

Jak jsem uvedla již v předešlé kapitole, mládež oplývá spontánním, přirozeným a velmi expresivním vyjadřováním. Kromě význačného rysu častého ironizování a hodnotících prostředků se za další významné rysy považují jazykové hry a zkratky. Mladí lidé je vyjadřují jak česky, tak anglicky.

Jazyková hra je především založena na užití expresivních hodnotících prostředků, ale projevuje se například i v kombinaci číslovek a písmen v psaném projevu. Je důležité zmínit, že se tato hra uplatňuje o něco více spíše v psaném jazyce než v tom mluveném. Svou kreativností slouží především

⁷⁴ HOFFMANOVÁ, Jana. *Styl současných teenagerů (na pozadí úvahy o „stylech věkových“)*. Stylistyka, 9, 2000, s. 251.

⁷⁵ RYSOVÁ, Kateřina. *Slangový projev mládeže: slovník současné hovorové češtiny*. České Budějovice: Pedagogické centrum České Budějovice, 2003. Ediční řada C., s. 12-16.

k upoutání pozornosti adresáta. Je výrazná například na výrazech domácího typu: *o5 z5* (jsem opět zpět), *18nácka* (osmnáctka) nebo anglického typu: *some1 4 chat* (someone for chat), *sk8 is gr8* (skate is great), *sk8ák* (skejták) apod. Číselná vyjádření bývají tvořena formou odvozenin od zkratk (*beru svůj hadr s mptrojka a šroubovák*), podobou analogickou k hovorovému pojmenování finančních částek (*to je šest pětěk od Prahy*) nebo zkráceného vyjádření času (*funguje to 24/7...jejich servisní linka*, tj. 24 hodin denně 7 dní v týdnu).⁷⁶

Dále se jazyková hra projevuje užitím slovních hříček, která se rýmují a nemají další sémantický význam, např. *jasan kvasar, klíďo píďo, zduř kuř, oki d'ouky*. I v psaní nezvyklých písmen v českých výrazech se tato hra může vyskytovat, např. *naprosto sqělá* (skvělá), *jaxi taxi* (jaksi taxi), *taxem* (tak jsem), *paq* (pak), *yak ye* (jak je) apod. Zesilování významu či expresivita obecně se projevuje i zmnožením fonémů, např. *nestíháááám, uuuups, okíííísek, nudaaaa*. Mezi další hravé komunikační obraty, v nichž je patrný vliv angličtiny, lze například řadit výrazy typu: How R U? (how are you, jak se máš), How do U? (jak se máš ty?).⁷⁷

O jazykové hře v konverzaci mladých lidí se zmiňují i autorky publikace *Mluvená čeština v autentických textech*.⁷⁸ O. Müllerová, J. Hoffmannová a E. Schneiderová na autentickém záznamu rozhovoru studentů, mladých intelektuálů, předvádí, jak je pro tuto věkovou kategorii jazyková hra příznačná.

Zkratky jsou považovány za další významný rys mluvy této věkové kategorie. Vycházejí z jazykové hry, ale také z intenzivního a rychlého způsobu života mládeže. Tak jako řada jiných druhů a typů komunikace, tak i psaný projev (především v chatové podobě) je zatížen ekonomičností vyjadřování. Ta se zřetelně projevuje zkratkami a zkrácenými výrazy. Jak pojednává D. Svobodová⁷⁹, „ze zkratk jsou nejčastější typy graficko-fonických inicálových abreviací OK (*all correct, vše v pořádku*) v celkem čtyřech grafických realizacích (OK, ok, O.K. a o.k.), BTW (*by the way, mimochodem*), SMS (*short message service*), případně skeletové zkratky typu snb (*snowboard*).“ Zkratky mohou být typu českého: *tvl* (tyvole), *UHO* (univerzální hnědá omáčka), *MMNT* (moment, počkej chvíli), nebo anglického: *WTF* (what the fuck), *OMG* (oh my god), *LOL* (laughing out loud), *THX* (thank you), *IMHO* (in my humble opinion) apod. Zkratky převzaté z angličtiny jsou též v hojném množství přítomny

⁷⁶ SVOBODOVÁ, Diana. *Slovní zásoba na www chatu*. In: JANDOVÁ, Eva a kol. *Čeština na WWW chatu*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2006, s. 147-149.

⁷⁷ Tamtéž, s. 140.

⁷⁸ MÜLLEROVÁ, Olga, Jana HOFFMANNOVÁ a Eva SCHNEIDEROVÁ. *Mluvená čeština v autentických textech*. Jinočany: H & H, 1992, s. 31-49.

⁷⁹ SVOBODOVÁ, Diana. *Slovní zásoba na www chatu*. In: JANDOVÁ, Eva a kol. *Čeština na WWW chatu*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2006, s. 140.

v oblasti počítačové techniky (*CD, PC, ICQ*) či ve slangu hráčském, např. *BRT* (be right there), *AFK* (away from keyboard).⁸⁰

K hráčskému slangu ještě krátce závěrem této podkapitoly uvedu, že svět počítačových her se bez angličtiny pochopitelně vůbec neobejde. Terminologie těchto her (obzvlášť těch online) mají výrazně nestabilní morfologickou strukturu. Komunikace mezi hráči probíhá prostřednictvím chatových řádků a je pro ně důležité se dorozumívat velice rychle. A proto tedy většina anglických slov v jejich vyjadřování získávají osobitou grafiku a bývají různě skládána s českými afixy. Pro ukázkou pár typických „pařanských“ vět: *Čau gamesníci, bude pařba!, Tak jsem pressnul power a nechal ho v klidu nabootovat., Postupujte z levelu do levelu a kilněte ty mutoše., Musíš se tam regnout a pak si dát první quest, kde získáš ty potřebný skily.*⁸¹

3.3 Anglicismy v řeči mládeže

Dorozumívání mladých lidí mezi svými vrstevníky, a někdy i nejen mezi nimi, je v současné době snad nejvíce zahlceno slovy přejatými z angličtiny. Proč právě anglicismy tvoří jednu z nejspeciřičtějších skupin jazykových prostředků u mladistvých? V dnešní době jsou tyto výrazy považovány za moderní a v určitých jazykových vrstvách je chápeme již jako nedílnou a organickou součást vzájemné komunikace. Lze se domnívat, že jejich užívání u mladistvých je podmíněno tím, že mladí lidé se chtějí odlišovat, být moderní, mít neotřelý a jiný projev než ostatní. V souladu s tvrzením D. Svobodové⁸² lze uvést, že „ve srovnání s českými výrazy stejného nebo podobného významu (pokud vůbec existují) se jeví slova cizího původu jako atraktivnější, výstižnější a významově „silnější“.“ Uvedme si i M. Nekulu⁸³, který k tomu podotýká, že tyto novodobé výpůjčky vyjadřují „identifikaci s určitou skupinou nebo stylizaci do určitého způsobu života.“ Značnou roli zde může hrát i skutečnost, že jsou mladiství vystaveni povinné výuce anglického jazyka již od základních škol. Avšak za stěžejní je převážně vhodné považovat vliv médií a hojného užívání nejnovějších počítačových a komunikačních technologií, protože ty jsou velmi často zakládány na anglické bázi. V současné době tráví mládež většinu svého volného času právě na internetu, takže tomuto vlivu podléhají téměř každý den. Komunikanti ani necítí potřebu se od tohoto vlivu oprostit, a tak lze předpokládat další růst frekvence

⁸⁰ SCHÓNBAUEROVÁ, Eliška. *Mluva hráčů počítačových her*. České Budějovice, 2014. Diplomová práce (Bc.). Jihočeská univerzita, Filozofická fakulta, Ústav bohemistiky.

⁸¹ HOFFMANOVÁ, Jana. *Pařani a gamesy (Pokus o charakteristiku diskurzu počítačových her)*. Naše řeč, 81, 1998, s. 100–111.

⁸² SVOBODOVÁ, Diana. *Slovní zásoba na www chatu*. In: JANDOVÁ, Eva a kol. *Čeština na WWW chatu*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2006, s. 117.

⁸³ NEKULA, Marek. *Anglicismy v češtině*. In: *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. VIERECK, W., VIERECK, K., RAMISCH, H., Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 267.

užívání anglicismů – jak ve vyjadřování mladých lidí obecně, tak i v komunikaci psané (např. v internetové).

Je zajímavé, že s anglicismy mladí zacházejí všelijak. Bez zábrán je počestují, komolí, přetváří, dovymýšlejí si určité části slov a řadí je do své zájmové či generační skupiny. Obecně obohacování českého jazyka anglicismy vřele vítají, a jak uvádí ve svém článku K. Kadlecová⁸⁴, považují je za „*sexy*“ a „*trendy*“. Objevují se například v hráčském slangu, v internetové komunikaci, v oblasti stylu oblékání apod. Převažují tu formulace vyzdvihující neformálnost, naprostou uvolněnost a hravost.⁸⁵ Pro názornou ukázkou si uveďme pár vět, ve kterých jsou anglicismy takto zakomponované: *Hele, píplíci, (lidi), nebudte jak gájové!* (homosexuálové), *Ty jsi byla do teď ve škůl?* (ve škole), *Nebude dneska nějaká spešl ekšn?* (speciální, vydařená akce), *Jak se ti líbí můj novej pírs?* (piercing) apod.

Ohledně morfologické adaptace u anglicismů, které užívají mladiství, zde probíhají dva způsoby hláskových úprav. První úprava spočívá v tom, že mladí určité slovo počestí, aby se dalo lépe vsadit do české věty a snáze se skloňovalo (adjektivu *best* dosadí suxif a vytvoří tak slovo *bestovní*). Druhá úprava probíhá tak, že původní české slovo si náctiletí upraví do té podoby, která jim zní dostatečně anglicky (například slovo *kamarádka* zkomolí na *kejmík*).

Jednoduše řečeno, mladí chtějí být zkrátka *in*. Namísto toho, aby šli ven s přáteli, tak *meetnou své friendly*, nebo vyvenčí svého *dogíka* (psa). Módnost používání anglických výrazů u mládeže lze jasně předvést na stále více populárnějším výrazu *frikulín*. To je výraz, kterým se s oblibou označují a ve své mluvě na něj kladou patřičný důraz. *Frikulín* je slangové slovo, které se skládá ze tří anglických slov: *free, cool, in*. Náctiletí jej používají k označení jistého životního stylu a lze předpokládat, že nejbližší definice tohoto slova zní: *být free* – být v pohodě, *být cool* – vědět, kde to žije, *být in* – trávit čas na párty s dobrými přáteli. Za *frikulína* tedy považujeme člověka žijícího takovým stylem, který se dá zhuštěně vyjádřit těmito anglickými slovíčky: *free, cool a in*.⁸⁶ Aby dotyčná osoba patřičně dostala tomuto pojmenování, musí vlastnit např. *přehrávač empétrojek* (přehrávač záznamů uložených ve formátu mp3), *mobil na krku* (mobilní telefon) či *digitálňák* (digitální fotoaparát). Podle L. Jílkové⁸⁷ by správný *frikulín* měl též oplývat *cooláckou* mluvou, jako třeba to, „*když je frikulín pozván na grilování, říká, že má bárbejú (barbecue), když má radost, tak je hepy (happy), když je smutný, pak je daun (down)*“ a když se chce o něčem vyjádřit, že je to *skvělý*, použije slovo *super*. Stejně tak by měl při komunikaci s přáteli použít alespoň jedno anglické slovo v každé větě.

⁸⁴ KADLECOVÁ, Kateřina: *Dívky a girls podle českých dívčích časopisů*. Jazyk, ideologie, publikum a jeho přístup. Liberec: Bor, 2007, Jazyky a texty, s. 58.

⁸⁵ MAREŠ, Petr. „HELLO maniax!“ In: *Čeština doma a ve světě*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 1995, č. 2, s. 123–125. ISSN 1210-9339.

⁸⁶ JÍLKOVÁ, Lucie. *Víte, kdo je frikulín?* Naše řeč, 87, 2004, s. 110–111.

⁸⁷ Tamtéž.

Tato anglická slůvka v pojmu *frikulín* jsou již natolik přizpůsobená češtině, že bychom jejich pravý význam jen stěží našli. Po morfologické stránce se toto slovo chová jako maskulinum životné. V reklamních textech nebo na internetových stránkách se lze setkat i s podobou *frikulína*, *frikulínka* či *frykulín*. Někteří uživatelé internetu od tohoto slova vytvářejí velké množství slov odvozených, chovají se k němu jako k běžnému českému výrazu a přijímají ho do svých idiolektů.⁸⁸

3.4 Uplatnění anglicismů v určitých sférách komunikace v českém prostředí

Závěrem této kapitoly si uvedeme různé sféry komunikace a ukážeme, jaké anglicismy se v nich uplatňují. Anglicismy, jak ty staré, novější, nejnovější, tak i ty stále přibývající, se v hojné míře vyskytují v nejrůznějších komunikačních oblastech (s rozdíly generačními) a v různé stylové platnosti. Za zdroje můžeme považovat časopisy, různé typy médií, knihy, masmediální i přímý styk s cizinci. F. Daneš⁸⁹ vyjádřil přesvědčení, že současný vliv angličtiny je natolik masivní, že „*počínaje komunikativními oblastmi společensky nejvyššími a konče populární zábavou a nejvšednějším stylem lidí.*“ Uvádí, že to můžeme pokládat za jistý sociolingvistický paradox.

Podle I. Bozděchové⁹⁰ se anglicismy nejvíce, nejrychleji a nejjednodušeji přejímají v odborném, případně ve slangovém a poloprofesionálním vyjadřování. Spolu s mezinárodní integrací a spoluprací vzniká silná tendence k jazykové integraci, např. v oblasti elektroniky a výpočetní techniky hraje angličtina naprosto dominantní roli a nelze si nevšimnout, že anglické termíny se staly součástí českých odborných textů. Autorka tu vyzdvihuje oblast publicistiky, o které tvrdí, že hlavně jejím prostřednictvím se lidé seznamují s cizími výrazy (oblast kultury, ekonomie, vědy, techniky, mezinárodních vztahů i ekologie). Může se ovšem stát, že z důvodu chatrně provedené jazykové korektury se do publicistických textů dostávají i nesprávné a zcela nefunkční prvky.

V návaznosti na důležitost oblasti publicistiky, bych zde ráda stručně zmínila vliv časopisů pro náctileté, který má na mladistvé, především dívky, obrovský dopad. Anglická slova tvoří název či součást názvů většiny českých dívčích časopisů, např. *BravoGIRL!*, *IN! – dívčí svět*, *CGStyle!*, *ShopGIRL!*, *Top dívky* apod. Takové názvy zní mnohem atraktivněji než nudné a hůře vystihnutele české ekvivalenty. Především v rubrikách, které se zabývají kosmetikou, módou a muzikou, se anglicismy objevují ve zvýšené míře. Je nutné podotknout, že „*anglicismy jsou*

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ DANEŠ, František. *Situace a celkový stav dnešní češtiny*. In: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. František Daneš a kol. Praha, Academia 1997, s. 20.

⁹⁰ BOZDĚCHOVÁ, Ivana. *Vliv angličtiny na češtinu*. In: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. František Daneš a kol. Praha, Academia, 1997, s. 277.

*součástí a produktem dnešní internacionalizace komodit a jejich užívání souvisí s ideologií konzumerismu.*⁹¹ Tyto výrazy používané v *teenager* časopisech působí na mladistvé jako vítaná aktualizace, ale často si neuvědomují, že „*anglicismy zastírají pravou podstatu popisovaného jevu a dodávají „lesk kosmopolitismu“ skutečností zcela banálním.*“⁹² Čtenáři takových časopisů potom velice snadno podléhají onomu kouzlu stylu vyjadřování, kterým jsou tyto časopisy tak charakteristické. A tak tento styl proniká i do jejich vlastní mluvy, často i na úkor toho, aniž by věděli, co přesně daný výraz opravdu vystihuje. Pro ilustraci uvádím pár typických anglicismů, které se běžně objevují v těchto typech časopisů: *sunshine look, song book, celebrita, wow!, trendy sety, crazy outfit, lůžr styl, beauty story* nebo *news, Bud' in a sbal cool kluka!, Help me!, Bud' supr star!* apod. Jak ve své publikaci předkládá K. Kadlecová⁹³, je značně znepokojivé, že dívčí časopisy naprosto nerespektují požadavek, že „*všechny výrazy cizího původu by měly být v češtině funkční a srozumitelné a jejich užívání rozumné a uvážené.*“

V souladu s tvrzením I. Bozděchové⁹⁴ je nutné zmínit, že „*každá oblast společenské komunikace má vždy své funkční, oblíbené, důležité, módní, nefunkční i zbytečné výrazy.*“ Anglicismy z těchto různých skupin se zřetelně vyskytují ve všech současných komunikačních sférách. Pro přehlednou představu si ukážeme příklady charakteristických anglicismů, které se v současné době používají v jednotlivých komunikačních oblastech (občas se určité výrazy mohou překrýt, protože se užívají ve více oblastech).

Anglicismy se tedy uplatňují například v oblasti:

- **ekonomické** – *rating, boom, džob, byznysmen, dealer, logo, trust, lobby, broker, manažer;*
- **účetnictví, bankovníctví** – *money market účet, homebanking, on-line provoz, hotovostní výběr cash advance, hot money, pinkarta, credit cart, cash, telebanking;*
- **obchodu a služeb** – *music, shopping centre, sport, hypermarket, leasing, sales manager;*
- **reklamy** – *bilboard, poster, spot, promotion, teleshopping; spoty Go na Juice!, Vo co Go?, BESTarostně spolu, Nakupujte v IKEA, Nech se West, Boty pro bosé – Boty pro bosse apod.;*
- **automobilismu a dopravy** – *crash test, airbag, air-conditioning, on-road, tanker, truck;*
- **stravování** – *popkorn, ketchup, coca cola, cheeseburger, hot dog, drink, fast food, toastovač;*
- **publicistiky a politiky** – *patová situace, katastrofické scénáře, kongres, brífing, talkmaster;*
- **filmu, televize a médií** – *sitcom, action, clip, remake, talk show, soap opera, spíkr;*

⁹¹ KADLECOVÁ, Kateřina: *Dívky a girls podle českých dívčích časopisů. Jazyk, ideologie, publikum a jeho přístup.* Liberec: Bor, 2007, Jazyky a texty, s. 58.

⁹² Tamtéž, s. 59.

⁹³ Tamtéž, s. 60-62.

⁹⁴ BOZDĚCHOVÁ, Ivana. *Vliv angličtiny na češtinu.* In: *Český jazyk na přelomu tisíciletí.* František Daneš a kol. Praha, Academia, 1997, s. 277.

- **hudby** – *soul, blues, country, elpíčko, hard rock, pop-star, soundtrack, pankáč, hevík, song, feeling, protestsong, showbyznys, Trutnov Open Air Music Festival*;⁹⁵
- **literatury a umění** – *copyright, story, paperback, bestseller, body-designer, airbrush*;
- **sportu** – *gólman, ofsajd, bowling, hokej, bungee jumping, supremový povrch, fotbal, couch*;
- **telekomunikací, internetu a PC her** – *esemeska, tarif Data Nonstop, kurzor, reset, fonty, monitor, laserjet, DOS, chat, bajt, setup, resetovat, gamesovat, entrovat*;
- **módy a kosmetiky** – *šortky, džíny, legíny, top, outfit, herbalife, mejkap, shampoo, spray*;
- **označení sociálních jevů a skupin** – *grínpísák, sprejer, houmlesák, beatlemanie, teenager, squatter, workoholik, skinheadí, new age, hipisák*.⁹⁶

4 Postavení angličtiny v dnešním světě

Je zcela jasné, že anglický jazyk můžeme již několik let považovat za nejmocnější a nejvlivnější jazyk v současném světě. Bezpochyby představuje novodobou *lingua franca*, přední jazyk světového obchodu, vědy, diplomacie, turistiky nebo velkých mediálních agentur. Sedmdesát procent světové pošty a osmdesát procent všech počítačových a internetových informací je napsáno v angličtině.⁹⁷

Angličtinu řadíme mezi západogermánské jazyky. Jako úřední jazyk se používá především ve Spojených státech, Velké Británii, v Kanadě, Austrálii, Jihoafrické republice a na Novém Zélandu. Rovněž se řadí do jednoho z šesti úředních jazyků Organizace spojených národů (OSN). Dle odhadů je angličtina v dnešní době prvním jazykem pro 377 miliónů lidí na celém světě, nehledě na to, že má zhruba jednu miliardu dalších uživatelů.⁹⁸ Avšak k tomuto je nutné podotknout, že taková čísla jsou jen nepřesné odhady. Pochopitelně není možné zaznamenat přesný počet lidí na celém světě, kteří angličtinu používají a rozumí ji, a to už z toho důvodu, že je velmi obtížné definovat, co vlastně znamená „znalost angličtiny“.⁹⁹

⁹⁵ NEKULA, Marek. *Anglicismy v češtině*. In: *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. VIERECK, W., VIERECK, K., RAMISCH, H., Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 274-275.

⁹⁶ BOZDĚCHOVÁ, Ivana. *Vliv angličtiny na češtinu*. In: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. František Daneš a kol. Praha, Academia, 1997, s. 277-278.

⁹⁷ *Angličtina je světovým jazykem číslo 1. Víme proč!* [online]. Encyklopedie Radiožurnálu. ©1997. [Cit. 03.04.2018]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/encyklopedie/_zprava/1378467

⁹⁸ PRICE, Glanville. *Encyklopedie jazyků Evropy*. Praha: Volvox Globator, 2002. Litera., s. 8.

⁹⁹ SALZMANN, Zdeněk. *Jazyk, kultura a společnost: úvod do lingvistické antropologie*. Praha: Ústav pro etnografii a folkloristiku AV ČR, 1997. Český lid., s. 63.

Anglický jazyk prošel sám o sobě dlouhým a spletitým vývojem. Jazykem chudiny byla angličtina do 11. století, pak se její postavení začalo znatelně měnit a stávala se jazykem celospolečenským. Podoba dnešní angličtiny se utvořila až koncem 17. století. Po první světové válce začal být vliv angličtiny ve světě výraznější, oslabení přišlo po roce 1948 a v 60. letech začala její působnost zase sílit. Vznikem Spojených států amerických došlo k největšímu zlomu v rozvoji postavení angličtiny. „Dnešní úspěch angličtiny je založen na jejím propojení s nejdůležitějšími ekonomicko-spoločenskými strukturami, na jejichž chod mají vliv velké obchodní společnosti, které mají svůj původ ve většině případů ve Spojených státech.“¹⁰⁰ Avšak postupně se rozrostly prostřednictvím stále se rozpínající západní společnosti i do ostatních koutů světa. V dnešní době mají povahu nadnárodní.

Dnes hraje angličtina dominantní roli především v oblasti elektroniky a výpočetní techniky a je mezinárodním dorozumivacím jazykem politiků, sportovců, vědců, umělců apod. Považuje se za oficiální jazyk i v oblasti námořní a letecké komunikace, mezinárodního obchodu, mezinárodní atletické organizace či olympijského výboru. Od roku 1997 se v České republice angličtina vyučuje ve školách jako cizí jazyk v největší míře. Od té doby se rozměr této výuky stále zvětšuje.¹⁰¹ Je proto přirozené, že zejména u mladých lidí se rozšířená znalost a užívání tohoto jazyka objevuje i v běžném životě.

Masmédia se považují za nejvýznamnější a nejvlivnější šířitele anglicismů. Takové pronikání je dnes velmi běžné. Můžeme předpokládat, že jistou motivací, proč přejímky z angličtiny užívat, je jejich jednoznačná identifikovatelnost a mezinárodní srozumitelnost. Dalším důvodem může být snaha zaujmout, upoutat a být moderní. Je důležité zmínit, že výrazný a častý výskyt anglicismů v mluvě může být způsoben dlouhým pobytem uživatele v zahraničí a naprostou ztrátou kontaktu s domácím prostředím. Stejně tak může být dán i určitým druhem povolání, např. zaměstnání, kde přicházíme do styku především s cizinci a dennodenně s nimi musíme komunikovat, jako práce v oblasti počítačů apod.

V současné době si jen těžko představíme absenci působnosti anglického jazyka, vlivy angličtiny jsou zkrátka nevyhnutelné, její znalost je požadována v mnoha zaměstnáních a je nezbytná pro každého vzdělaného jedince.

¹⁰⁰ DVOŘÁK, Zdeněk. *Angličtina jako globální jazyk a její vliv na český jazyk a společnost*. Praha, 2006. Diplomová práce (Bc.). Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií.

¹⁰¹ NEKVAPIL, Jiří, SLOBODA Marián a WAGNER, Peter. *Mnohojazyčnost v České republice: základní informace*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009, s. 38.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 Dotazníkový průzkum

5.1 Cíl a metoda výzkumu

Cílem praktické části bylo zjistit, jaký vztah mají především mladí lidé k anglicismům. Zaměřila jsem se na to, zda mají povědomí o tom, co to vlastně anglicismy jsou, jestli je využívají a proč a kde se s nimi nejvíce setkávají. Zajímalo mě také, jak anglické přejímky čeští mluvčí vnímají, zda jim vadí a jak se s nimi dokážou vypořádat v psaném, ale i v mluveném projevu. V dotazníku jsem zkoumala i to, zdali převážně mladá generace zvládne vysvětlit správný význam anglicismů v kontextu. Průzkum se soustředil i na aktivní znalost anglických přejímek u mladistvých. Vedle toho jsem se snažila zjistit, jak respondenti hodnotí výrazné pronikání anglicismů do češtiny a nezapomněla jsem i na prozkoumání několika zkratk pocházejících z anglického jazyka.

K získání potřebných dat jsem použila metodu dotazníku, díky níž lze v krátkém čase získat odpovědi od početné skupiny respondentů. Jsem si vědoma rizika toho, že se může stát, že ne všichni respondenti budou odpovídat přirozeně a spontánně. Na druhou stranu mi tato metoda usnadní práci s přesným vyčíslením a objektivním vyhodnocením dat.

Tento dotazník má tedy poodhalit znalost anglických přejímek u mladé generace a jejich přístup k nim v současné době. Výzkumem jsem se také snažila alespoň částečně postihnout závažnost šíření anglicismů mezi českými adresáty.

5.2 Sestavování a struktura dotazníku

Jako inspirace pro sestavování jednotlivých otázek a úkolů mi posloužilo především pozorování mého blízkého i širšího okolí. Již dlouhou dobu jsem si začala kolem sebe, především v kruhu přátel, všimnout anglických výrazů, různých jejich zkomolenin a částečně počeštěných slůvek pocházejících z angličtiny.

Konkrétní vybrané lexémy, které jsou v dotazníku uvedeny v posledních třech úlohách, jsem nasbírala a pochytila z rozhovorů a korespondencí s mými přáteli. Pozorovala jsem, průběžně zaznamenávala a pak ze svých zápisků vybrala jednotlivá slova a vsadila je do smyšlených vět anebo jsem je zařadila bez kontextu. Také jsem se nechala motivovat některými veřejnými internetovými diskuzemi, blogy, fóry a youtubery. Záměrně jsem vybírala spíše frekventovanější slova, aby byl dotazník srozumitelný a ne až příliš obtížný. Současně jsem ale v malém množství zvolila i taková slova, která považuji za

méně známá. Typy úkolů jsem volila tak, aby z nich posléze bylo možno vyhodnotit přesvědčivé údaje o aktivních znalostech dotazovaných, ale abych z nich zároveň také mohla analyzovat jejich postoj k přejímkám z angličtiny a anglickému jazyku celkově. Aby respondenty dotazník hned neodradil, snažila jsem se vyhnout přílišné složitosti úloh. Také jsem dotazník záměrně sestavila tak, aby nebyl moc dlouhý, poněvadž se domnívám, že by velké množství otázek mohlo některé dotazované zcela odradit. Stejně tak by v případě nadměrné délky dotazníkového šetření mohlo vzniknout nepřesné zodpovězení otázek anebo značně odbyté vypracování zadaných úkolů.

Věk respondentů jsem v dotazníku rozdělila na čtyři sekce: 10–19 let, 20–30 let, 31–45 let a 46 let a více. Jelikož se moje práce zaměřuje především na pronikání anglicismů do mluvy mladistvých, snažila jsem se dotazníky směřovat převážně mladým generacím, tudíž dotazovaných ve věku 10 – 19 a 20–30 bylo nejvíce. Cílovou skupinou byla tedy především mladá generace. Do průzkumu jsem ale samozřejmě zahrнула i starší generace, aby se případně mohly vyjevit zajímavé kontrasty mezi odpověďmi, a abych získala různorodé náhledy na danou problematiku.

Ve své finální podobě samotný dotazník dosáhl počtu šestnácti otázek. Přesně obsahuje deset uzavřených otázek, u kterých bylo možno vybírat ze dvou až osmi možností, a pět otázek otevřených. Ve třech uzavřených otázkách bylo po zodpovězení možno konkrétní odpověď na dotaz ještě dobrovolně rozvést a upřesnit dle uvážení. Nutno podotknout, že dotazník nebylo možné vytvořit jen cestou uzavřených odpovědí, jelikož je výzkum založen primárně na bázi vysvětlení anglické slovní zásoby a uvedení výslovnosti cizích slov. Tudíž byli dotazovaní vyzváni zodpovědět a více se rozepsat u pěti úloh. Pro jasnější srozumitelnost jsem některé anglicismy, u nichž jsem požadovala vysvětlení jejich významu, zakomponovala do vět. Aby nedošlo k nepřesnostem a nepochopení úloh, uvedla jsem u několika úkolů ukázkový příklad, který měl respondentovi pomoci konkrétní zadání správně pochopit. Abych zamezila odbývání úkolů, které vyžadovaly větší pozornost a byly časově náročnější, vynasnažila jsem se vytvořit alespoň zajímavé příklady a zvolit poutavé výrazy.

Vstupní část dotazníkového průzkumu se soustředí na základní údaje, které identifikují dotazovaného: pohlaví, věk a vzdělání. Poté následují dotazy, jež mají za úkol zjistit obecné povědomí o anglických přejímkách a míru používání anglického jazyka jako takového. Konkrétně jde o tyto otázky: Učili jste se někdy anglický jazyk? Využíváte angličtinu v běžném životě? Víte, co jsou to anglicismy? Další otázky se pak zabývají přímým používáním a výskytem anglicismů, zkoumají jejich vliv na respondenty a zjišťují, jak je dotazovaní obecně vnímají. V podrobné analýze dotazníku jsem odpovědi znázornila v grafech a tabulkách. Výrazná část dotazníkového šetření se týká výzkumu konkrétních anglických přejímek. Ve zbývajících pěti úlohách, jež jsou otevřené otázky, jsem požadovala: uvedení alespoň jedné reklamy, ve které se vyskytují anglické výrazy (slogany); dále

uvedení situace, kdy je použití anglicismů zcela nezbytné; poté popsání toho, co znamenají uvedené anglické zkratky a jak je dotazovaný přímo vyslovuje; pak přepsání anglických transkribovaných výrazů do správné anglické podoby a vysvětlení jejich významu; a v poslední řadě jsem vyžadovala vysvětlení významu anglicismů, které byly v daných větách podtrženy a uvedeny tučným písmem. Odpovědi u těchto typů úloh byly různorodé, proto jsem se u některých rozhodla především pro tabulkové a slovní vyhodnocení. Avšak u některých se objeví i grafické zpracování. Přesné struktury dotazů přímo uvádím v kompletně přepsaném dotazníku níže v kapitole 5.5.

Největší množství dotazníků jsem rozmístila mezi své přátele, známé, svou rodinu, ale část byla rozdána i širší veřejnosti.

5.3 Výběr zkratk a slov pro dotazník

Při výběru zkratk a jednotlivých lexémů jsem se opírala o své zápisy z autentických promluv či korespondencí s mými přáteli a známými. Jak jsem již uvedla výše, inspiraci jsem našla i na některých internetových stránkách. Poté jsem po pečlivém uvážení zařadila do výzkumu tyto zkratky: *OK, SK8, OMG, FB, BTW* a *VIP*. Jsem si vědoma toho, že tyto zkratky jsou různého typu, ale mým hlavním cílem bylo především postihnout, jak respondenti daným výrazům rozumějí a jak je vyslovují. Dále jsem do průzkumu zvolila následující lexémy: *loser, crazy, joke, special, action, ready, vygooglit, wow, meeting, chat, barber shop, cool, image, whatever, workovat, fresh*.

5.4 Charakteristika zvolených lexémů

U výrazů využitých v dotazníku jsem usoudila, že je zcela nezbytné opřít se o údaje, které se o vybraných anglicismech nacházejí ve slovnících českého jazyka. Abych předešla nedorozumění, uvádím seznam zkoumaných anglicismů společně s jejich překladem do češtiny a výslovností. Údaje jsem vyhledávala zejména v těchto slovnících: Nový akademický slovník cizích slov (NASCS), Anglicko-český česko anglický slovník (AČČAS) a též v publikacích Nová slova v češtině: Slovník neologizmů I. (NSČ) a II. (NSČ2) od Olgy Martinové.

action [ekšn] **1.** činnost, jednání **2.** postup **3.** působení, vliv **4.** děj (AČČAS)

barber shop [bábə šop] **1.** holičství, kadeřnictví pro pány (AČČAS)

BTW [bájdvej], zkr. od *by the way*; **1.** mimochodem (v e-mailech apod.) (AČČAS)

cool [kúl] příd. (neskl.) (a) hovor., publ., (zvl. v řeči mládeže) *jsoucí ve shodě s módou*: c. oblečení, c. názory, jít na party je c. (NASCS, NSČ2); *skvělý, úžasný, ve shodě s módou*

crazy [kreizi] adj **1.** *bláznivý, šílený* **2.** *potřeštěný*; adv *šíleně, pekelně* (AČČAS)

FB [fejsbuk],- zkr. od *Facebook*; **1.** „*rozsáhlý společenský webový systém sloužící hlavně k tvorbě sociálních sítí, komunikaci mezi uživateli, sdílení multimediálních dat, udržování vztahů a zábavě*“¹⁰²

fresh [freš] **1.** *čerstvý; svěží* **2.** *nový, čistý, právě vyšlý* (AČČAS)

chat [čet], -u m (a) výp. tech. *Rozhovor uskutečněný prostřednictvím počítače a počítačové sítě Internet* (NASCS, NSČ2)

image [imidž], -e ž i m i s (a), ž. nebo m. **1.** *psychol. „psychický otisk reality subjektivně přepracovaný do formy dojmu“*, **2.** *celková osobní reprezentace, mínění o něj. osobě, zprav. veřejně známé, představa, kt. má veřejnost o něj. osobnosti, firmě, výrobcích apod., pověst* (NASCS)

joke [džəuk] **1.** *vtip, žert, šprým, anekdota (úmyslná mystifikace)* **2.** *dělat si legraci, vtipkovat* (AČČAS)

loser [lúzr] **1.** *poražený, kdo prohrál (jedinec i tým)* **2.** *břídil, nula, smolař (pohrdavé hodnocení)* (AČČAS)

meeting [mítink] [-ty-], -u m (a) **1.** *veřejné shromáždění k urč. příležitosti*: protestní m. **2.** sport. (příležitostné) *závody: lehkotletický m.*; mítinkový příd.: *m. projev* (NASCS); **1.** *setkání* **2.** *schůze, shromáždění* (AČČAS)

OK [oukej], zkr. od *okay*; **1.** *dobrý, prima, fajn* **2.** *v pořádku* **3.** *Tak jo, jasně* (souhlas) **4.** *odsouhlasit, odkývnout* (AČČAS)

OMG [ou em dží], zkr. od *Oh my god!*; **1.** *Panebože!* (AČČAS)

ready [redy] citosl. (a) (ve sportu) *zvolání, že je hráč připraven* (NASCS); **1.** *připravený* **2.** *rychlý* **3.** *snadný* (AČČAS)

SK8 [skejt],- odvozeno od pods. j. *skate*; **1.** *brusle* **2.** *skateboard* (dřevěná deska na kolečkách) **3.** *jezdit na bruslích* (AČČAS)

special [spešl] **1.** *speciální, zvláštní* **2.** *neobyčejný* **3.** *odborný* **4.** *mimořádný* (AČČAS)

VIP [ví aj pí] **1.** *důležitá osoba, významný host* (AČČAS)

¹⁰² WIKIPEDIE, otevřená encyklopedie. *Facebook* [online]. 2018-06-09 [cit. 2018-06-19]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Facebook>.

vygooglit [vygúglit],- od pods. j. **google**; *velmi populární internetový vyhledávač* (=počítačový program, který poskytuje vyhledávání informací na Internetu) (NSČ2)

whatever [votevr] **1. cokoliv, jakýkoliv** **2. no jak myslíš, to je jedno** (neochotný souhlas) (NSČ)

workovat, - od slovesa **to work**; **1. práce, pracovat, dělat** (mít zaměstnání) **2. dílo, výrobek, zboží** (AČČAS)

wow [vau] **1. ty jó, no teda!** (vyjádření úžasu) **2. uchvátit, úplně dostat, odrovnat** (koho) **3. senzace, nářez, bomba** (AČČAS)

5.5 Zadání výzkumu – kompletní dotazník

Zdravím všechny!

Jsem studentkou Masarykovy univerzity v Brně a v rámci ukončení mého studia píši bakalářskou práci na téma *Problematika působení anglicismů ve vyjadřování (nejen) mladých lidí*. Tato práce se skládá i z praktické části. K takovému výzkumu potřebuji dát veřejnosti dotazníky k vyplnění. Tímto Vás tedy chci poprosit o vyplnění níže uvedených otázek. Nemusíte se obávat, vše je anonymní, vypracování dotazníku zabere maximálně 15 minut.

Děkuji Vám za spolupráci! :)

Marie Věchetová

1. Jaké je Vaše pohlaví?

- A. Muž
- B. Žena

2. Jaký je Váš věk?

- A. 10 – 19 let
- B. 20 – 30 let
- C. 31 – 45 let
- D. 46 let a více

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- A. Stále chodím na základní školu.
- B. Základní
- C. Střední s maturitou
- D. Vysokoškolské
- E. Vyšší odborné
- F. Vyučen/a

4. Učili jste se někdy anglický jazyk?

- A. Ano, ve škole.
- B. Ano, je to můj koníček, ale ve škole jsem AJ neměl/a.
- C. Ano, přímo angličtinu studuji či studoval/a jsem.
- D. Ne, nikdy.

5. Využíváte angličtinu v běžném životě?

- A. Nepoužívám ji vůbec.
- B. Pouze okrajově (např. při sledování filmů či seriálů s původním anglickým zněním s titulky, při práci s počítačem apod.).
- C. Používám ji aktivně (mluvím, čtu).
- D. Mám zaměstnání, ve kterém se využívání AJ požaduje téměř stále.

6. Víte, co jsou to anglicismy?

Poznámka: Pro ty, kteří vůbec netuší a chtějí dále pokračovat ve vyplňování, je vysvětlení uvedeno na konci dotazníku. Prosím, nepodvádějte! :) Děkuji.

- A. Ano
- B. Ne

Pokud ano, prosím, vysvětlíte:

7. Jestli používáte anglicismy, tak z jakého důvodu?

- A. Je to moderní.
- B. Jsou univerzální, všichni jim rozumí.
- C. Chci se odlišit od ostatních.
- D. Chci, aby byl můj projev díky těmto výrazům zajímavější, hravější a poutavější.

- E. Často si nemohu vzpomenout na český výraz a dřív mi naskočí ten anglický.
- F. Jen a pouze, když je to nezbytné.
- G. Nepoužívám je vůbec.

8. Napadají Vás nějaké situace, kdy je použití anglických výrazů zcela nezbytné?

9. Vadí Vám používání anglicismů, když jim nerozumíte?

- A. Ne
- B. Ano

Pokud ano, prosím, uveďte proč:

10. Myslíte si, že vliv angličtiny může náš mateřský jazyk ohrozit?

- A. Ne
- B. Ano

Pokud ano, prosím, uveďte proč:

11. Uveďte alespoň jednu reklamu nebo slogan nějaké značky, kde se vyskytují anglické výrazy.

Příklad: *Rimmel – Get the London look!*

12. Kde se nejvíce setkáváte s cizími slovy (konkrétně anglicismy) ?

- A. Rodina
- B. Zaměstnání
- C. Přátelé
- D. Knihy
- E. Internet
- F. Média (televize, rádio, noviny..)
- G. Chatování
- H. Jiné

13. Uveďte, co znamenají níže uvedené zkratky, a napište, jak je přímo Vy vyslovujete (nejde o to, zda to napíšete správně či ne, důležité je, aby byl názor spontánní a Váš!!):

Příklad: DVD – výslovnost: /dívidí, dévédé, dífko/, význam: formát digitálního datového nosiče nebo vlastními slovy (placka, která přehrává filmy a muziku apod.)

- A. OK
- B. SK8
- C. OMG
- D. FB
- E. BTW
- F. VIP

14. Nyní uvedu anglické transkribované výrazy (tzn. doslova psané podle výslovnosti) do českého jazyka. Přepište je, prosím, do správné anglické podoby.

Příklad: /šopink/ - shopping

- A. /lúzr/
- B. /krejzy/
- C. /džouk/
- D. /spešl/
- E. /ekšn/
- F. /redy/

15. V poslední úloze vysvětlíte, co podle Vás znamenají v češtině slova, která jsou v následujících větách tučně zvýrazněná a podtržená.

- A. Když nevíš, co to znamená, tak to zkus **vygooglit**.
- B. **Wow**, tak to byl fakt bezva **meeting!**
- C. Psala jsem si včera na **chatu** s kamarádem o skvělém **songu**.
- D. Líbí se mi tvoje **cool image**.
- E. Vůbec jsi nepochopil myšlenku, ale... **whatever**.
- F. Dneska ráno musím jít **workovat**, takže večer nebudu moc **fresh**.

Nápověda: ANGLICISMY jsou jazykové prostředky převzaté z anglického jazyka do jiného jazyka, nebo které jsou podle angličtiny v něm vytvořené. Následně se můžou i počestit, například u slov *rockerka*, *privát*, *byznys* apod.

6 Vyhodnocení a analýza dotazníkového šetření

V této druhé části mé praktické práce předložím samotné vyhodnocení dotazníkového průzkumu. Analýzu řádně podložím sesbíranými kvantitativními údaji a současně též uskutečním interpretaci dotazníkových výsledků.

U otázek uzavřených budou výsledky zavedeny procentuálně do grafů a některé i číselně do tabulek. Pokud danou uzavřenou otázku doplňuje další otázka či úloha, tak její odpovědi budou zaznamenány v původním autentickém zápisu do tabulek, případně uvedu krátké vyhodnocení. U otázek zcela otevřených zavádím především tabulkové nebo grafické zpracování či stručné slovní vyhodnocení. V analýzách, které jsem prováděla způsobem grafického znázornění, je použit jeden typ grafu, a to výšečový.

Dotazníkového výzkumu se dohromady zúčastnilo 95 respondentů. Je důležité zdůraznit, že svou pozornost jsem upřela především na generaci mladých lidí.

6.1 Kvantitativní a procentuální analýza dosaženého počtu dotazovaných s přihlédnutím na pohlaví a věk

Následuje tabulka zachycující generační a genderovou skladbu respondentů:

Tabulka č. 1: kvantitativní znázornění počtu mužských a ženských respondentů

věk respondentů	muži	ženy	celkem
10–19	5	16	21
20–30	23	35	58
31–45	8	5	13
46 let a více	0	3	3
celkem	36	59	95

Z tabulkového i grafického znázornění (graf č. 1) je zcela jasné, že počet respondentů ženského pohlaví převažuje. Dotazníkového průzkumu se konkrétně zúčastnilo 59 žen, tvoří tak 59 %. Respondenti mužského pohlaví tvoří pouze 38 %, přímo se výzkumu zúčastnilo 36 mužů. Tohoto genderového rozdílu jsem si plně vědoma a podotýkám, že hlavním cílem mé práce není zkoumat vliv anglických přejímek na rozdílná pohlaví, ale především na věkovou generaci mladých lidí a zmapovat jejich vztah k anglicismům obecně. Faktor pohlaví tedy v dalším vyhodnocování zohledňovat nebudu vůbec.

Graf č. 1: procentuální vyobrazení počtu mužských a ženských respondentů

Na grafu č. 2 lze vidět, že celému dotazníkovému šetření dominuje věková kategorie 20-30 let, která z celkového počtu 95 dotazovaných činí 61 %. Hned za ní následuje věkové rozhraní 10-19 let, které tvoří 22 %. Jak jsem již několikrát poznamenala, mým záměrem bylo specifikovat se především právě na tato věková rozhraní: 20-30 a 10-19 let, generaci mladých lidí a takzvaných teenagerů. Naopak starší dotazovaní ve věku 31-45 let a 46 let a více zde činí značný nepoměr ke dvěma ostatním, již zmíněným, věkovým kategoriím. Zde je však nutné podotknout, že v mé práci není cílem naprosto přesné statistické znázornění dané problematiky. Mým hlavním cílem tu především je snaha provést určitou sondu mezi lidmi, která se pokouší zobrazit celkový přístup českého obyvatelstva k anglicismům a jejich schopnosti je vysvětlit a korektně používat.

Graf č. 2: procentuální vyobrazení respondentů daných věkových kategorií

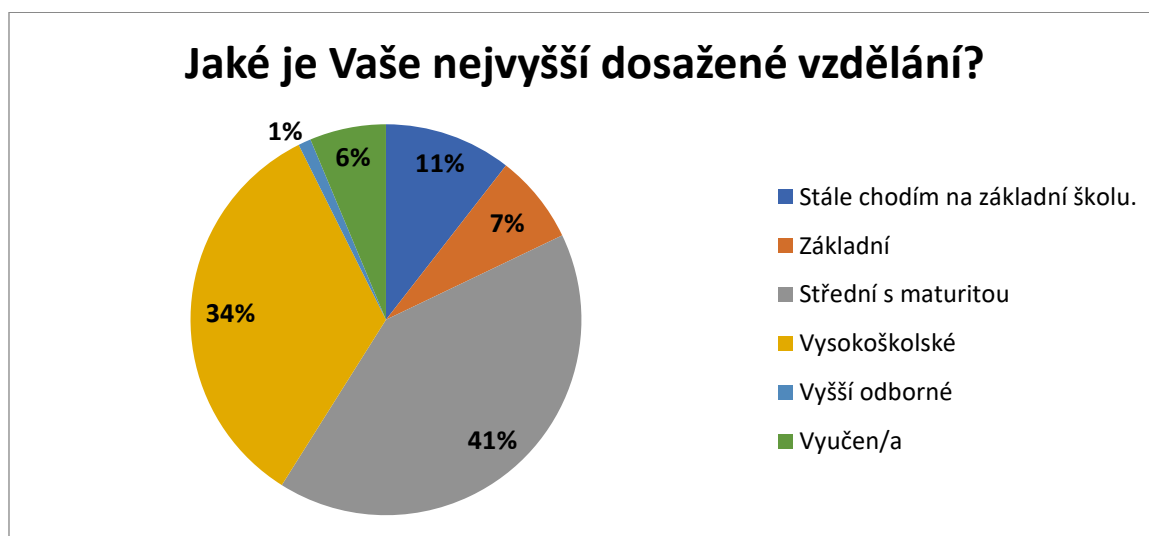
6.2 Kvantitativní a procentuální analýza dosaženého vzdělání u dotazovaných

Následuje tabulka a graf znázorňující kvantitativní a procentuální rozdíl nejvyššího dosaženého vzdělání mých respondentů:

Tabulka č. 2: kvantitativní znázornění nejvyššího dosaženého vzdělání respondentů

dosažené vzdělání	muži	ženy	celkem
Stále chodím na základní školu.	3	7	10
Základní	2	5	7
Střední s maturitou	13	26	39
Vysokoškolské	14	18	32
Vyšší odborné	0	1	1
Vyučen/a	4	2	6
celkem	36	59	95

Graf č. 3: procentuální vyobrazení dosaženého vzdělání respondentů

Na grafu č. 3 a z jeho znázornění je patrné, že téměř polovina (41 %) z celkového počtu dotazovaných dosáhla nejvyššího vzdělání střední s maturitou. Mnoho respondentů (34 %) uvedlo vzdělání vysokoškolské a 11 % obsahuje těch několik dotazovaných, kteří prozatím stále dochází na základní školu. Pouhých 7 % uvedlo jako nejvyšší dosažené vzdělání základní. A konečně 6 % z celkového počtu obsahuje respondenty s vyučením. Pouze jeden respondent uvedl vyšší odborné vzdělání. Je třeba zmínit, že faktoru vzdělání nepřikládám při průzkumu velký význam, a tak se domnívám, že tato nevyváženost mezi jednotlivými vzděláními objektivitu mého výzkumu nikterak neovlivní.

6.3 Kvantitativní a procentuální analýza míry zkušeností se studiem anglického jazyka u dotazovaných

Pokud respondent v této části dotazníku uvedl, že angličtinu studoval, pak mě zajímalo kde. Pro můj výzkum bylo též vhodné vzít v potaz, jak na tuto otázku přímo reagovali dotazovaní konkrétního věku. Po analýze se překvapivě ukázalo, že kontrast mezi odpověďmi jednotlivých ročníků byl takřka vyvážený.

Pro porovnání a jasné vyhodnocení jsem výsledky opět převedla do tabulky a grafu:

Tabulka č. 3: kvantitativní znázornění míry studia anglického jazyka u respondentů

	věk 10–19 let	věk 20–30 let	věk 31–45 let	věk 46 let a více	celkem
celkový počet respondentů v dané kategorii	21	58	13	3	95
Ano, ve škole.	20	45	10	2	77
Ano, je to můj koníček, ale ve škole jsem Aj neměl/a.	0	0	1	1	2
Ano, přímo angličtinu studuji či studoval/a jsem.	1	11	0	0	12
Ne, nikdy.	0	2	2	0	4

Graf č. 4: procentuální vyobrazení míry studia anglického jazyka u respondentů

Výsledky ukazují, že u mladých respondentů ve věku 10–30 let je znalost angličtiny zcela samozřejmá. Tento výsledek mě nepřekvapil, ba možná i naopak utvrdil v mé domněnce, že mladá generace vlivům anglicismů uniká s velkými obtížemi. Pouze dva dotazovaní odpověděli, že se s angličtinou nesetkali nikdy. U této věkové kategorie jsem negativní odpovědi neočekávala téměř vůbec, proto mě tato odchylka lehce překvapila. Můžeme předpokládat, že to byl respondentův úmysl, aby se odlišil od ostatních nebo tím na sebe upoutal pozornost. Avšak spíše bych toto odchylení odůvodnila tak, že si dotýčný respondent tehdy na základní škole vybral jiný jazyk ke studiu. Potom by se dalo předpokládat, že se s anglickým jazykem opravdu nikdy nesetkal.

Dotazovaní ve věku 31–45 let v drtivé většině uvedli, že se s angličtinou setkali ve škole. I nejstarší ročníky, tedy dva respondenti ve věku 46 let a více, uvedli stejnou možnost. Nutno poznamenat, že mě tato skutečnost lehce zaskočila, poněvadž jsem u těchto ročníků nepředpokládala znalost angličtiny od jejich již školních let. Pouze jeden zvolil možnost, která vypovídá o tom, že se s angličtinou ve škole sice nesetkal, ale věnuje se jí jako koníčku.

Celkově tedy vyplynulo, že se dotazovaný se studiem angličtiny setkal ve škole (81 %) a hned za ní vévodí odpověď *Ano, přímo angličtinu studuji či studoval/a jsem* (13 %). Následuje tvrzení, které vyvrací jakýkoliv kontakt s angličtinou (4 %) a pouhá 2 % uvádí, že považují anglický jazyk za svůj koníček.

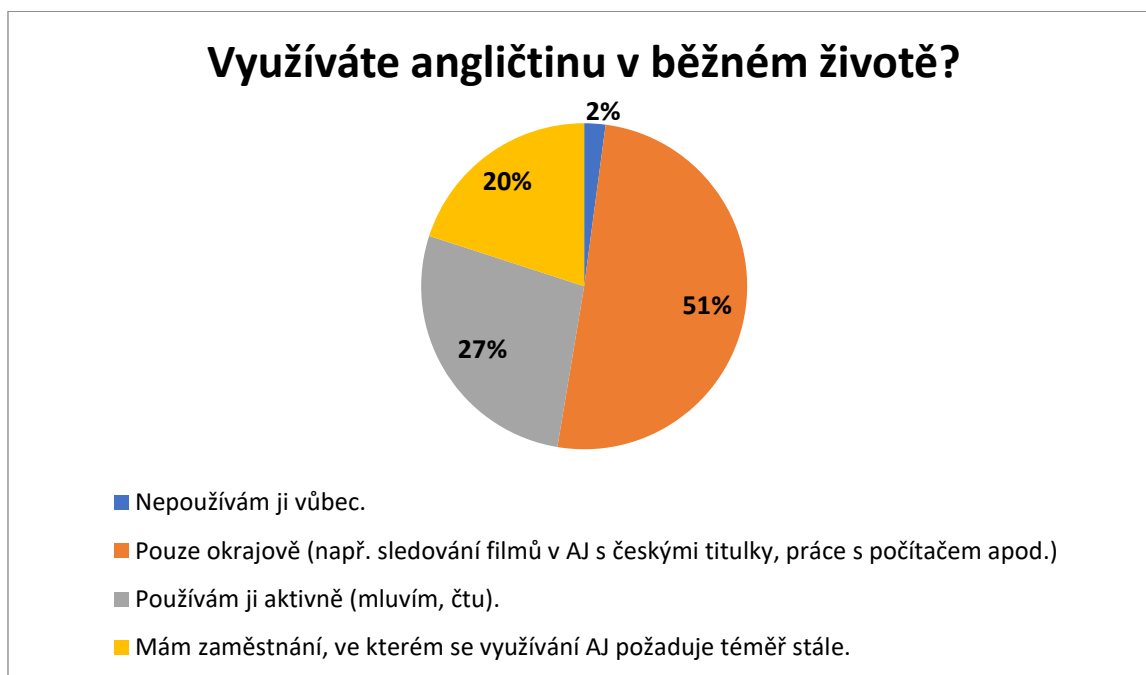
6.4 Kvantitativní a procentuální analýza míry využívání a setkávání se s angličtinou v běžném životě u dotazovaných

Domnívám se, že s výše uvedenou analýzou v kapitole 6.3 úzce souvisí též dotaz, jak respondenti využívají angličtinu v běžném životě a jak se s ní potýkají. Nutno uvést, že kladná odpověď na první dotaz nám ne nutně dává odpověď i na druhou otázku. Například osoba, která se řadu let učila anglický jazyk na základní škole, se v roli učitele českého jazyka s angličtinou nesetká zcela vůbec. A na druhou stranu osoba, která se za svého života nikdy nevěnovala studiu angličtiny, může být dost snadno zaměstnána v takové firmě, například v zahraničí, kde je styk s cizím jazykem na denním pořádku. Výsledky jsou ilustrovány do tabulky č. 4 a grafu č. 5 na následující straně.

Tabulka č. 4: kvantitativní znázornění míry využívání angličtiny v běžném životě u respondentů

	věk 10–19 let	věk 20–30 let	věk 31–45 let	věk 46 let a více	celkem
Nepoužívám ji vůbec.	0	2	0	0	2
Pouze okrajově (filmy v AJ s titulky, práce s PC apod.)	15	25	4	3	47
Používám ji aktivně (mluvím, čtu).	6	17	4	0	27
Mám zaměstnání, ve kterém se AJ využívá stále.	0	14	5	0	19

Graf č. 5: procentuální znázornění míry využívání angličtiny v běžném životě u respondentů

Při vyhodnocování tohoto dotazu se ukázalo, že pouhá 2 % z celkového počtu dotazovaných zcela vůbec ve svém životě angličtinu nepoužívá. Je k podivu, že tito dva dotazovaní jsou právě z věkového rozmezí 20–30 let. Něco takového bych čekala spíše ve věkové kategorii 46 let a více. Ta prokázala, že angličtinu sice aktivně nevyužívá vůbec, ale okrajově se s ní setkává. Věkové skupiny 10–19 let a 20–30 let přinesly vcelku očekávaný výsledek – každý respondent tu anglický jazyk hojně využívá, a to buď aktivně, okrajově nebo ve svém zaměstnání.

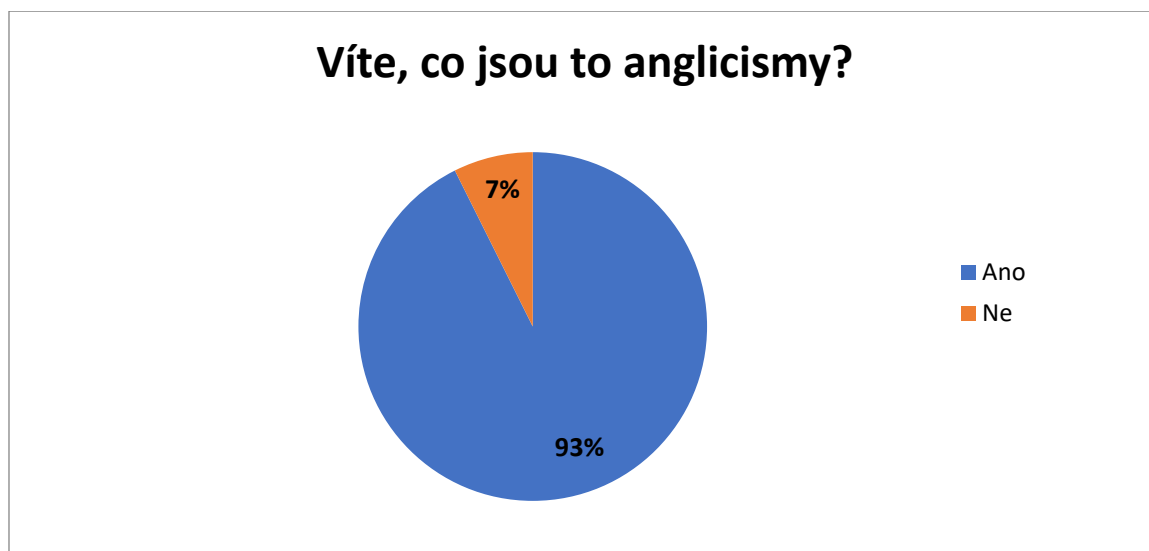
Dle mého očekávání průzkum odhalil, že se respondenti s anglickým jazykem nejvíce setkávají okrajově (51 %), například při práci s počítačem, při sledování filmů či seriálů v původním znění s českými titulky apod. Hned v závěsu zůstává 27 % respondentů z celkového počtu dotazovaných, kteří anglický jazyk využívají aktivně. Zbýlých 20 % potom zaujímají ti, kteří mají zaměstnání, ve kterém se využívání angličtiny požaduje téměř stále.

6.5 Procentuální analýza míry povědomí o anglicismech u dotazovaných

U této otázky bylo mým cílem zjistit, zda respondenti vědí, co anglicismus vlastně znamená. Pro ty, kteří by si s otázkou náhodou nevěděli rady, jsem pro osvětlení napsala správnou definici tohoto pojmu na úplný konec dotazníku. K dotazu jsem přidala poznámku s prosbou, aby dotazovaní při zadávání odpovědi nepodváděli, zadávali jen své vlastní názory a nevyhledávali si správné definice na internetu či kdekoli jinde. Výslovně jsem zdůraznila, že v mém výzkumu jde hlavně o autentičnost a spontaneitu odpovědí, nikterak o to, zda jsou odpovědi správné či ne. Odpovědi respondentů jsem zaznamenala do grafu č. 6.

V návaznosti na tento dotaz jsem přidala i možnost nepovinné odpovědi na doplňující úkol: *Pokud víte, co to anglicismus je, prosím, vysvětlete.* Zde se dotazovaní mohli rozepsat v případě, že věděli, co uvedený pojem znamená (viz graf č. 7).

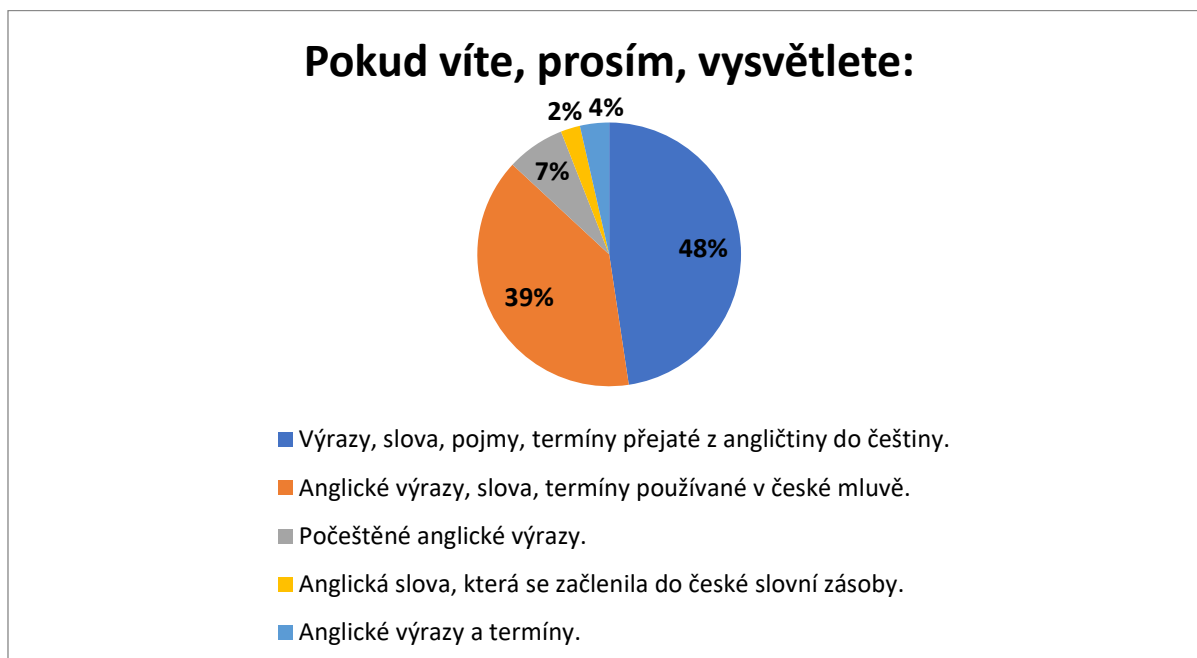
Graf č. 6: procentuální znázornění míry povědomí o anglicismech u respondentů

Při pohledu na graf č. 6 je zcela jasné, že převažuje ta většina (93 %), která o anglicismech má nějaké povědomí. Pouze 7 % nevědělo, co se pod tímto pojmem ukrývá.

K hlavnímu dotazu *Víte, co jsou to anglicismy?* se váže i doplňující otevřená otázka. Specifické odpovědi se mi podařilo získat od 85 respondentů. Všechny rozepsané odpovědi jsem nejprve zpracovala a poté pro přehlednost převedla do grafu č. 7 na následující straně:

Graf č. 7: procentuální znázornění míry dovednosti vysvětlení pojmu „anglicismus“ u respondentů

Analýza a celkové vyhodnocování této doplňující otázky byla náročnější z důvodu autentičnosti každé jednotlivé odpovědi. Nakonec se mi ale podařilo získaná data zpřehlednit, zkonkrétnit a znázornit v grafu č. 7. Odpovědi respondentů převládaly (48 %) s takovými definicemi, které byly nejbližší výše uvedené definici *Výrazy, slova, pojmy, termíny přejaté z angličtiny do češtiny*. Nyní k této sekci zveřejním pár výňatků z této dotazované části. Činím tak pro ukázkou a přesnost znění některých odpovědí:

- Respondent č. 27: „Slova přímo přejatá z angličtiny. K anglicismům řadím i kalky, př. *Mějte hezký den.*“
- Respondent č. 4: „Slovní spojení převzatá „*natvrdo*“ z AJ.“
- Respondent č. 43: „Termíny – idiomy z AJ, převzaté do češtiny bez překladu v původním znění.“
- Respondent č. 15: „Slova převzatá z angličtiny, která v češtině zdomácněla.“
- Respondent č. 74: „Anglická slovíčka pronikající do češtiny. Nahrazují česká slova, spojení či fráze.“

Někteří dotazovaní uváděli ve svých odpovědích i příklady, např. *meeting, deadline, cool, O co go!, notebook, biker, in a all inclusive*.

Definice *Anglické výrazy, slova, termíny používané v české mluvě* byla nejbližší k 32 odpovědím, která činí 39 % z celkového počtu dotazovaných v rámci této doplňující otázky. Opět se v odpovědích objevily i nějaké příklady, např. *fresh, cool, in, O co go? a ok*. Níže uvádím pár přímých útržků z odpovědí:

- Respondent č. 19: *„Používání anglických výrazů v českých větách. Výrazy jsou často skloňovány, jakoby se jednalo o slova česká.“*
- Respondent č. 90: *„Výrazy, které pochází původně z aj, ale už se natolik vžily, že jsou běžně používaný třeba v českých větách.“*
- Respondent č. 41: *„Používání anglických termínů nebo jen slangů v českých větách? :)“*
- Respondent č. 28: *„Když se v češtině používají anglická slovíčka/spojení, nejvíce se s tím setkávám v IT, kde se kolikrát pojem nedá přeložit, například přeložený postrádá smysl atd..“*
- Respondent č. 66: *„Slovo původem z anglického slova; slovo běžně používané v anglické verzi bez přímého překladu.“*

Další definice *Počeštěné anglické výrazy* získala 7 % z celkového počtu dotazovaných. V této sekci byl uveden jediný příklad, a to: *vygoogli to*. Objevily se tu například odpovědi takového typu:

- Respondent č. 12: *„Nvm přesně, ale řek bych, že asi slova, co Češi přijali za svá, či si je "počeštili".“*
- Respondent č. 33: *„Slova, jež jsou anglická, ale dávají se do češtiny ve stejném, avšak počeštělém tvaru.“*

Zbýlá 4 % a 2 % zaujímají *Anglická slova, která se začlenila do české slovní zásoby a Anglické výrazy a termíny*.

Výsledky tohoto dotazu pro mě byly vcelku příjemným překvapením. Ukázalo se, že schopnost respondentů vysvětlit pojem anglicismy byla obstojná. Stačil mi tu v podstatě jakýkoliv popis, který by podal důkaz o tom, že dotazovaný má alespoň nějaké ponětí, o čem se mluví. Z výsledků je tudíž možné vyvodit fakt, že (nejen) mládež v dnešní době je vcelku dostatečně informovaná o pojetí anglicismů obecně.

6.6 Kvantitativní a procentuální analýza důvodů užívání anglicismů u dotazovaných

U této otázky jsem provedla kvantitativní i procentuální analýzu. U kvantitativního vyhodnocení jsem pro zajímavost opět vzala v potaz i věk respondentů, aby tak bylo možno lépe vidět, jak jednotlivé kategorie věkových generací odůvodňují své užívání anglických přejímek.

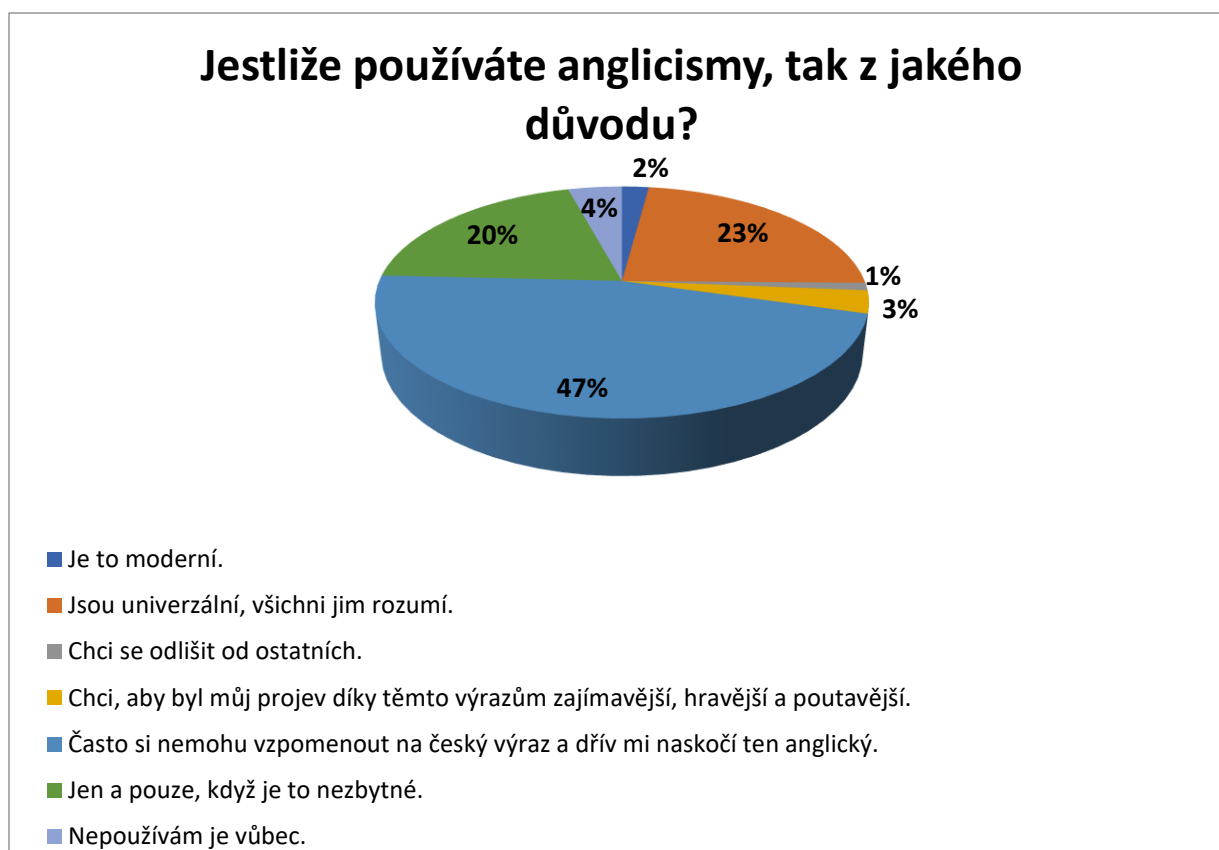
Tabulka č. 5: kvantitativní znázornění důvodů užívání anglicismů u respondentů

	věk 10–19 let	věk 20–30 let	věk 31–45 let	věk 46 let a více	celkem
Je to moderní.	2	0	0	0	2
Jsou univerzální, všichni jim rozumí.	6	13	3	0	22
Chci se odlišit od ostatních.	0	1	0	0	1
Chci, aby byl můj projev zajímavější, hravější a poutavější.	0	1	1	1	3
Často si nemohu vzpomenout na český výraz a dřív mi naskočí anglický.	7	31	5	1	44
Jen a pouze, když je to nezbytné.	4	10	4	1	19
Nepoužívám je vůbec.	2	2	0	0	4

Z výše uvedené tabulky a z grafu č. 8 je jasné, že dotazovaní nejvíce používají anglicismy z důvodu neschopnosti vzpomenout si na český výraz. Osobně si myslím, že tato skutečnost je značně znepokojivá. Člověka to nutí položit si otázku, zda jsme již opravdu tak zavaleni anglicismem a anglickým jazykem jako takovým, že už nejsme ani schopni řádného vyjadřování v našem mateřském jazyce. S přihlédnutím na fakt, že tuto možnost vybraly věkové kategorie v rozmezí 10–19 let a 20–30 let v největším počtu, by se mohlo zdát, že český jazyk začíná být možná opravdu ohrožen.

Poměrně vyrovnaného počtu dotazovaných dosáhl důvod univerzálnosti anglicismů (23 %) a hned za ním jejich využití v pouze nezbytných případech (20 %). Pouze 4 % dotazovaných přiznalo, že anglicismy neužívá vůbec a 3 % používá anglické přejímky jen proto, aby byl jejich projev poutavější. U nejmladších respondentů jsem očekávala větší počet hlasů u možnosti *Je to moderní*, tudíž pro mě byl finální výsledek (2 %) lehce zarážející. A nakonec, jen jeden respondent tyto výrazy využívá proto, aby se odlišil od ostatních.

Graf č. 8: procentuální znázornění důvodů užívání anglicismů u respondentů

6.7 Slovní analýza názorů dotazovaných ohledně nezbytnosti užití anglických výrazů v určitých situacích

Tento dotaz byl v dotazníku nepovinný a podařilo se mi k němu sehnat celkem 73 odpovědí. Z tohoto počtu odpovědělo 10 respondentů „nevím“. Jelikož typ této otázky byl otevřený, respondenti se mohli ve svých odpovědích libovolně rozepsat. Z důvodu zachování autentičnosti jednotlivých odpovědí jsem tuto úlohu a její výsledky nechtěla zobecňovat a převádět do grafu. Tudíž jsem každou uvedenou odpověď přehledně vložila do tabulky č. 6. Reakce jsem nijak neupravovala, vše zůstalo ponecháno ve své původní formě tak, jak respondenti uvedli. Kompletní znění této otázky bylo: *Napadají Vás nějaké situace, kdy je použití anglických výrazů zcela nezbytné?*

Tabulka č. 6: názory dotazovaných ohledně nezbytnosti užití anglických výrazů v určitých situacích

respondenti	odpovědi
Respondent č. 1	„Obory jako IT, kde jsou jen zřídka česká pojmenování.“
Respondent č. 5	„Pokud pro slovo prakticky není překlad (selfie,..).“
Respondent č. 6	„Ano, např. v marketingu a v managementu.“
Respondent č. 7	„Pokud dané slovo nemá správný ekvivalent.“
Respondent č. 8	„Pokud neexistuje český překlad, např.: dresscode (samozřejmě lze vyjádřit

	česky, ale je třeba použít více slov).“
Respondent č. 9	„asi u někoho v práci“
Respondent č. 11	„Komunikace v korporátních společnostech.“
Respondent č. 12	„Neexistuje-li adekvátní český výraz, případně ve společnosti různojazyčných lidí.“
Respondent č. 15	„Rozhovory o PC hrách.“
Respondent č. 16	„Citace aj, kdy překlad do češtiny změní význam věty nebo jej nelze adekvátně přeložit.“
Respondent č. 17	„popis seriálové scény (spíš pro mladé), moderních technologie a jejich funkce, cvičné kurzy v oblasti moderních technologií, marketingu, managementu“
Respondent č. 18	„pouze pokud nemají český překlad nebo český překlad je moc krkolomný“
Respondent č. 25	„Upřímně nenapadá, maximálně v nějaké odborné literatuře. Kdy je objeveno něco nového a neexistuje pro to jiný výraz, ale to nemusí být zrovna anglické slovo.“
Respondent č. 29	„Určitě, u mnoha vysokoškolských oborů (informatika, matematika) neexistují české pojmy, či neexistuje obecná shoda, jak daný termín přeložit.“
Respondent č. 35	„Pokud chybí český ekvivalent.“
Respondent č. 36	„V IT.“
Respondent č. 37	„Např. při odborných konferencích, kdy je nutné použít výraz, pro nějž neexistuje český ekvivalent, ve vyšších managementu.“
Respondent č. 38	„když český výraz vůbec neexistuje nebo je nepoužitelný“
Respondent č. 39	„Odborné výrazy.“
Respondent č. 44	„Ano, pokud neexistuje vhodný ekvivalent.“
Respondent č. 49	„Ne, vždy je česká alternativa.“
Respondent č. 50	„Pokud nemáme český ekvivalent.“
Respondent č. 51	„Když pro danou věc neexistuje, nebo mě nenapadá český výraz (hokej, hardware ... atd).“
Respondent č. 53	„V logistice - metoda Just in time a tak... ale to je jen AJ název, není to úplný anglicismus... asi :D jinak asi ne, nenapadá.“
Respondent č. 54	„Často v pracovním prostředí, kdy jsou anglická slova více zaběhlá, než jejich český ekvivalent. Při komunikaci ve hře, kdy český překlad snad nikdo nepoužije (ani češi mezi sebou).“
Respondent č. 55	„při vědecké činnosti, nových objevech (v čj ještě nemusí existovat ekvivalent)“
Respondent č. 56	„Ne vždy se dá použít český výraz.“
Respondent č. 57	„V marketingu, v politice, ve sportu. Mnoho disciplín nemá české ekvivalenty.“
Respondent č. 58	„Například při nějaké práci, kde je nutné znát anglické výrazy.“
Respondent č. 59	„nezbytný není asi nikdy, česká verze by měla existovat prakticky na vše, ale je poměrně normální, když profese, kterou vykonávám nemá třeba adekvátní český slovníček a tak jsou ty slova v základu původní, anglická a třeba zkomolená do hovorové češtiny.“
Respondent č. 60	„Při konverzaci dvou nestejnojazyčných osob hovořících ku příkladu o technických postupech.“
Respondent č. 61	„"posílám Vám LAYOUT"“
Respondent č. 62	„Nezbytné použití anglických výrazů je pro mě hlavně tehdy, když se bavím s cizincem, aby mi rozuměl - popis cesty, kolik je hodin. Ale jsou situace, kdy mi naskočí jako první anglický výraz, který použiju - mezi přáteli (v hospodě, na výletě...). Dále třeba při konfliktu, je někdy lepší užití cizího slova místo užití vulgarismu.“
Respondent č. 63	„Ok, tomu rozumí všichni.“

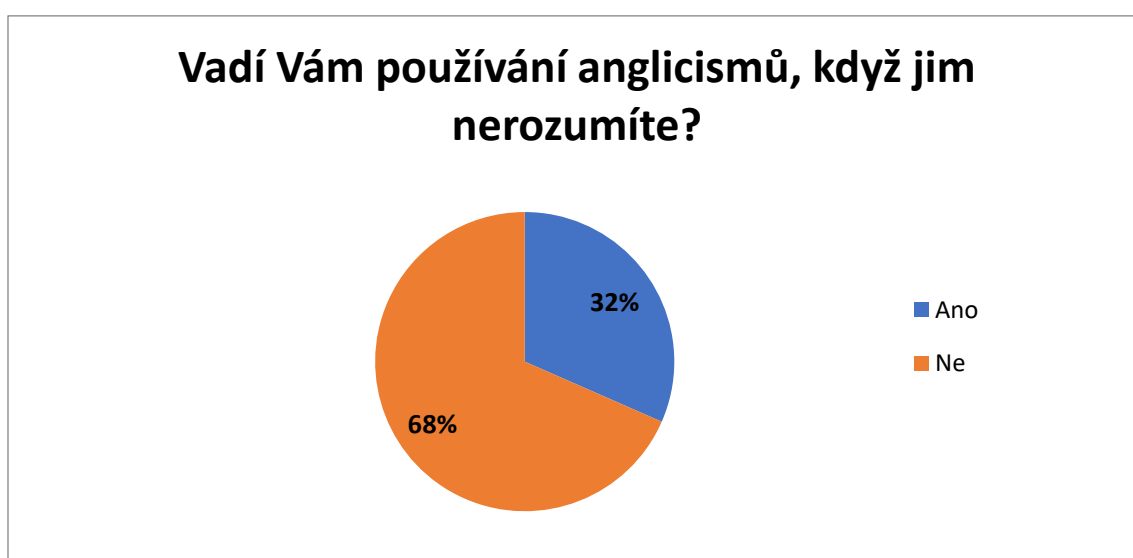
Respondent č. 65	„ <i>technický popis</i> “
Respondent č. 66	„ <i>Odborná terminologie.</i> “
Respondent č. 67	„ <i>Nezbytné. Neřek bych, že je to úplně nezbytná věc, je pravda, že angličtina nabízí jedno krátké a jednoduché slovo, kdy čeština potřebuje slov několik a dlouhých. Například v byznysu, na meetingu (<-- a hned se tu dva objevily).</i> “
Respondent č. 68	„ <i>Když neexistuje český ekvivalent.</i> “
Respondent č. 69	„ <i>pokud neexistuje český výraz nebo je mnohem složitější vyjádřit to v češtině</i> “
Respondent č. 70	„ <i>v akademické sféře, některé termíny se prostě nepřekládají, je to zbytečně složité</i> “
Respondent č. 71	„ <i>Ve sportu, v elektronice, kde neexistují české ekvivalenty.</i> “
Respondent č. 72	„ <i>IT obor, někdy neexistují dostatečně výstižné ekvivalenty v češtině.</i> “
Respondent č. 73	„ <i>například v ICT (hardware, software), při výběru dovolené (all inclusive)... v restauraci (steak -rare, medium, well)...</i> “
Respondent č. 74	„ <i>Omluva.</i> “
Respondent č. 75	„ <i>Odborná terminologie?</i> “
Respondent č. 76	„ <i>Tož Maybe keď člověk pospíchá, hej :-D + V profesích, kde se tato slova přijala jako vlastní, ...</i> “
Respondent č. 77	„ <i>při fandom situacích</i> “
Respondent č. 78	„ <i>zkratky firem</i> “
Respondent č. 79	„ <i>Když mluvíme o termínu, pro nějž nemá současná čeština slovo.</i> “
Respondent č. 80	„ <i>V hodinách angličtiny, při práci s počítačem, někdy i ve sportu.</i> “
Respondent č. 81	„ <i>V případech, kdy chceme zapadnout do určité společnosti, přizpůsobit se.</i> “
Respondent č. 82	„ <i>Někdy při hovoru co se týče počítače (oprava nebo instalace ..)</i> “
Respondent č. 83	„ <i>nikdy to není nezbytné, češtinou se všechno dá krásně vyjádřit a určitě i lépe než anglicky :)</i> “
Respondent č. 84	„ <i>Asi pokud chceme předat informace skupině, která anglické výrazy běžně užívá.</i> “
Respondent č. 85	„ <i>nikdo by nepochopil, kdybych řekl, že mi přišel na telefon dopis</i> “
Respondent č. 86	„ <i>Názvy pozic v zahraniční firmě (system analyst, recruiter, HR specialist) často sice mají český ekvivalent, ale pro fungování firmy je jednodušší používat anglické výrazy.</i> “
Respondent č. 87	„ <i>Když se učím angličtinu.</i> “
Respondent č. 88	„ <i>Ne, myslím, že všechno se dá zvládnout s mateřštinou, možná až na specializované obory, kde daný objekt (látka, téma, technologie,...) nemá český název.</i> “
Respondent č. 89	„ <i>Konverzace o tématech, které nemají čistě české výrazy.</i> “
Respondent č. 90	„ <i>Když není český ekvivalent.</i> “
Respondent č. 92	„ <i>Při komunikaci s přáteli, například při karetní hře, nebo při domluvě v počítačových hrách.</i> “
Respondent č. 95	„ <i>pokud nemají jednoznačné (jednoslovné) české překlady</i> “

Z odpovědí je jasné, že respondenti pravděpodobně nejvíce cítí potřebu použít anglické výrazy v situacích, jako je například hraní počítačových her, setkání s cizinci, v případech, kdy v češtině neexistuje žádný adekvátní ekvivalent, a dále v oboru informační technologie, v akademických sférách, v odborné terminologii apod.

6.8 Procentuální a slovní analýza přístupů dotazovaných k užívání anglicismů

U této otázky jsem se snažila zjistit, jaký vztah mají respondenti k užívání anglicismů a zda jim jejich používání vadí. První část dotazu byla sestavena typem uzavřené otázky. Odpovědi jsem zpracovala do grafu. Kompletní znění této otázky bylo: *Vadí Vám používání anglicismů, když jim nerozumíte?* Podobně, jako u dotazu v kapitole 6.5, měla tato otázka i druhou část. Respondenti mohli nepovinně odpovídat na doplňující úkol, který se tázal, proč užívání anglicismů dotyčným vadí. V návaznosti na první část dotazu úloha zněla: *Pokud ano, prosím, vysvětlete proč.* Jelikož typ této otázky byl otevřený, dotazovaní se mohli ve svých odpovědích řádně rozepsat. Podařilo se mi sesbírat 28 reakcí. Jednotlivé autentické odpovědi jsem přehledně uvedla v tabulce č. 7.

Graf č. 9: procentuální znázornění názorů dotazovaných ohledně jejich vztahu k užívání anglicismů

Tabulka č. 7: názory dotazovaných ohledně jejich vztahu k užívání anglicismů

respondenti	odpovědi
Respondent č. 5	„Nerozumím tomu, co mi někdo říká.“
Respondent č. 7	„Nepochopím souvislost.“
Respondent č. 16	„Někteří používají i méně známé/málo používané anglicismy.“
Respondent č. 17	„Myslím, že čeština nabízí spoustu krásných synonym, tudíž užívání anglicismu bývá zřídka nutné.“
Respondent č. 31	„Nevím, proč je do češtiny zbytečně cpát.“
Respondent č. 35	„Připadám si jak debil.“
Respondent č. 39	„Když nevím, zeptám se na význam a občas ho začnu používat taky.“
Respondent č. 45	„Myslím si, že když slovu nerozumím, tak ho přece nebudu používat.“
Respondent č. 46	„Protože nevím co znamenaj?“
Respondent č. 49	„Né všichni ovládají angličtinu.“
Respondent č. 54	„Nemůžu říct, že bych jim nerozuměla, vadí mi.“
Respondent č. 58	„Nepochopím smysl věty, ale prakticky se to nestává, anglicky celkem rozumím.“
Respondent č. 60	„Mezinárodní výraz nemající český ekvivalent.“

Respondent č. 63	<i>„Vadilo by mi to, ale nestává se mi to. Kdyby ano, najdu si anglický výraz a příště už spojení budu rozumět.“</i>
Respondent č. 64	<i>„Vadí mi do jisté míry. Přílišné používání cizích slov je přílišné. Nic se nesmí přehánět. Když nerozumím, tak se zeptám a nechám se poučit.“</i>
Respondent č. 65	<i>Protože jistě existuje české slovo se stejným významem (pokud ne, tak je to výjimka).</i>
Respondent č. 68	<i>„Díky svým znalostem většinou rozumím.“</i>
Respondent č. 71	<i>„Tak třeba u dětí ve školní družině, když se baví o různých počítačových hrách a já ve svých 25 letech absolutně nerozumím, o čem se baví 10 letí kluci. Nevím, co znamená freakovat, skillovat a podobně. Myslím, že výrazy, jako "deadnout", nebo "killnout" znějí lépe v češtině.“</i>
Respondent č. 75	<i>„Činí to konverzaci "nestabilní", někteří účastníci ztratí důvod nadále poslouchat mluvčího...“</i>
Respondent č. 79	<i>„Vadí mi pouze v případě, že mu nerozumí sám řečník.“</i>
Respondent č. 84	<i>„Je to absurdní. Proč používat výraz, kterému nerozumím?“</i>
Respondent č. 85	<i>„Češi se pak nemohou domluvit přesně, jestliže do češtiny proniká jiný jazyk.“</i>
Respondent č. 86	<i>„Protože si myslím, že se to dá říct i česky a vadí mi, když všichni rozumí výrazů tě dané věty, slova a já ne.“</i>
Respondent č. 88	<i>„Tím že používáme angl.slovíčka nebo výrazy mizí krásná česká mluvnice a tím pádem se ztrácíme my Češi a naše kultura!!!Ach jo to je smutné.“</i>
Respondent č. 89	<i>„Protože si pak s tím ze mě někdo dělá srandu.“</i>
Respondent č. 90	<i>„Nesrozumitelnost sdělení.“</i>
Respondent č. 93	<i>„No, nehodí se to do české komunikace, do českého jazyka.“</i>
Respondent č. 95	<i>„Nevím význam slova, a proto je lepší nepoužívat :-)"</i>

V souhrnu by se dalo říci, že většina odpovědí poukazuje na nesrozumitelnost sdělení a na nesmyslnost použití anglického výrazu, když pro ně jasně existuje český ekvivalent. Někteří respondenti vyjádřili lítost i nad tím, jak čeština používáním anglicismů ztrácí své kouzlo.

6.9 Procentuální a slovní analýza názorů dotazovaných ohledně ohrožení češtiny vlivem angličtiny

Obsah této otázky je velmi aktuální, zajímavý a hojně diskutovaný, proto jsem ji do svého průzkumu také včlenila. Úloha je opět sestavena do dvou částí, první otázka je položena stylem uzavřené otázky (viz graf č. 10), druhá je otevřená, doplňující a nepovinná (viz tabulka č. 8). Respondentů se ptám, zda si myslí, že vliv angličtiny může náš mateřský jazyk ohrozit. Pokud se dotazovaní domnívali, že ano, mohli neomezeně vysvětlit, proč si to tak myslí. Podařilo se mi sehnat 46 dosti pozoruhodných odezev. Z důvodu zachování autenticity uvádím jednotlivé reakce v tabulce č. 8.

Graf č. 10: procentuální znázornění názorů dotazovaných ohledně ohrožení češtiny vlivem angličtiny

Graf č. 10 ukazuje velice vyrovnaný počet hlasů. Jak již bylo několikrát zmíněno, dotazníky jsem rozdala především mladistvým lidem, tudíž lze předpokládat, že se podle uvedených reakcí v dotazníku skutečně ukazuje jistý fakt - čím mladší generace, tím vstřícnější přístup k přejímkám z angličtiny. Anglicismy jako škodlivý prvek v české mluvnici vnímá 49 % dotazovaných, zatímco 51 % jsou zástupci toho názoru, že anglické přejímky pro český jazyk nepředstavují žádnou hrozbu.

Nyní uvedu odpovědi těch respondentů, kteří nadužívání anglicismů hodnotí negativně.

Tabulka č. 8: názory dotazovaných ohledně ohrožení češtiny vlivem angličtiny

respondenti	odpovědi
Respondent č. 1	„Asi je to hodně vzdálený cíl, ale angličtina by mohla postupně pohltit ostatní jazyky.“
Respondent č. 2	„Lidé mají tendenci eliminovat české výrazy, a tudíž upadá hodnota mateřštiny a ztrácí se některé výrazy.“
Respondent č. 5	„Nahrazování českých slov "univerzálními".“
Respondent č. 7	„Omezení slovní zásoby v češtině, lidé si "pomáhají" anglickými výrazy.“
Respondent č. 8	„Protože čeština je různorodější jazyk než AJ a máme často mnoho výrazů pro jednu věc. Používáním AJ slov tato česká slova se přestanou používat a postupně zaniknou. Což celou češtinu zjednoduší natolik že bude problém vyjadřovat drobné nuance mezi jednotlivými slovy.“
Respondent č. 10	„Tlumí se slovní zásoba českých slov nahrazením anglických slov, problematika mladých lidí (děti).“
Respondent č. 11	„Pokroucení českých výrazů, neschopnost vyjádřit myšlenku bez použití AJ i když to není nutné.“
Respondent č. 12	„Často ani sami uživatelé slov neznají význam slov a tato slova vytlačují česká slova, tím tak i omezují slovní zásobu lidí.“
Respondent č. 14	„Čeština upadá.“
Respondent č. 15	„Zanikání českého jazyka.“
Respondent č. 17	„Protože vymizí české výrazy a nahradí se anglickými?? :D“

Respondent č. 19	„Když si vezmu, že některá slova z NJ se už také vzaly do češtiny, tak nevidím důvod, proč by to s AJ nebylo stejné. (flaška, ruksak,...)“
Respondent č. 21	„Protože čeština může vymizet.“
Respondent č. 24	„V jistém smyslu ano, ale představa světa, kde si všichni rozumí je přinejmenším zajímavá.“
Respondent č. 29	„Mateřská řeč je čeština a měli bychom být na náš jazyk hrdí.“
Respondent č. 32	„tak vlivem globálnější komunikace bude pravděpodobně čeština dostávat přes piču, ale nijak výrazně mě to nesere.“
Respondent č. 33	„Lidé zapomínají původní platné české názvy a pojmy a nahrazují je přejatými výrazy, jenž jsou někdy nepřesné či zavádějící.“
Respondent č. 34	„Děti nebudou znát krásná slova jako například prdel, mimochodem, atd... :)“
Respondent č. 36	„Určitě může mít jistý negativní vliv na budoucnost, mateřského jazyka, který se pořád vyvíjí. Postupně se budou vytrácet běžně užívaná slova, která budou nahrazována cizími výrazy jen proto, že je to dnes "IN".“
Respondent č. 45	„Můžeme se postupně ochuzovat o slovní zásobu, která už tak (jinými vlivy) upadá. Zároveň ale jako každý jazyk se čeština vyvíjí, takže to nemusí být ohrožení v úplném slova smyslu.“
Respondent č. 48	„Samozřejmě, že může, protože vše, co se děje je součástí vývoje, ať už de o vývoj k lepšímu či horšímu. Pro příklad, kdyby dnešní češtinu slyšel někdo z éry staročeštiny, přišlo by mu, že mluvíme jako burani. Tak moc se čeština změnila. Depresivně utopická představa je, že za pár desítek let zaniknou jazyky a nářečí všude, krom anarcistických utajených spolků a na světě budou jen jiné formy angličtiny.“
Respondent č. 50	„Jazyk je dynamická struktura a proměny a inovace k němu patří.“
Respondent č. 51	„protože mohou nahradit ta česká slova se stejným významem, ta se časem prostě mohou přestat používat“
Respondent č. 52	„U mladé generace vytlačují anglicismy převzaté z internetového prostředí často i rudimentární české výrazy, např. používání výrazu "cool" místo skvělý, "thanks" místo díky.“
Respondent č. 55	„Přijde mi, že se anglicismy nadužívají proto, aby to znělo cool :D, a časem by mohlo dojít k tomu, že začneme opravdu zapomínat české varianty slov. Čeština je dost květnatý jazyk na to, abychom se museli nechat ovlivňovat i tam, kde to není nevyhnutelné.“
Respondent č. 56	„Myslím, že se slovní zásoba v našem rodném jazyce i tak hodně ztenčila a slova s nezaměnitelným výrazem mizí - jako například "čili", "pokoj" (ve smyslu mám v sobě klid), "láskyplné", "dobrota" (ve smyslu vlastnosti) atd. Místo toho se spíše přidávají slova povrchního, nebo pokryteckého významu, jako "být cool", "in", "trendy", "best", "sweet", atd. Ztrácí se kouzlo českého jazyka, alespoň u generace odchované na anglických seriálech - teda podle mé zkušenosti a názoru :)“
Respondent č. 57	„Po nějakém čase by mohl náš mateřský jazyk ochabnout, právě kvůli anglicismům.“
Respondent č. 58	„Čeština tím dost degeneruje a tudíž i lidé samotní. Hlavně, aby školy se nenechali zdegenerovat takto, ale bohužel vím, že to už tak nějak nastává :-(,“
Respondent č. 60	„Zapomínáme pak česká slova a nahrazujeme je anglickými.“
Respondent č. 61	„Spoustu slov by mohly nahradit právě anglicismy a to vede k zániku jazyku samotného.“
Respondent č. 62	„Postupně si čeština může přebrat anglické výrazy a vzít je za vlastní. Potom už to nebude ta pravá, krásná čeština.“
Respondent č. 63	„Postupně tradiční výrazy zaniknou a nahradí je slova přejatá.“

Respondent č. 66	<i>„Protože by jednoho (ne) krásného dne, mohla čeština zcela vymizet a to by byla škola. I když je tak proklatě složitá :D“</i>
Respondent č. 69	<i>„Angličtina se stává univerzálním jazykem, mnoho mladých lidí anglicismy používá spíše než výrazy české - poangličťování ohrožuje češtinu.“</i>
Respondent č. 70	<i>„Budeme zapomínat naše původní názvy.“</i>
Respondent č. 71	<i>„Naše kultura a vyjadřování a také rozvíjení a hraní si s českým jazykem mizí. A tím mizíme i my a sním vše co se týče čechů.“</i>
Respondent č. 72	<i>„lidi zapomenou správnou češtinu“</i>
Respondent č. 73	<i>„Vliv angličtiny, jako globalizovaného jazyka na češtinu, je a bude znatelný. Nevím zda se dá mluvit přímo o ohrožení. Zatím to ale vnímám jako vývoj českého jazyka, který se stejně jako pod vlivem němčiny, utváří pro potřeby "nové doby".“</i>
Respondent č. 80	<i>„někteří už ani neví, jak něco vyjádřit česky, znají pouze cizí názvy. Čeština je krásná, není důvod ji kazit cizími slovy (nejen angličtina)“</i>
Respondent č. 85	<i>„Vysvětlím proč, i když jsem odpověděla ne :) Vliv angličtiny je sice v dnešní době celkem výrazný, ale o ohrožení mateřštiny rozhodně nejde. Jazyky jsou utvářeny vlivy zevnitř i zvnějšku, a proto nevnímám vliv angličtiny jako hrozbu.“</i>
Respondent č. 88	<i>„Anglická slova se používají v dnešní době mnohem víc, než v minulých letech. A používají se víc a víc.“</i>
Respondent č. 90	<i>„Absence českých výrazů může vést k postupnému a úplnému vymizení českých slov.“</i>
Respondent č. 91	<i>„Mladší generace nebudou rozumět starším lidem. Čeština se začne "zjednodušovat".“</i>
Respondent č. 92	<i>„K většině anglicismů existuje český ekvivalent, který může postupně zmizet ze slovní zásoby.“</i>
Respondent č. 93	<i>„Protože AJ je jednodušší jazyk, než ten český a čím víc se mluví anglicky, tím víc se to dostává do české konverzace.“</i>
Respondent č. 95	<i>„Zapomínáme české výrazy a používáme "nové". Ztrácí se povědomí o původních českých slovech.“</i>

Na základě uvedených názorů se zdá, že by se daly důvody argumentující proti přejímkám z anglického jazyka rozdělit do dvou skupin: vlastenecké důvody a úsilí o módnost.

Po přečtení sesbíraných reakcí respondentů předpokládám, že vlastenecké důvody bývají nejčastější příčinou, proč používání anglicismů českým adresátům vadí. Ve většině případů je nadužívání anglických přejímk vnímáno jako zneuctování rodného jazyka a opovrhování nad kulturním bohatstvím českého národa. Česká slovní zásoba je velmi bohatá a anglické výrazy jsou mnohdy používány násilně a zbytečně i tam, kde by si čeština jednoduše vystačila sama. Podle mnoha respondentů je čeština krásným, rozmanitým a soběstačným jazykem, proto často uvádí, že cizí slova ji kazí, degenerují a výrazně omezují možnosti jejího vývoje. Také se často objevily odpovědi, které upozorňovaly na neschopnost současných českých, především mladších, mluvčích vyjádřit určitý výraz v češtině. Češi zapomínají na česká slova a namísto těch radši použijí ta anglická. Velká většina dotazovaných zmínila jednoduchost angličtiny oproti češtině. Někteří vyjádřili obavy nad tím, že by právě tato jednoduchost mohla zvítězit nad složitostí české gramatiky, a tak ji doslova převálcovat.

Celkem dvakrát se objevily narážky na německý jazyk a přirovnání dnešního poangličťování (či poameričťování) k průběhu poněmčování v naší historii.

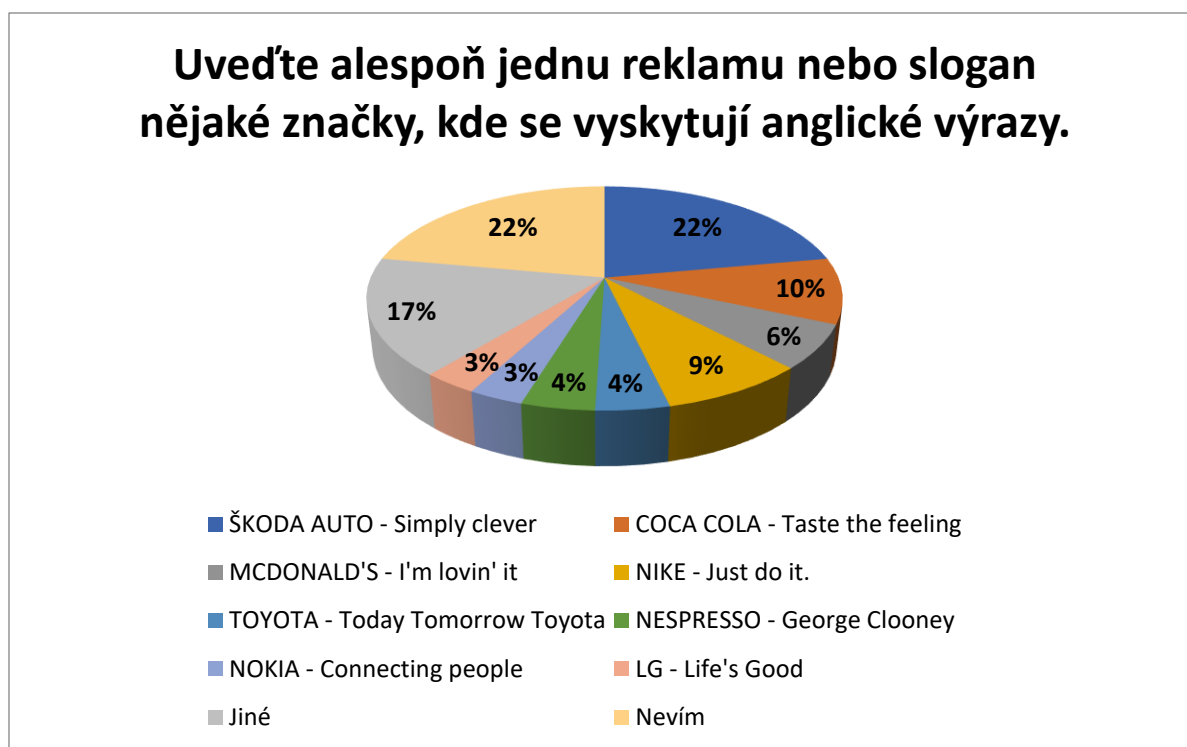
Užívání anglicismů ve snaze být moderní byl druhý nejčastější důvod k nelibému postoji vůči nim. Podle několika respondentů je tento jev spojován především s dnešními teenagery a bohužel už i dětmi. Může se stát, že mladší generace se nebudou schopny vyjádřit správně česky a budou čím dál méně rozumět starším lidem, a naopak. Někteří upozorňují i na povrchnost některých nadužívaných moderních anglických výrazů, které nedokážou zcela obsáhnout kouzlo vyjadřování v češtině. Objevila se i narážka na vliv internetu, který má neblahý účinek na vyjadřování mladých lidí.

Vyskytly se však i takové argumenty, které přejímání z anglického jazyka obhajují a podporují. Podle několika respondentů jde o určitý vývoj jazyka, který může českou slovní zásobu ještě obohatit. K tomu i dodávají, že proměny a inovace k jazyku zásadně patří. Někteří zmiňují i nevyhnutelný proces globalizace, který s sebou přináší nutnost anglické výrazy používat a včleňovat je do české mluvy. Jeden dotazovaný vyjádřil myšlenku, která ilustruje lehce utopistickou představu světa, kde si všichni budou rozumět díky angličtině. Naproti tomu dal jiný respondent lhostejně najevo, že čeština sice pravděpodobně bude pod náporom angličtiny trpět čím dál víc, ale že ho to vlastně „*nijak výrazně nesere.*“

6.10 Procentuální analýza povědomí o reklamách s anglickými výrazy u dotazovaných

Do svého výzkumu jsem zařadila i úlohu, která měla částečně zmapovat, jak čeští mluvčí vnímají anglické výrazy v médiích, konkrétně v reklamách. Zajímalo mě, jak moc se dokážou anglické slogany či názvy dostat do tzv. „českého podvědomí“ a utkvět v něm. Celkové vyhodnocení uvádím v grafu č. 11 na následující straně.

Graf č. 11: procentuální znázornění povědomí o reklamách s anglickými výrazy u dotazovaných

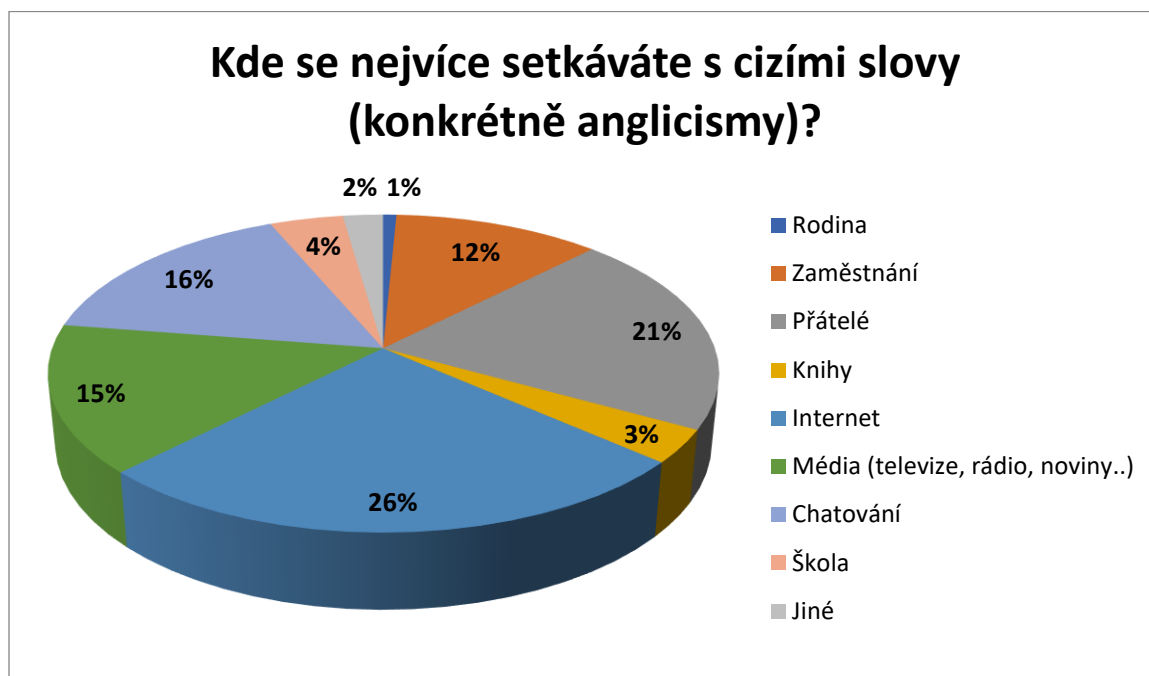
Nejvýrazněji se prosadily odpovědi (22 %), ve které respondenti uváděli reklamu a slogan na Škodu Auto. Zároveň jsou tu výsledky v porovnání s touto reakcí naprosto vyrovnané (22 %) s odpovědí „nevím“. Pár respondentů k této reakci i uvedlo, že televizi (nebo rádio) ani nemají či tato média nijak výrazně nesledují. Objevila se i lehce zmatená odpověď „kdovíkde všude“. Pod označení *Jiné* jsem shrnula všechny odpovědi, které zmiňovaly pouze jedenkrát určitou obchodní značku. Dotazovaní uváděli například: *Apple – It just works, Peugeot – Motion and Emotion, KFC – Life tastes great!, Durex – Love sex, love Durex, Huawei – Make it possible, JYSK –Scandinavian sleeping and living* apod. Za zmínku stojí i reakce jednoho respondenta, který upozornil na reklamní slogan slovy: „*Let is gott! Tenhle billboard jsem viděl kdesi u silnice a je to upoutávka na oblečení Karla Gotta nebo něco takovýho*“.

Z odpovědí vyplývá, že povědomí o reklamních sloganech, které obsahují anglické výrazy, je mezi českými mluvčími velmi rozšířené. Dalo by se říci, že tento výsledek pouze potvrzuje všeobecnou hypotézu o tom, jak výrazný vliv má v dnešní době působení angličtiny skrz média na české prostředí.

6.11 Procentuální analýza prostředí, kde se dotazovaní nejčastěji setkávají s anglicismy

Následující otázka měla zjistit, kde se respondenti nejvíce setkávají s cizími slovy, konkrétně anglicismy. V tomto dotazu bylo k výběru povoleno více možností.

Graf č. 12: procentuální znázornění prostředí, kde se respondenti nejčastěji setkávají s anglicismy

Dle mého očekávání průzkum ukázal, že nejčastěji se dotazovaní s anglicismy střetávají v prostředí internetu (26 %) a mezi přáteli (21 %). V médiích se s nimi setkává 15 % respondentů a při chatování 16 %. Dále následovalo 12 % dotazovaných, kteří na takové výrazy narážejí ve svém zaměstnání. Lehce zarážející pro mě byl výsledek (4 %), který se ukázal u kolonky *škola*. V dnešní době bych předpokládala, že výskyt anglických výrazů bude ve školním prostředí hojnější. Nejméně se respondenti setkávají s anglicismy v knihách (3 %), v rodinném prostředí (1 %) a při jiných příležitostech (2 %), které v možnostech nebyly přímo uvedeny.

6.12 Průzkum porozumění významu a rozdílu výslovnosti u vybraných anglických zkratek

V posledních třech dotazníkových úlohách jsem se zaměřila na problematiku celkového porozumění vybraným anglicismům. Připomínám, že inspirací k výběru jednotlivých slov mi posloužily mé zápisy z autentických promluv či korespondencí s mými přáteli a známými. Také jsem se nechala inspirovat některými veřejnými internetovými diskuzemi, fóry, youtubery a blogy.

Než začnu se samotným vyhodnocováním, ráda bych zdůraznila, že hlavním cílem těchto posledních třech úloh je ověřit, jak působí na české mluvčí anglicismy, se kterými se často setkávají v běžných

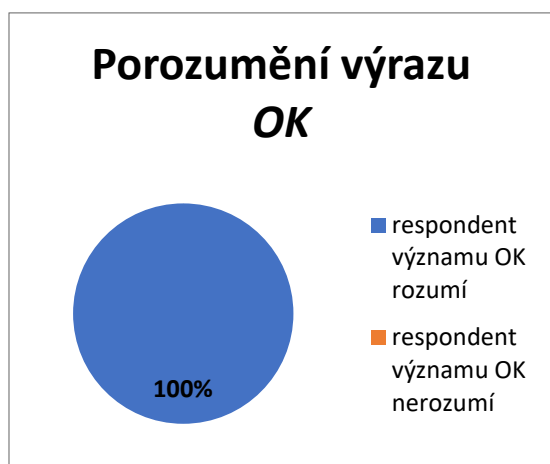
životních situacích. Nutno podotknout, že jsem se záměrně vyhýbala takovým anglickým výrazům, které používá jen a pouze specifická skupina lidí, např. slangové či profesní termíny, terminologické názvy. Domnívám se, že tím by mohla být ohrožena validita a objektivita samotného průzkumu. Snažila jsem se tedy, aby všechna uvedená slova nepocházela pouze z jedné komunikační oblasti.

U tohoto úkolu jsem u konkrétních zkratk zkoumala porozumění jejich významu a také odlišnosti ve výslovnosti. U daných výrazů jsem tedy po respondentech požadovala, aby uvedli jejich správný význam a jejich výslovnost. Nezapomněla jsem dotazované upozornit na to, že mi nejde o správnost výsledků, ale že je pro mě nejpodstatnější, aby skutečně uváděli názory své vlastní a vybrané výrazy popsali pouze vlastními slovy.

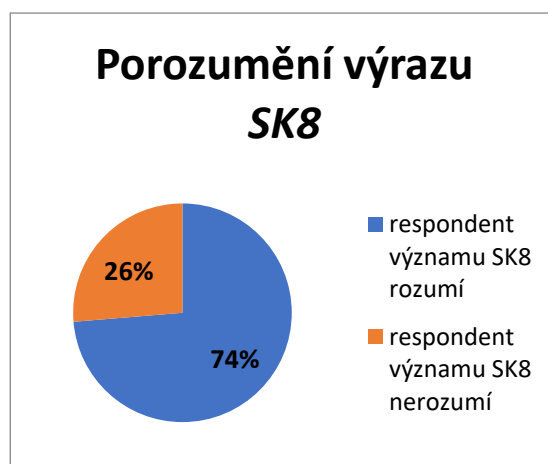
Správné definice vybraných lexémů jsou dle slovníků uvedeny v kapitole 5.4, u jednotlivých nadcházejících třech úloh jsem tyto charakteristiky již znovu nezmiňovala.

Úloha, kterou nyní podrobím analýze, v celé své podobě zní: *Popište níže, co znamenají uvedené zkratky - OK, SK8, OMG, FB, BTW, VIP - a napište, jak je přímo Vy vyslovujete.*

Graf č. 13: procentuální znázornění porozumění výrazu OK

Graf č. 14: procentuální znázornění porozumění výrazu SK8

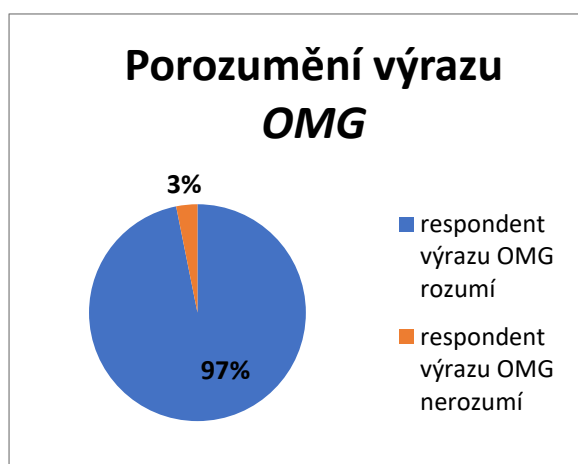

Z grafu č. 13 je zcela očividné, že všichni respondenti zkratku OK velice dobře znají. Dotazovaní objasňovali význam této zkratky jako: *souhlas, dobře, fajn, беру na vědomí, všechno v pořádku, rozumím, provedu, domluveno, tak jo* apod. Jeden z dotazovaných dokonce sebejistě poznamenal: „*To snad ví každý, říká se to běžně.*“ Úsměvná byla i reakce jednoho respondenta: „*Výraz používám, když se s někým na něčem dohodnu, třeba na meetingu v parku (použil jsem správně anglicismus? :D).*“ Celkem čtyři respondenti ke svému vysvětlení přidali i poznámku, která upozorňovala na původní vznik této zkratky. Uvedli, že výraz vzniknul ve válce, kde „*zkratka značila 0 kills, zero killed, žádné zabití v jednotce.*“ Ke správnému vysvětlení zkratky se objevily i poznámky: „*První myšlenka je značka českých letadel.*“ a „*Je to špatně napsané, má tam být za O tečka a možná i za K, používali to*

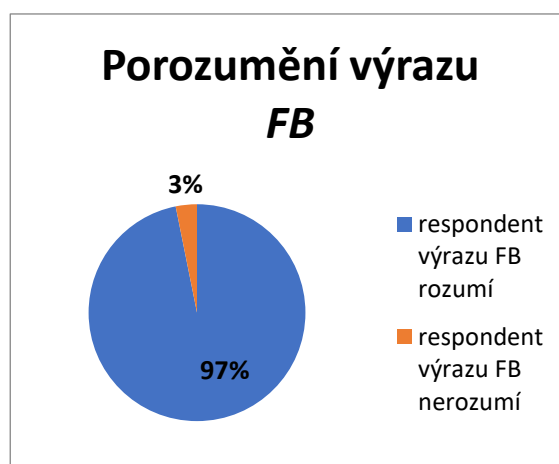
námořníci, když potřebovali akutně pomoci, zkratku si přesně nepamatuji.“ Respondenty uváděná výslovnost byla: /oukej/, /okej/, /oukěj/, /oki/, /oká/, /óká/, /okay/, /ouká/, /okaj/, /ouk/, /okáčko/, /ouky douky/.

Graf č. 14 ukazuje, že 74 % respondentů z celkového počtu dotazovaných si s touto zkratkou vědělo rady, zatímco 26 % nebylo schopno uvést žádný popis. Dotazovaní k vysvětlení zkratky uváděli odpovědi jako: *prkno s kolečky, na kterém se dá jezdit a dělat triky, skateboard, prkno, skate, subkultura, skejtvý styl, jezditko pro kluky, skejtové prkno, deska na kolečkách, sport, styl oblékání, fošna na kolečkách, oválná deska, nejčastěji ze dřeva, na čtyřech malých kolečkách* apod. Od jednoho respondenta zazněla i taková reakce, která tuto zkratku popsala jako „činnost spojenou se sportovní zálibou, tzv. skateboarding“. Objevila se i poznámka: „Moc tuto zkratku nevyužívám, ale předpokládám, že to bude něco pro potřeby pouliční mládeže. Víím také, že zkratka využívá znění číslice ve spojení s písmeny.“ Jeden dotazovaný dokonce zareagoval velmi emotivně a vulgárně. Svě pohoršení nad tímto výrazem vyjádřil slovy: „*To debilní prkénko se 4mi kolečky, na němž jezdí hlavně a většinou ti, co poslouchaj dementní rapování, což je na tom všem to nejhorší, do piče!!!*“ Respondenty uváděná výslovnost byla: /skejt/ a /skeit/.

Graf č. 15: procentuální znázornění porozumění výrazu **OMG**

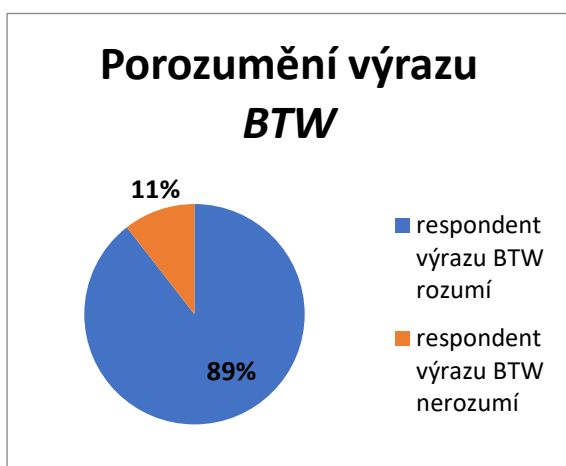
Graf č. 16: procentuální znázornění porozumění výrazu **FB**

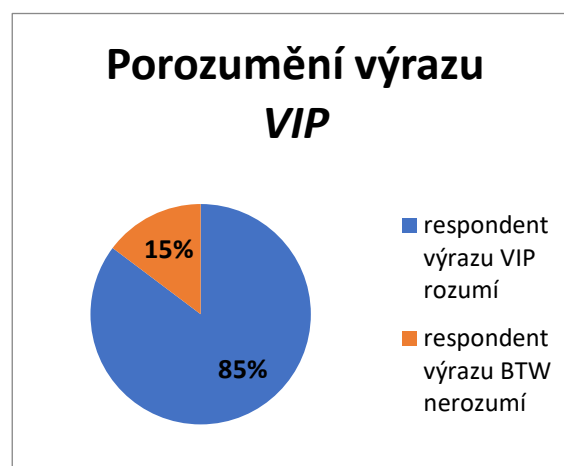
Na grafu č. 15 vidíme, že pouze 3 % z celkového počtu dotazovaných nevědělo, co se ukrývá pod zkratkou *OMG*. Ostatních 97 % respondentů uvádělo k vysvětlení zkratky odpovědi jako: *bože!, ó můj bože, panebože, Oh my God!, bože vážně?, proboha, ach můj bože, no týjo, no tyvole, výraz pro udivení, překvapení, otrávení, naštvání* apod. Někteří dodávali, že se s tímto výrazem velice často setkávají při chatování, nebo když je něco nepochopitelné. Jeden respondent uvedl, že výraz používá pouze ironicky. Objevila se i poznámka: „*Je to prostě povzdech.*“ Respondenty uváděná výslovnost byla: /oh my god/, /ou máj gád/, /omg/, ou em dží/, /o maj faking got/, /majgad/, /ougád/ a /oemgé/.

Graf č. 16 má stejné výsledky, jako graf předešlý. Jen 3 % dotazovaných uvedlo, že neví, co přesně *FB* zkratka znamená. Zbytek reagoval odpovědmi jako: *facebook, sociální síť, face book, facebooková síť, webová stránka a kniha tváří v návaznosti na sociální síť*. Mezi odpověďmi se vyskytla i reakce: „*To asi nemá cenu vysvětlovat, co to je.*“ Anebo také: „*To je přeci jasné!*“ Překvapila mě odezva od jednoho respondenta, který dodal: „*Může to znamenat i first blood, což znamená první zabití v počítačových hrách.*“ Úsměvná byla reakce dalšího respondenta, který uvedl: „*Nevím, co je to přesně za anglická slova, ale vím, že je to zkratka pro fejsbuk, pro společenství hlupců!*“ Respondenty uváděná výslovnost byla: */fejsbook/, /fejsbuk/, /fb/, /fejzbuk/, /fibi/, /fejs/, /fibičko/, /fajsbuk/, /efbý/ a /fcb/*.

Graf č. 17: procentuální znázornění porozumění výrazu *BTW*

Graf č. 18: procentuální znázornění porozumění výrazu *VIP*

Graf č. 17 ukazuje, že 89 % z celkového počtu respondentů vědělo, co se skrývá pod zkratkou *BTW*. Ostatních 11 % nemělo ponětí anebo jejich odpověď nebyla správná. Ti, kteří věděli, reagovali odpovědmi jako: *jen tak mimochodem, by the way, mimo jiné, doplnění myšlenky a mimo to*. Pár respondentů se uchýlilo i k delšímu popisu, např. „*když chci něco zmínit pod čarou nebo mimo téma, o kterém se bavím*“. Respondenty uváděná výslovnost byla: */báj d vej/, /btw/, /baj d wej/, /bythewej/, /bajdevej/, /bitvín d wrld/, /bitvín/, /ba dz wej/ a /baj d uej/*.

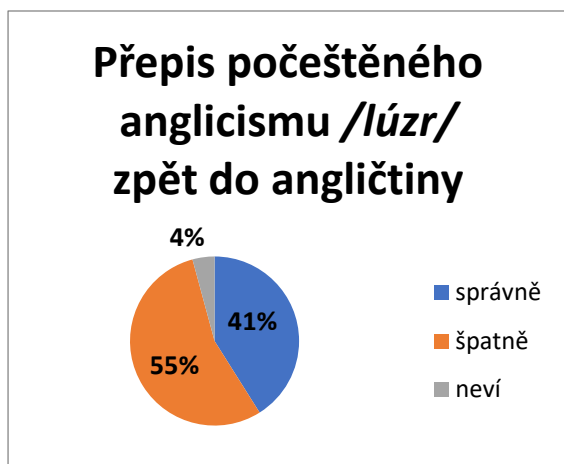
Poslední zkoumaná zkratka byla zkratka *VIP*. Na grafu č. 18 lze vidět vyhodnocení reakcí dotazovaných. Respondentů, kteří s významem této zkratky byli obeznámeni, bylo 85 % z celkového počtu. Zbýlých 15 % nedovedlo význam vysvětlit nebo byly jejich odpovědi nesprávné. Respondenti objasňovali význam této zkratky jako: *velmi důležitá osoba, prominentní osoba, někdo významný, někdo, kdo je lepší, top, honosnější, vyšší, lidi, kteří mají nějaké výhody (většinou jako host na společenských akcích), celebrita, vyšší společnost* apod. Respondenty uváděná výslovnost byla: */vi aj pí/, /viajpé/, /výajpí/, /viajpi/ a /viajpičko/*.

Z této dotazníkové části vyplývá, že mladí lidé anglické zkratky vcelku obstojně znají. Zatímco zkratku *OK* všichni respondenti spolehlivě dokázali popsat, největším problémem pro ně byl výraz *SK8* a *VIP*.

6.13 Průzkum schopnosti přepsání počestěné formy anglického výrazu do původní anglické podoby

Tato úloha měla odhalit, zda dotazovaní dokážou přepsat transkribovaný anglický výraz do původní anglické formy. Vybrala jsem tedy šest anglicismů, které jsem uvedla s počestěnou výslovností. Poté jsem požádala, aby je dotazovaní napsali správně anglicky, např. */evrybody/* - *everybody*, */mejby/* - *maybe* apod. V následujících grafech lze vidět, jak si respondenti u jednotlivých výrazů vedli.

Graf č. 19: procentuální znázornění přepsání anglicismu */lúzr/* do české podoby

Graf č. 20: procentuální znázornění přepsání anglicismu */krejzy/* do české podoby

Na grafu č. 19 vidíme, že přepsání tohoto výrazu do správné anglické podoby dělalo respondentům velký problém. V nejhojnější počtu se vyskytovala nesprávná varianta *looser*. Objevil se i výraz *luzr*.

Přídavné jméno *crazy* přepsalo do správné podoby 95 % dotazovaných. Na grafu č. 20 vidíme, že pouze 5 % odpovědělo špatně. Mezi nesprávnými variantami se objevily výrazy jako: *crasy*, *crazi* a *crasy*.

Graf č. 21: procentuální znázornění přepsání anglicismu /džouk/ do české podoby

Graf č. 21 odhalil, že podstatné jméno *joke* získalo 93 % správných odpovědí z celkového počtu dotazovaných. Pouze 6 % odpovědělo nesprávně a jen jeden respondent nevěděl vůbec. Dále se vyskytovaly nesprávné varianty: *djouk*, *jocker*, *jouk* či *jouke*.

U výrazu *special* se na grafu č. 22 objevilo 95 % správných odpovědí. Zbytek reakcí byl nesprávný a pouze jeden dotazovaný nedovedl počestěný anglicismus převést do správné podoby vůbec. Nejčastější nesprávný výraz byl *speciál*.

Graf č. 22: procentuální znázornění přepsání anglicismu /spešl/ do české podoby

Graf č. 23: procentuální znázornění přepsání anglicismu /ekšn/ do české podoby

Na grafu č. 23 vidíme, že 86 % odpovědí bylo správných. U tohoto výrazu se nejčastěji ukazovaly tyto nesprávné transkripce: *aktione*, *akcion*, *eckjusn* a *aktion*.

Poslední výraz bylo přídavné jméno *ready*. Celkem 95 % tvoří správné odpovědi, 4 % nesprávné a pouze jeden dotazovaný nevedl žádnou odpověď. Nejvíce se vyskytovaly nesprávné varianty jako: *redy*, *ready* či *rady*.

Graf č. 24: procentuální znázornění přepsání anglicismu /redy/ do české podoby

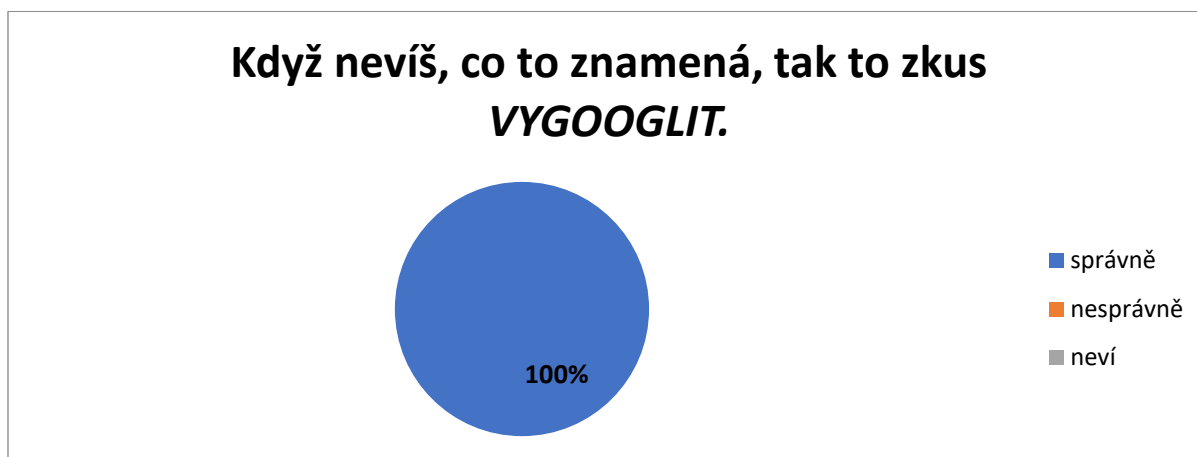

Závěrem tohoto úkolu by se dalo říci, že přepsat počestěný výraz zpátky do angličtiny dělал českým mluvčím největší problém anglický výraz *loser*. Naopak nejvíce jistí si dotazovaní byli u výrazů *crazy*, *special* a *ready*.

6.14 Průzkum porozumění významu v kontextu u vybraných anglicismů

Poslední část dotazníku se zabývá porozuměním jednotlivých anglicismů, které jsem zakomponovala do smyšlených vět. Dotazovaní měli za úkol popsat, co v dané větě znamená vyznačený anglicismus. Mým cílem bylo sledovat, jak čeští mluvčí reagují na konkrétní anglické výrazy zasazené v kontextu. Nyní uvedu vždy jednotlivé věty se zvýrazněným anglickým výrazem, který měli dotyční vysvětlit a poté jejich procentuální analýzu. Tyto věty byly zasazeny do závěrečné části dotazníku.

Graf č. 25: procentuální znázornění porozumění anglicismu VYGOOGLIT v kontextu

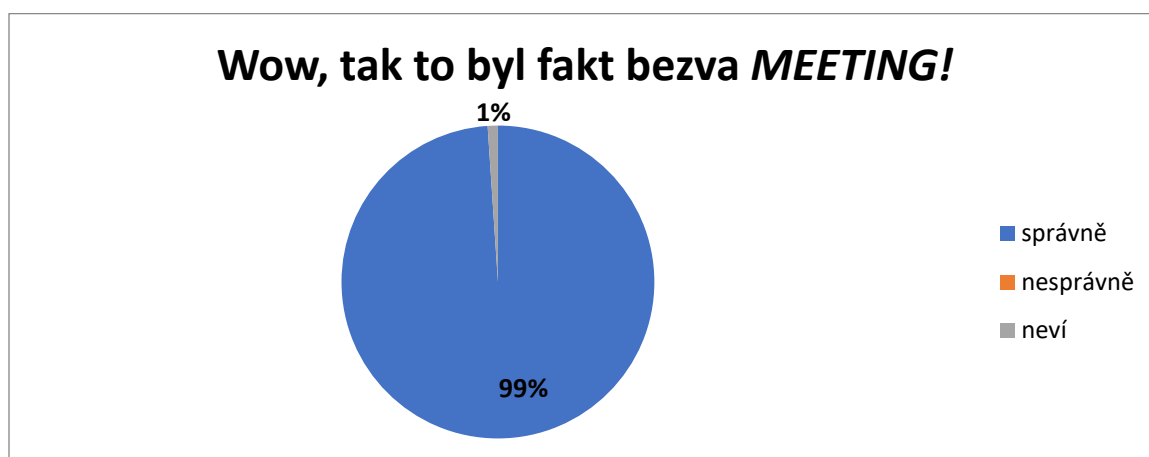
Graf č. 25 ukazuje, že všichni zúčastnění dotazovaní byli schopni tento výraz vysvětlit a všichni ho v uvedeném kontextu chápali. Výsledek mne nepřekvapil, poněvadž se domnívám, že v dnešní době je tento anglicismus velice frekventovaný. U respondentů se vyskytla následující správná vysvětlení: *najít/vyhledat, vyhledat pomocí internetového vyhledávače, najít na internetu, použít google, zadat dané heslo na google.com* apod. V jedné reakci se objevila i poznámka: „*Ve finále je však jedno, jestli to byl vyhledávač Google nebo třeba Bing.*“

Graf č. 26: procentuální znázornění porozumění anglicismu *WOW* v kontextu

Podobně jako u předešlé věty, graf č. 26 dokazuje, že drtivá většina dotazovaných zvládla daný výraz popsat. Pouze jedna reakce byla nesprávná a jeden si nevěděl rady vůbec. V reakcích respondentů byly například tyto správné odpovědi: *údiv, obdiv, výraz překvapení, něco jako „týjo“, páni, fíha!, paráda, super, jů, to čumím!, tybrďo* apod. Jeden z respondentů se vyjádřil i slovy: „*Něco úžasného a okouzujícího, co ve mně zanechalo velký dojem a na co bych se pravděpodobně vyjádřil slovy týýkrávo!*“. Zvláštní byla nesprávná odpověď jednoho dotazovaného, který uvedl vysvětlení slovy „*world of warcraft*“. Tento pojem jsem si posléze vyhledala a zjistila, že je to počítačová hra, která se odehrává ve fantasy prostředí.¹⁰³

Graf č. 27: procentuální znázornění porozumění anglicismu *MEETING* v kontextu

Dotazovaní objasňovali význam anglicismu *meeting* slovy: *schůze, setkání, porada, sraz, jednání, shromáždění určitého okruhu lidí a probrání věcí ohledně kolektivu a práce, pracovní setkání, přednáška, školení, přednáška* apod.

¹⁰³ POLÁČEK, Petr. *World of Warcraft bavi 12 milionů hráčů, co bude dál?* [online]. GAMES.cz, 2010-10-07 [cit. 2018-06-18]. Dostupné z: <https://games.tiscali.cz/byznys/world-of-warcraft-bavi-12-milionu-hracu-co-bude-dal-53894>.

Graf č. 28: procentuální znázornění porozumění anglicismu *CHAT* v kontextu

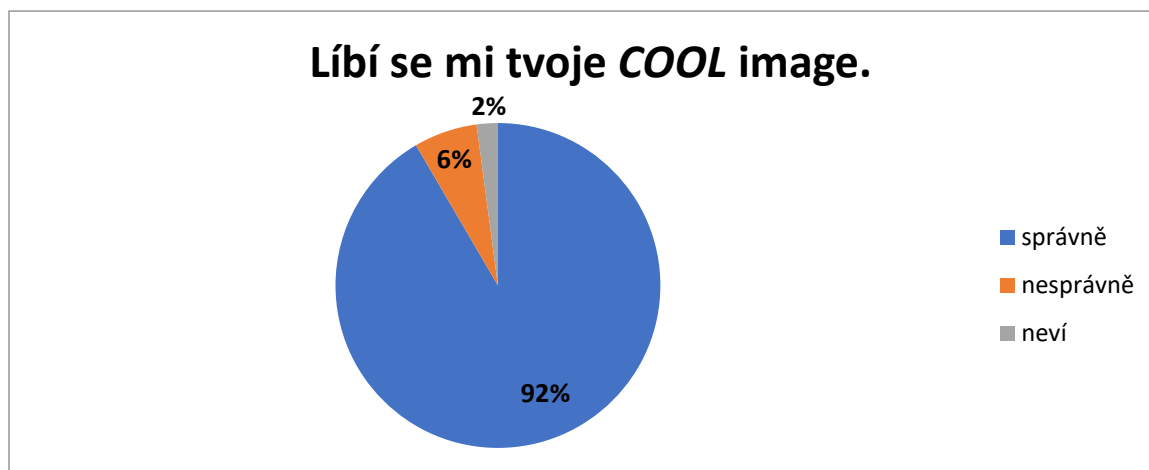
I výraz *chat* získal podobné vyhodnocení jako předešlé tři grafy. Domnívám se, že takové velké procento správných reakcí a vysvětlení je důkazem toho, že některé anglické výrazy, které pocházejí z počítačového/internetového jazyka, začínají výrazně pronikat do běžně užívané mluvy českého jazyka. Správných odezev tedy celkově bylo 98 % z celkového počtu, až na dva respondenty, kteří se k pojmu *chat* nedokázali obstojně vyjádřit a bezradně odpovídali slovy: „*Chat je prostě chat.*“ nebo „*Nevím, jak to říct česky, to snad ani nejde.*“ Ostatní k tomuto výrazu přiřazovali popisy jako: *textový komunikátor, internetová konverzace, diskuzní fórum, konverzace na sociálních sítích, online dopisování, okénko s konverzací, komunikační program, rozhovor s kamarádem přes internet, pokec, komunikační kanál* apod. Vyskytl se i názor takový, který *chat* popisoval „*jako rozhovor v knize mezi dvěma lidmi, ale okamžitě, jeden napíše něco a druhý odpoví*“. Jeden respondent se vyjádřil lehce podrážděně slovy: „*Je to něco jako fejsbuk, prostě si píšeš s pitomcema, který neuměj vymyslet nic lepšího momentálně.*“

Graf č. 29: procentuální znázornění porozumění anglicismu *BARBER SHOP* v kontextu

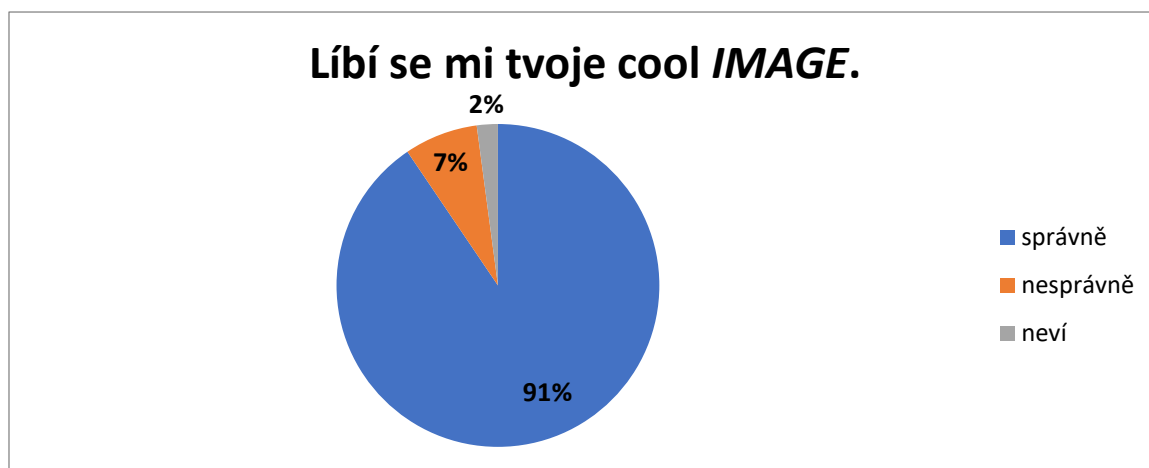
Dotazovaní (72 %) k výrazu *barber shop* nejčastěji přiřazovali české ekvivalenty jako: *pánské holičství a kadeřnictví, obchod na úpravu vousů, lazebnictví, moderní holičství, holičství pro hipstery* apod. Zbylých 21 % nebylo schopno výraz vysvětlit vůbec a 7 % zareagovalo nesprávně. Mezi nesprávnými odpověďmi se ukázaly i dvě úsměvné reakce: „*Co to asi může být, to může bejt obchod s bárbinama pro úchyláky!*“ a „*To je holičství pro hipstery (á, to máme další anglicismus!), pro zarostlí klučíky, co nikdy nedrželi sekeru v ruce.*“

Graf č. 30: procentuální znázornění porozumění anglicismu *COOL* v kontextu

Odpovědi respondentů (92 %) se vesměs shodovaly s výkladem slovníkovým, přičemž nejfrekventovanější překlady byly: *skvělý, stylový, moderní, hustý, super, fajn, frajerský, bezva, zajímavý* apod. Nejčastější nesprávné (6 %) reakce obsahovaly slova jako *nadčasový, hezký* a *svěží*.

Graf č. 31: procentuální znázornění porozumění anglicismu *IMAGE* v kontextu

Výsledky u tohoto anglicismu mě lehce překvapily. Očekávala jsem, že z důvodu frekventovanosti tohoto slovního spojení zcela všichni respondenti výraz *image* v souvislosti s přídavným jménem *cool* pochopí. Úspěšnost byla 91 %, z čehož 7 % odpovědí bylo nesprávných a 2 % si s pojmem nevědělo

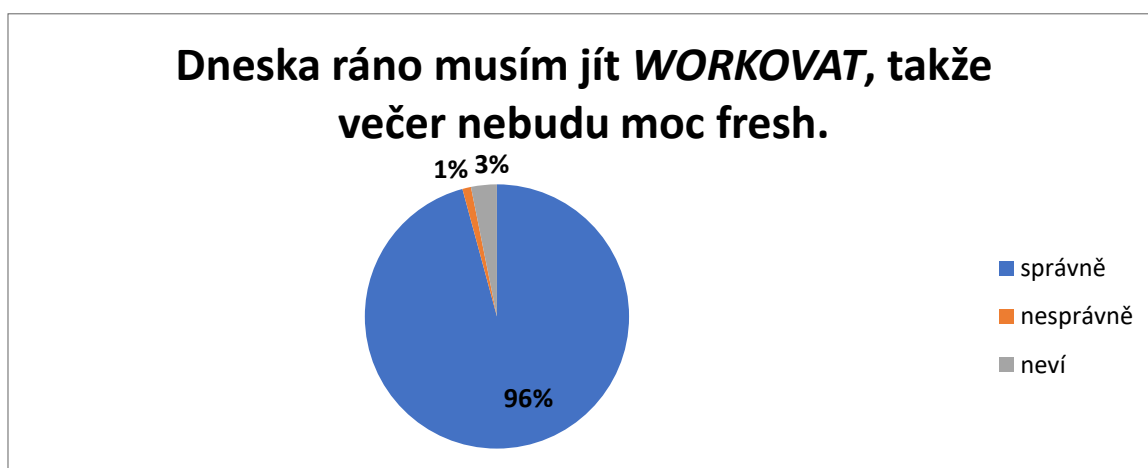
radý. U respondentů, kteří s výrazem byli obeznámeni, se vyskytla následující správná vysvětlení: *vzhled, styl oblékání a styl vzhledu, to, jak osoba působí a styl*. Často se objevovaly nesprávné reakce jako: *pěkný obrázek, fotka, pohodová osobnost nebo povaha*. V tomto kontextu je to ovšem nesprávné. Za zmínku stojí i reakce jednoho dotazovaného, který uštěpačně prohlásil: „S člověkem, který by řekl tuhle větu bych se asi nekamradil.“

Graf č. 32: procentuální znázornění porozumění anglicismu *WHATEVER* v kontextu

Jak jsem již uvedla v kapitole 5.4, výraz *whatever* nemusí v překladu vždy znamenat *cokoliv*. Jak správně uvedlo 85 % dotazovaných, v tomto kontextu výhradně znamená něco jako: *to je fuk, to je jedno, co už, ale nevdí, ale nic, co na tom záleží, o co jde, nech to být, vem to čert* apod. Některá část respondentů (9 %) zcela ignorovala kontext a překládala výraz jako samostatné slovíčko z angličtiny. Tím pádem dotazovaní uváděli mylnou reakci právě v podobě přeložení výrazu na *cokoliv*.

Graf č. 33: procentuální znázornění porozumění anglicismu *WORKOVAT* v kontextu

Tento anglicismus rozpoznalo 96 % z celkového počtu dotazovaných. Respondenti k tomuto slovu dokázali uvést vysvětlení jako: *pracovat, cvičit, makat, jít do práce, asi posilovat od slovesa to work*

out nebo *pracovat od slovesa work* apod. Jeden dotazovaný k tomuto výrazu už jen rezignovaně konstatoval: „Ale tohle už je teda vážně šílený!“

Graf č. 34: procentuální znázornění porozumění anglicismu *FRESH* v kontextu

Výraz *fresh* byl poslední zkoumaný anglicismus v závěrečné úloze a zároveň v celém dotazníku. Pouze dva dotazovaní nevěděli, jak tento anglický výraz přeložit. Podle výsledků byli ostatní respondenti schopni uvést vysvětlení jako: *čerstvý, svěží, odpočatý, plný sil, aktivní, ve formě* nebo *už se mi nebude chtít nic dělat, nebudu schopný a fit*.

Poslední dotazníkový úkol by se dal shrnout tak, že mladí čeští mluvčí mají největší problém s pochopením anglicismu *barber shop* a *whatever*. Naopak nejlépe se vypořádávají s počeštěným výrazem *vygooglovat*.

Závěr

Ve vyjadřování mladé generace tvoří anglicismy velmi specifickou skupinu jazykových prostředků. Mladí lidé se snaží dosáhnout toho, aby jejich vystupování a celkový projev působily zajímavě, poutavě a moderně, s pomocí anglických výrazů svou mluvu ozvláštňují a aktualizují. Mimo to existují i takové anglické výrazy, které se v češtině objevují obecně. Mohou sloužit pro pojmenování skutečností hlavně v oblastech, které jsou něčím specifické, např. oblast ekonomická, technická, politická apod. Taková slova se pak stávají pevnou a nedílnou součástí češtiny a její slovní zásoby.

Pronikání anglicismů do českého jazyka je typický jev současnosti a považuje se za velice aktuální téma. To dokazuje nejen značný počet článků a studií zabývajících se právě tímto tématem, ale též velký zájem, ochota a nadšenost některých dotazovaných, kteří se zúčastnili mého dotazníkového průzkumu. Mnoho respondentů mi poskytlo na dané téma velmi zajímavé, promyšlené i věcné argumenty.

Teoretická i praktická část bakalářské práce dokázaly, že pomalu rozrůstající se vliv angličtiny zasahuje do mnoha sfér našeho jazyka a velmi výrazně je ovlivňuje. V některých oblastech se komunikace bez anglicismů dokonce neobejde téměř vůbec. Nutno zmínit, že v dnešní době je technika spolu s vědou na velmi vysoké úrovni, stále vznikají nové vynálezy, počítačové programy, vyrábějí se nové technické výrobky apod. V návaznosti na to je třeba, aby vznikaly další nové výrazy, nová pojmenování, ale čeština bohužel nemá potenciál na to, aby si vymýšlela svá vlastní slova pro takové nezměrné množství termínů.

Z praktické části práce vyplynulo, že většině běžně užívaným anglickým přejímkám (i některým jejich zkratkám) čeští mluvčí nemají problém porozumět. Přepisy vybraných počeštěných anglicismů zpět do angličtiny ve většině případů též nedělaly žádné výrazné problémy. Pouze u výrazu *loser* se projevil největší komplikace. Dále se ukázalo, že 81 % z celkového počtu dotazovaných se anglický jazyk učilo ve škole a 51 % ji v běžném životě využívá pouze okrajově. Povědomí o anglicismech jako takových mělo 93 % respondentů, ostatní netušili, co se pod tímto pojmem skrývá. Dotazníkový průzkum také odhalil důvody, proč čeští mluvčí podle svého názoru anglické výrazy používají. Největší procento hlasů získala odpověď, která obsahovala sdělení, že dotazovaní nejvíce používají anglicismy z důvodu neschopnosti vzpomenout si na český výraz. Osobně se domnívám, že tato skutečnost je značně znepokojivá. Je politováníhodné, že už nejsme ani schopni řádného vyjadřování v našem mateřském jazyce. Dále z průzkumu vyplynulo, že respondenti pravděpodobně nejvíce cítí potřebu použít anglické výrazy v případech, kdy v češtině neexistuje žádný adekvátní ekvivalent. Též uváděli situace, jako je například hraní počítačových her a setkání s cizinci. Dotazovaní vnímají nutnost použít tyto výrazy i např. v oborech informační technologie, v akademických sférách a v odborné

terminologii. Dotazníkový výzkum i odhalil, že nejčastěji se dotazovaní s anglicismy střetávají v prostředí internetu a mezi přáteli. Velmi zajímavé výsledky ukázal dotaz, který se ptal na to, zda si respondenti myslí, že angličtina ohrožuje náš mateřský jazyk. Reakce byly velmi vyrovnané. Avšak ti, kteří uvedli odpověď ano, argumentovali důvody převážně vlasteneckými. Ve většině případů respondenti namítali, že nadužívání anglických přejímek vnímají jako zneuctování rodného jazyka a opovrhování nad kulturním bohatstvím našeho českého národa.

Tato bakalářská práce odhalila, že mladí čeští mluvčí zkoumané anglicismy i jejich zkratky vcelku obstojně znají a v běžném životě je užívají. Výrazná většina z nich také dokáže vysvětlit jejich pravý význam. Nutno vyzdvihnout i fakt, že velké množství dotazovaných má v sobě ještě stále zakořeněné vlastenecké cítění a anglické výrazy vnímají s nelibostí. Odmítají je právě z toho důvodu, že dle jejich přesvědčení je český jazyk stále soběstačný a též mnohem výjimečnější, krásnější a kouzelnější, než je jazyk anglický. Nyní už se skutečně můžeme jen dohadovat, zda se anglicismy omezí pouze na oblast terminologickou, či zda se frekvence anglicismů bude stále zvyšovat a zvyšovat, až tím angličtina češtinu celou pohltí... to už je otázkou dalšího vývoje.

Seznam použité literatury

- BEČKA, Josef Václav. *Česká stylistika*. Praha: Academia, 1992. s. 467. ISBN 80-200-0020-8.
- BOZDĚCHOVÁ, Ivana. *Vliv angličtiny na češtinu*. In: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. František Daneš a kol. Praha, Academia, 1997, s. 292. ISBN 80-200-0617-6.
- ČECHOVÁ, Marie. *Čeština - řeč a jazyk*. Marie Čechová a kolektiv. 2., Praha: ISV, 2000. s. 380. ISBN 8085866579.
- DANEŠ, František. *Situace a celkový stav dnešní češtiny*. In: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. František Daneš a kol. Praha, Academia, 1997, s. 292. ISBN 80-200-0617-6.
- DUŠKOVÁ, Libuše. *Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny*. 4. vyd. Praha: Academia, 2012, s. 673. ISBN 978-80-200-2211-0.
- DVOŘÁK, Zdeněk. *Angličtina jako globální jazyk a její vliv na český jazyk a společnost*. Praha, 2006. Diplomová práce (Bc.). Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií.
- GOCKERTOVÁ, Kristina. *Anglicismy ve vyjadřování mladých lidí*, Brno, 2014. Diplomová práce (Bc.). Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav českého jazyka.
- HOFFMANOVÁ, Jana. *Pařani a gamesy (Pokus o charakteristiku diskurzu počítačových her)*. Naše řeč, roč. 81, 1998, č. 2-3, s. 100–111.
- HOFFMANOVÁ, Jana. *Styl současných teenagerů (na pozadí úvahy o „stylech věkových“)*. Stylistyka, 9, 2000, s. 251.
- HRBÁČEK, Josef. *Lexikální ekvivalenty, dublety a varianty*. Naše řeč, roč. 57, 1974, č. 1, s. 28.
- JELÍNKOVÁ, Petra. *Anglicismy v hudebních recenzích*. Brno, 2010. Diplomová práce (Bc.). Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra mediálních studií a žurnalistiky.
- JÍLKOVÁ, Lucie. *Víte, kdo je frikulín?* Naše řeč, roč. 87, 2004, č. 2, s. 110–111.
- JIRSOVÁ, Anna, PROUZOVÁ, Hana, SVOZILOVÁ, Naďa. *Poznámky k mluvě mládeže*. Naše řeč, roč. 47, 1964, č. 4, s. 193-199.
- KADLECOVÁ, Kateřina: *Dívky a girls podle českých dívčích časopisů: jazyk, ideologie, publikum a jeho přístup*. Liberec: Bor, 2007. s. 190. Jazyky a texty. ISBN 978-80-86807-57-7.
- MAREŠ, Petr. *„HELLO maniax!“* In: *Čeština doma a ve světě*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 1995, č. 2, s. 123–125. ISSN 1210-9339.

MRAVINACOVÁ, Jitka. *Přejímání cizích lexémů*. In: Martincová, Olga a kol. *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha, ÚJČ AV ČR 2005, s. 204. ISBN 80-86496-21-X.

MÜLLEROVÁ, Olga, Jana HOFFMANNOVÁ a Eva SCHNEIDEROVÁ. *Mluvená čeština v autentických textech*. Jinočany: H & H, 1992, s. 236.

NEKULA, Marek. *Anglicismy v češtině*. In: *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. VIERECK, W., VIERECK, K., RAMISCH, H., Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 299. ISBN 80-7106-569-2.

NEKVAPIL, Jiří, SLOBODA Marián a WAGNER, Peter. *Mnohojazyčnost v České republice: základní informace*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009, s. 117. ISBN 978-80-7106-581-4.

OBDRŽÁLEK, Jan. *O fyzikální terminologii*. Naše řeč, roč. 78, 1995, č. 3, s. 145-147.

PALKOVIČOVÁ, Martina. *Anglicismy v českém jazyce v psané podobě u žáků ZŠ a studentů gymnázia*, Olomouc, 2011. Diplomová práce (Bc.). Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra českého jazyka a literatury.

PEPRNÍK, Jaroslav. *Anglie očima české literatury od středověku po rok 2000*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001, s. 491. ISBN 80-244-0225-4.

PRICE, Glanville. *Encyklopedie jazyků Evropy*. Praha: Volvox Globator, 2002. Litera., s. 509. ISBN 80-7207-450-4.

RUSÍNOVÁ, Zdenka. *Pokušení struktury*. Brno: Host, 2011. Studie osobností brněnské lingvistiky, s. 149. ISBN 978-80-7294-434-7.

RYSOVÁ, Kateřina. *Slangový projev mládeže: slovník současné hovorové češtiny*. České Budějovice: Pedagogické centrum České Budějovice, 2003. Ediční řada C., s. 16.

SALZMANN, Zdeněk. *Jazyk, kultura a společnost: úvod do lingvistické antropologie*. Praha: Ústav pro etnografii a folkloristiku AV ČR, 1997. Český lid., s. 211.

SCHÓNBAUEROVÁ, Eliška. *Mluva hráčů počítačových her*. České Budějovice, 2014. Diplomová práce (Bc.). Jihočeská univerzita, Filozofická fakulta, Ústav bohemistiky.

SLEZÁKOVÁ, M. *Wow! To 'sem teda nečekala! Oops! To sem nechtěla! O cizích slovech, ale nejen o nich*. Naše řeč, roč. 89, 2006, č. 2, s. 57-73.

SVOBODOVÁ, Diana. *Internacionalizace současné české slovní zásoby*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2007. Spisy Ostravské univerzity. s. 141. ISBN 978-80-7368-308-5.

SVOBODOVÁ, Diana. *Slovní zásoba na www chatu*. In: JANDOVÁ, Eva a kol. *Čeština na WWW chatu*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2006, s. 262. ISBN 80-7368-253-2.

TEJNOR, Antonín. *Anglicismy v češtině*. In: *Aktuální otázky jazykové kultury v socialistické společnosti*. Kuchař, Jaroslav. Praha: Academia, 1979, s. 282.

Elektronické zdroje:

Angličtina je světovým jazykem číslo 1. Víme proč! [online]. Encyklopedie Radiožurnálu. ©1997. [Cit. 03.04.2018]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/encyklopedie/zprava/1378467>.

BOZDĚCHOVÁ, Ivana. *Anglicismy v českém lexiku*. In: *Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017 [cit. 2018-01-10]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/ANGLICISMY%20V%20C4%8CESK%C3%89M%20LEXIKU>.

BOZDĚCHOVÁ, Ivana. *Hybridní kompozitum*. In: *Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017 [cit. 2018-03-04]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/HYBRIDN%C3%8D%20KOMPOZITUM>.

HRBÁČEK, Josef. *Citátové výrazy a jiné periferní lexikální prvky cizího původu v slovní zásobě češtiny*. Slovo a slovesnost [online]. 1971, ročník 32, č. 1., s. 26-34 [cit. 2018-02-23]. ISSN 0037-7031. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2061>.

INTERNETOVÁ JAZYKOVÁ PŘÍRUČKA. *Počešťování přejatých slov včetně vlastních jmen* [online]. [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/?id=120>.

KOPEČNÝ, František. *K původu termínů slang, argot, hantýrka a žargón*. Naše řeč [online]. 1981, ročník 64, č. 2, s. 76-80 [cit. 2018-03-03]. ISSN 0027-8203. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6239>.

MÜLLEROVÁ, Olga. *Standard a substandard v zemích východní a jihovýchodní Evropy*. Slovo a slovesnost [online]. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, 1993, ročník 54, č. 2., s. 159-160 [cit. 2018-03-03]. ISSN 0037-7031. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3524>.

POLÁČEK, Petr. *World of Warcraft baví 12 milionů hráčů, co bude dál?* [online]. GAMES.cz, 2010-10-07 [cit. 2018-06-18]. Dostupné z: <https://games.tiscali.cz/byznys/world-of-warcraft-bavi-12-milionu-hracu-co-bude-dal-53894>.

PROŠEK, Martin. *Anglicismy*. In: Český rozhlas. [online]. Plzeň: 23.9.2010 [cit. 2018-01-11]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/plzen/jazykovykoutek/zprava/anglicismy--322943>.

WIKIPEDIE, otevřená encyklopedie. *Facebook* [online]. 2018-06-09 [cit. 2018-06-19]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Facebook>.

Slovníky:

HAIS, Karel a Břetislav HODEK. *Angličtina - čeština: praktický slovník*. Praha: Leda, 1996. s. 664. ISBN 80-85927-24-1.

KLIMEŠ, Lumír. *Slovník cizích slov*. 5., přeprac. a dopl. vyd. Praha: SPN, 1994. Odborné slovníky. s. 855.

KRAUS, Jiří a kol. (2005). *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia. s. 879. ISBN 9788020013514.

MARTINCOVÁ, O. et al. *Nová slova v češtině 1. Slovník neologizmů*. 1. vyd. Praha: Academia, 1998. s. 356. ISBN 80-200-0640-0.

MARTINCOVÁ, O. et al. *Nová slova v češtině 2. Slovník neologizmů*. 1. vyd. Praha: Academia, 2004. s. 568. ISBN 80-200-1168-4.

ŘEŠETKA, Miroslav. *Anglicko-český, česko-anglický studijní slovník*. 3. dopl. vyd. Olomouc: Fin Publishing, 1999. s. 1181. ISBN 80-86002-62-4.